

**Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola,
Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**

Pedagógiai Program

2018.09.01.

Tartalom

Mottónk	4
Jövőkép	4
Bevezető	7
1. Intézményi adatok	7
1.1. Az érvényes alapító okirat	8
1.2. Helyzetelemzés.....	11
1.3. Statisztikai adatok	13
1.4. Az intézmény vezetési szerkezete	14
2. Nevelésfilozófia	16
2.1. Pedagógiai alapelvek, célok, feladatok	17
2.2. Az intézmény pedagógiájának sajátos elvei.....	17
2.3. Pedagógiai célok	17
2.4. Konkrét feladatok	18
2.5. A feladatellátáshoz szükséges pedagógiai mozzanatok	20
3. Kulcskompetenciák	23
3.1. Magyar nyelv és irodalom.....	26
3.2. Matematika.....	27
3.3. Történelem és társadalomismeret.....	30
3.4. Környezetismeret, Természetismeret	32
3.4.1. Környezetismeret	32
3.4.2. Természetismeret	33
3.5. Földrajz.....	34
3.6. Művészetek, Ének-zene, Rajz	35
3.7. Technika	36
Életvitel, gyakorlati ismeretek.....	36
3.8. Testnevelés	38
3.9. Informatika	40
3.10. Élő idegen nyelv	41
4. Fejlesztési területek – nevelési célok	44
5. Kiemelten képviselt értékek és nevelési területek.....	55
5.1. Kiemelten képviselt értékek	55
5.2. Kiemelten képviselt nevelési területek.....	59
6. Egészségnevelési program (mindennapos testnevelés, fizikai állapotfelmérés) és drogstratégia.	63
6.1. A mindennapi testnevelés feladatainak megoldása.....	68
6.2. A tanulók fizikai állapotfelmérésének módszerei	68
6.3. Drogstratégia	72
6.4. Környezetnevelési program.....	75
7. A szükséges személyi és tárgyi feltételek	77
8. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka ellenőrzése, mérése, értékelése.....	80
8.1. Ellenőrzés, mérés	80
8.2. Értékelés	82
<i>. A tanulók jutalmazásának elvei .....</i>	<i>85</i>
9. Kapcsolataink, kapcsolattartás és együttműködés a szülői házzal, ifjúságvédelem	90
10. Felvétel, átlépés más intézménytípusba	93
11. Az intézmény.....	94
12. A képzés szerkezete	106
13. Helyi tanterv	108

13.1. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza	108
- alsó tagozat, 1-4.évfolyam	108
13.2. Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára.....	109
Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam.....	109
13.3. Középfokú oktatás-nevelés szakasza – előkészítő szakiskola,.....	110
13.4. Mérés, értékelés.....	111
13.5 A magasabb évfolyamba lépés, tanulói értékelés.....	113
Magatartás	115
Szorgalom	116
13.6. Értelmileg akadályozottak / középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók	118
13.7. Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára.....	121
Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, általános iskola, 1–8. évfolyam	121
13.8. KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA.....	125
13.9. A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA SZAKMAI PROGRAMJA	129
13.10. Rehabilitációs órakeret és felhasználásuk	143
13.11. Szabadidős jellegű tevékenységrendszer	143
13.12. Autista tanulók fejlesztési programja	145
.14. UTAZÓSZAKEMBER – HÁLÓZAT	155
Mellékletek.....	158
1. A pedagógiai program érvényessége, bevezetése, nyilvánossága.....	158
2. A tantestület nyilatkozata	159
3. A Szülői Közösség nyilatkozata.....	160
4. A diákönkormányzat nyilatkozata.....	161
5. Intézményi Tanács nyilatkozata	162
6. Szakiskolai szakmai program.....	163
7. Fejlesztő nevelés-oktatás	164
8. Óvodai nevelési program	165
9. Környezeti nevelési program.....	166
10. Egészségnevelési program	167

Mottónk

Ha fölfedezem, hogy mások befogadtak és szeretnek, akkor én is jobban elfogadom és megszeretem önmagamat.”

/Jean Vanier/

Jövőkép

A tanulásban akadályozott gyermekekkel jó eredmények érhetők el, ha optimális feltételeket teremtünk számukra.

Betegségből, szociális mélységekből, durva családi légkörből eredő hátrányaik a középiskolás életkorra leküzdhetők. Törekvéseink fő iránya a felnőttkori társadalmi integráció. Szakképesítéshez segíteni és szakképzésre felkészíteni tanulóinkat teljes létszámban – ez a jövő útja. Megfelelő érdekérvényesítési képességet kialakítani bennük, önmenedzselésre tréningezni őket a munkaerőpiaci versenyben való eredményesség érdekében.

Állandó módszertani útkereséssel hatékony ismeretszerzési technikákat elsajátíttatni velük. Tankönyv és tananyag helyett információforrást és gyakorlati alkalmazást tanítani, kondicionálni. Iskolai integrációt csak a tevékenységben szeretnénk elképzelni. Az alapkészségek kialakítását csak az azonos képességűek zárt körében látjuk valóságosan hatékornak.

Korai fejlesztésbe szeretnénk bevonni minden kisgyereket, hogy a legelesettebb is fejlődjön, kortársak közösségében legyen, emberi életet élhessen.

Az értelmileg akadályozottak számára megteremtjük a fejlődésükhöz optimális körülményeket. Az elsajátíthatatlan kultúrtechnikák helyett gyakorlatias tevékenységet biztosítunk.

A pedagógiai program törvényi háttere

- 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti köznevelésről
- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
  - 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2001. évi XXXVII. törvény a tankönyvpiac rendjéről
- 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről,
- 202/2012 (VII.27.) Korm. rendelet a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
  - 1999. évi XLII. törvény a nemdohányzók védelméről, 2013.03.01-től hatályos 39/2013. (II. 14.) Korm. rendelet,
  - 2011. évi XLI. törvény, és a 2012. évi XXVI. törvény a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény módosításáról
- 2013. évi CCXXXII. törvény a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
  - 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelet a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- 17/2014. (III.12.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
  - 21/2015. (IV. 17.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet módosításáról.
- 26/1997. (IX.3.) NM-rendelet iskola-egészségügyi ellátásról

- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 259/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről
- 53/2016 (XII. 29) EMMI rendelet egyes oktatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
- 22/2016. (VIII. 25.) EMMI rendelet
- 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
- 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről
- 2017/2012. (VIII.9.) Korm. rendelet az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól
- 56/2016. (VIII. 19.) FM rendelet a földművelésügyi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről

Bevezető

1. Intézményi adatok

Az intézmény hivatalos elnevezése: **Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**

Rövidített neve: **Móri EGYMI**

Székhelye, telephelye és címe: 8060 Mór, Vértes utca 67.

(tel.: 06-22-407-169; 06-22-562-263; e-mail cím: gardonyi.mor@gmail.com)

Az intézmény fenntartója: Székesfehérvári Tankerületi Központ

Az iskola, mint ingatlan, a Magyar Állam tulajdonában van.

Az intézmény fűtését vezetékes gázzal saját kazánjai biztosítják, a víz, a szennyvíz, az elektromos áram és a telefonszolgáltatás a kiépített városi hálózatokon keresztül valósul meg.

1.1. Az érvényes alapító okirat

Az intézmény székhelye szerinti megye neve: Fejér megye
Fenntartó tankerületi központ megnevezése: Székesfehérvári Tankerületi Központ
OM azonosító: 038490

Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény szakmai alapdokumentuma

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (3) bekezdése szerinti tartalommal, figyelemmel a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 123. § (1) bekezdésében leírtakra, az alábbi szakmai alapdokumentumot adom ki:

A köznevelési intézmény

1. Megnevezései

- 1.1. Hivatalos neve: Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
1.2. Rövid neve: Móri EGYMI

2. Feladatellátási helyei

- 2.1. Székhelye: 8060 Mór, Vértes utca 67.

3. Alapító és a fenntartó neve és székhelye

- 3.1. Alapító szerv neve: Emberi Erőforrások Minisztériuma
3.2. Alapítói jogkör gyakorlója: emberi erőforrások minisztere
3.3. Alapító székhelye: 1054 Budapest, Akadémia utca 3.
3.4. Fenntartó neve: Székesfehérvári Tankerületi Központ
3.5. Fenntartó székhelye: 8000 Székesfehérvár, Petőfi Sándor utca 5.

4. Típusa: egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény

5. OM azonosító: 038490

6. Köznevelési alapfeladatai

6.1. 8060 Mór, Vértes utca 67.

6.1.1. általános iskolai nevelés-oktatás

- 6.1.1.1. nappali rendszerű iskolai oktatás
6.1.1.2. alsó tagozat, felső tagozat
6.1.1.3. 1. évfolyamtól 8. évfolyamig
6.1.1.4. sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - középsúlyos értelmi fogyatékos)

6.1.2. szakiskolai nevelés-oktatás (korábbi képzéstípus, 2016. szeptember 1-jétől kifutó jelleggel)

- 6.1.2.1. nappali rendszerű iskolai oktatás
6.1.2.2. sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - középsúlyos értelmi fogyatékos)
6.1.2.3. speciális szakiskola
6.1.2.4. készségfejlesztő speciális szakiskola

6.1.2.5. Munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítása speciális kerettanterv szerint

Szakképesítések a 2013/2014. tanévtől felmenő rendszerben -

	A	B	C	D	E
	Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosítószáma	Ágazat	Szakkacsoport	OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
1.	Aranykalászos gazda	3162102	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2
2.	Kerti munkás	2162201	XXXIV. Kertészet és parképtés	20. Mezőgazdaság	2
3.	Konyhai kisegítő	2181101	XXVII. Vendéglátóipar	18. Vendéglátás-turisztika	2
4.	Mezőgazdasági munkás	2162102	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2
5.	Parkgondozó	2162202	XXXIV. Kertészet és parképtés	20. Mezőgazdaság	2

Szakképesítések a 2014/2015. tanévtől felmenő rendszerben -

	A	B	C	D	E
	Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés	Ágazat	Szakkacsoport	OKJ rendelet szerinti

		azonosítószáma		szakképző évfolyamok száma	
1.	Lóápoló és gondozó	2162101	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2

6.1.3. fejlesztő nevelés-oktatás

6.1.4. óvodai nevelés

6.1.4.1. sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - közép súlyos értelmi fogyatékos)

6.1.5. utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése

6.1.6. szakiskolai nevelés-oktatás

6.1.6.1. nappali rendszerű iskolai oktatás

6.1.6.2. sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos)

Szakképesítések a 2013/2014. tanévtől felmenő rendszerben -

	A	B	C	D	E
	Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
1.	Aranykalászos gazda	3162102	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2
2.	Kerti munkás	2162201	XXXIV. Kertészet és parképtítés	20. Mezőgazdaság	2
3.	Konyhai kisegítő	2181101	XXVII. Vendéglátóipar	18. Vendéglátás-turisztika	2
4.	Mezőgazdasági munkás	2162102	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2
5.	Parkgondozó	2162202	XXXIV. Kertészet és parképtítés	20. Mezőgazdaság	2

Szakképesítések a 2014/2015. tanévtől felmenő rendszerben -

	A	B	C	D	E
	Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
1.	Lóápoló és gondozó	2162101	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2

Szakképesítések a 2019/2020. tanévtől felmenő rendszerben -

	A	B	C	D	E
	Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
1.	Számítógépes adatrögzítő	3134602	XXV. Ügyvitel	16. Ügyvitel	2

6.1.7. készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás

6.1.7.1. nappali rendszerű iskolai oktatás

6.1.7.2. sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - közép súlyos értelmi fogyatékos)

6.1.7.3. szakképzésben részt venni nem tudó értelmi fogyatékos-enyhe értelmi fogyatékos; munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítása speciális kerettanterv szerint

6.1.8. egész napos iskolai képzés

6.1.9. egyéb foglalkozások:

napközi

tanulószoza

6.1.10. a feladatellátási hely maximálisan felvehető tanulói létszáma: 120 fő

6.1.11. a feladatellátási helyen iskolai tanműhely működik

6.1.12. iskolai tanműhely maximális létszáma: 12 fő

6.1.13. könyvtár: iskolai / kollégiumi könyvtár

7. A feladatellátást szolgáló vagyon és a felette való rendelkezés és használat joga

7.1. 8060 Mór, Vértess utca 67.

7.1.1. Helyrajzi száma: móri 2586/44 hrsz.

7.1.2. Hasznos alapterülete: 1540 nm

- 7.1.3. Intézmény jogköre: ingyenes használati jog
- 7.1.4. Fenntartó jogköre: vagyonkezelői jog
- 7.1.5. Egyéb: 8060 Mór Törös-puszta (mezőgazdasági földterület) Helyrajzi száma: móri 01033/3 hrsz. Hasznos alapterület: 5790 nm Fenntartó jogköre: szakképzési szolgáltatási szerződés alapján/bérelt

8. Vállalkozási tevékenységet nem folytathat.

1.2. Helyzetelemzés

Történet

Intézményünket 1974-ben hozta létre a Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztálya.

Fenntartója a Községi Tanács Mór, majd a Városi Tanács Mór, végül Mór Város Önkormányzata lett.

1996. július 1-én, élve a törvény adta lehetőséggel, Fejér Megye Önkormányzatának átadta a fenntartást. Az oktatási rendszer átalakításának következtében 2011. január 01-től a Fejér Megyei Intézményfenntartó Központhoz kerültünk, majd 2013. április 01-től a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ székesfehérvári és móri tankerületéhez. 2017. január elsejétől pedig a Székesfehérvári Tankerületi Központoz tartozunk.

Az iskola intézményvezetői:

Dömötör László 1974 – 1995

Kovácsné Babos Klára 1995 – 2011

Surányi Gáborné 2011 –

Az iskola földrajzi működési területe: Mór

Beiskolázási körzete:

Mór és körzete /Árkipuszta, Pusztavám, Csákberény, Csákvár, Csókakő, Bodajk, Bakonycsernye, Bakonysárkány, Balinka, Mecsér, Isztimér, Csákberény, Tímár-puszta, Nagyveleg, Kincsesbánya, Fehérvárcsurgó, Felsődobos, Szápár, Csetény, Székesfehérvár, Zámoly, Dunaújváros/

1974-89-ig a református templom udvarában levő 150 éves épületben működött 5 tanteremmel, 1989-ben egy felvonulási épületbe költöztette a Városi Tanács az intézményt. A felvonulási épületet mennyezetvakolat-darabok kétszeri leszakadása után 2000. december 18-án a Fejér Megyei Közgyűlés Elnöke (Fertő László), statikai vizsgálat után életveszélyessé nyilvánította. Arany László képviselő koordinálásával a pártok által átengedett helyiségekben, a korábban járásbírósnak használt épületben folytatódott a tanítás 2001. január 08-tól. A Fejér Megyei Önkormányzat, a megnyert 200 milliós címzett

támogatással megkezdte az új iskola építését. 2002. szeptember 13-án megtörtént az alapkövetés.

2003. augusztus 30-án pedig Szabados Tamás államtitkár átadta az új épületet.

Tanulóinkat a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága javaslata alapján vesszük fel. Iskolánk „bemenet-szabályozott” intézmény.

Szerepünk fontos az általános iskolai követelményeknek megfelelni nem tudó gyermekek és szüleik számára.

Az integrációs törekvések csökkentik tanulólétszámunkat. Azok a gyerekek, akik nálunk tudást és végzettséget szerezhetnének elkallódnak a többségi általános iskolában.

Szociológiai helyzetkép az iskola tanulóiról

Iskolánk tanulóinak 22 %-a móri, 78 %-a a környező településekről jár be.

Tanulóink családjának többsége a társadalom perifériáján él.

Az osztályfőnökök jelzései alapján a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős a települési gyermekjóléti szolgálat munkatársával együtt próbálják megoldani a felmerült problémákat.

A nevelőmunkát a családi körülmények ismeretében tervezzük.

Nevelő-oktató munkánk alapvető céljait pedagógiai programunk határozza meg. Programunk célja a sérült funkciók diagnosztizáló feltérképezése, majd a kiscsoportos vagy egyéni formában történő kompenzációs és korrekciós fejlesztése. A kompenzációs-korrekciós nevelési módszer mellett természetesen célul tűzzük ki az ép funkciók maximális kibontakoztatását, a tehetséggondozást is. Az általános műveltség megalapozását oly módon kívánjuk megvalósítani, hogy a tanítás-tanulás folyamatában ne csak ismereteket adjunk át, ne csak ismeretszerzés folyjon, hanem a készségek és képességek tervszerű fejlesztésével biztosítsuk az egyszerűbb szakmák megszerzésének elérhetőségét. Ez segíti a tanulásban akadályozott gyerekek és fiatalok társadalomba való beilleszkedését, életpályájuk kiválasztását, majd önálló életvitelüket és családalapításukat.

Tantestületünk pedagógusainak nagy többsége gyógypedagógus végzettségű. A testület tagjai belátják, hogy az SNI tanulók nevelésének irányelvére és a kerettantervre épülő pedagógiai programunk céljainak megvalósítása megkívánja a szervezett továbbképzéseken való részvételt, melyre a testületben komoly igény is mutatkozik. A továbbképzéseket

közép-és éves távon az elkövetkező években oly módon igyekszünk megtervezni és megszervezni, hogy csoportos képzések helybe hozásával minél több nevelő részvételét tudjuk biztosítani.

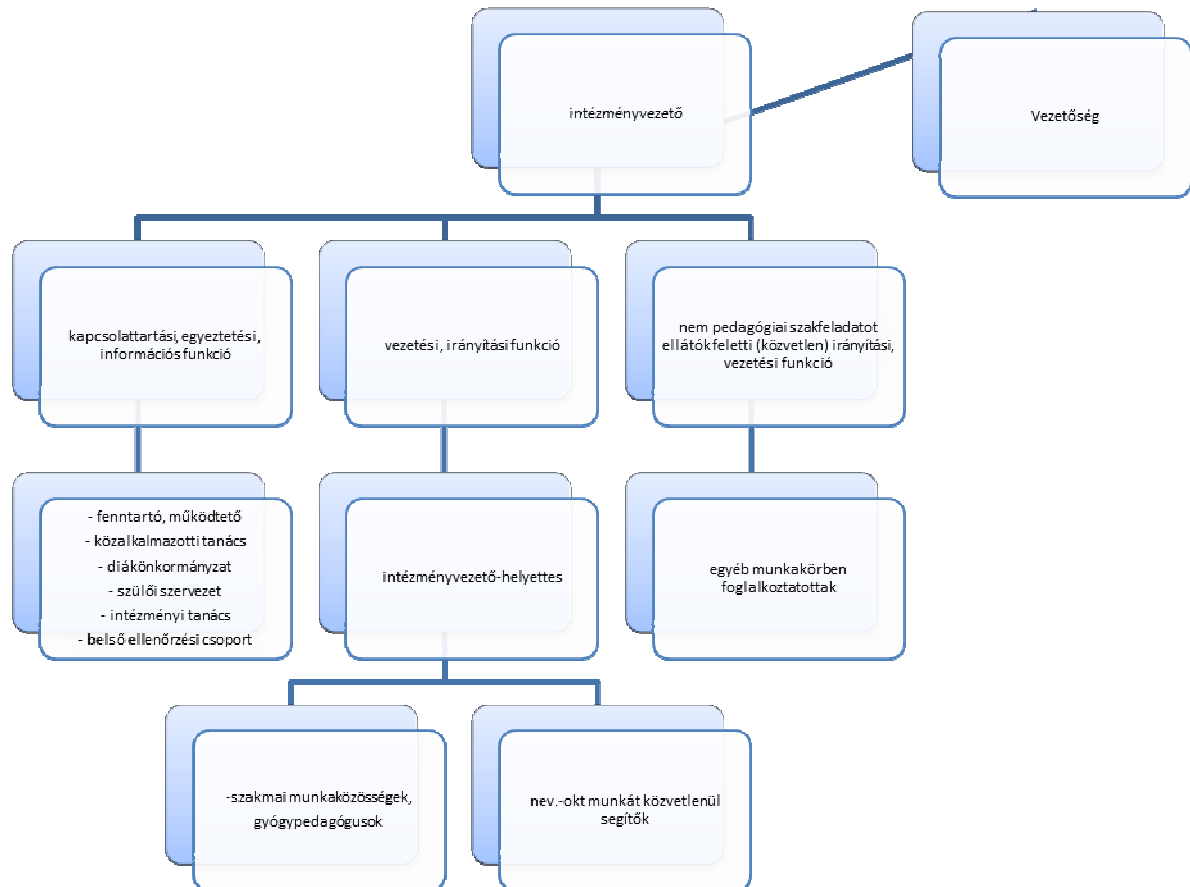
A tárgyi feltételek terén iskolaépületünkre a „jó gazda” szemével tekintünk, lépcsőzetes felújítással és folyamatos karbantartással igyekszünk a megfelelő színvonalat fenntartani. Az oktatástechnikai eszközök és a szertári felszerelések fejlesztése az elmúlt 10 évben tervszerűen történt, de ennek a folyamatnak a folytatása elengedhetetlen.

1.3. Statisztikai adatok

a. Létszámadatok alakulása

<u>Tanév</u>	<u>tanuló/csoport</u>	<u>pedagógus</u>	<u>segítő</u>	<u>napközi</u> csop/tan.	<u>mt.</u>
2000/2001	87/7	14	4,5	4/68	9
2001/2002	92/7	14	4,5	4/67	11
2002/2003.	82/7	14	5	5/63	7
2003/2004.	89/8	15	4	5/74	10
2004/2005.	91/8	18	3	5/70	10
2005/2006.	87/8	19	4	5/74	8
2006/2007.	84/9	19,5	4	4/67	6
2007/2008.	82/9	19	4	4/46	11
2008/2009.	90/9	19	4	4/58	4
2009/2010.	92/8	18	4	4/52	3
2010/2011.	83/7	19	4	3/38	3
2011/2012.	83/8	19	4	3/40	2
2012/2013	90/8	19	3	3/43	
				2+2 szülői kérésre	
2013-14	95/10	22	6	1	3
2014/15	100/12	29	7	1	3+2 fejl.nev.
2015-16	98/13	28	10	1/8	4
2016/17	97/12	25	10	1/10	6
2017/18	105/12	21	12		5

1.4. Az intézmény vezetési szerkezete

Vezetőség tagjai az intézményvezető, az intézményvezető helyettes és a közalkalmazotti tanács elnöke, a diákönkormányzat segítő tanár és a munkaközösség vezetők.

A szakmai feladatokat ellátó alkalmazottak, és technikai alkalmazottak munkáltatói jogosítványait a fenntartó bírja (Székesfehérvári Tankerületi Központ).

Az iskola intézményvezetője a szakmai munka helyi irányítója, a szabályos működtetés felelőse, az alkalmazottak felett a helyi munkaszervezéssel összefüggő egyes átruházott munkáltatói jogokat gyakorolja (munkaidő-beosztás, helyettesítés elrendelése, ellenőrzési- és beszámoltatási jogok).

Gazdasági természetű intézkedésnél az intézményvezető javaslatot tesz a működtetőnek a szükséges beszerzésekre, karbantartási feladatok elvégzésére, személyzeti ügyekben a fenntartónak a felvételre vonatkozóan, illetve véleményezi a munkaköri leírásokat.

A vezetők feladata továbbá a munkaterületekre tartozó dolgozók szóbeli dicsérete, figyelmeztetése, valamint elismerésre, kitüntetésre való javaslatétel.

A nevelőtestület iskolánk pedagógusainak közössége, nevelési-, és oktatási kérdésekben intézményünk legfontosabb tanácskozó és határozathozó szerve.

A nevelőtestület tagja iskolánk valamennyi pedagógus munkakört betöltő alkalmazottja, valamint a nevelő-, és oktató munkát közvetlenül segítő felsőfokú végzettségű alkalmazottja. (A nevelőtestület jogkörét az SZMSZ részletesen tartalmazza.)

A nevelőtestület a döntéseit értekezleteken nyílt szavazással, szótöbbséggel hozza.

A szabályszerűen meghozott döntést jogerősnek kell tekinteni, amely a nevelőtestület minden tagjára kötelező, végrehajtását az intézményvezető nem függesztheti fel, betartása annak is kötelessége, aki a döntéshozatalkor ellenvéleményen volt.

2. Nevelésfilozófia

Intézményünk általános célja a népesség átlagától elmaradó fejlődésmentű, speciális nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelése, alapozó képzése /ált. isk./ és szakirányú nevelésének, valamint önálló életvitelre történő előkészítése. E funkciók betöltése érdekében az iskola tevékenységének célja a tanulók felkészítése a társadalmi gyakorlatra, társadalmi cselekvőképesség kialakítása.

Azaz olyan személyiségjegyek és magatartásformák kialakítása, amelyek birtokában képesek lesznek érdekeik felismerésére és érvényesítésére.

A sajátos nevelési, fejlesztési, oktatási igényű gyermekek nevelése a humanisztikus alapértékek elfogadását jelenti és feltételezi. Az emberi tanulás nemcsak a társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem az interakciókban megtapasztalt biztonság és kölcsönösség, az elfogadás és elfogadottság, befogadás élményének megtanulása, a sokféle ember sokféle együttlétének tanulása.

Ennek érdekében céljaink:

- az alpműveltség megszerzésének biztosítása a NAT és a kerettanterv szerint,
- az értelmi és szociális hátránnyal küzdő gyerekek felzárkóztatása, differenciált fejlesztése,
- tehetséggondozás,
- az általános iskolát befejező gyerekek felkészítése szakiskolai tanulmányaikra.

Iskolánk nevelésfilozófiája a személyközpontúság.

Minden tanuló önálló személyiség, adott képességekkel és tehetségekkel. A gyermek nem az életre készül, hanem már él minden nap. Ennek megfelelően kell megtanítani, eligazodni az életben, megtalálni az igazi alapvető értékeket, ehhez igazítani életvitelüket és cselekedetüket. Mindenki minden tantárgyban eljuttatható a minimális követelmények szintjére, szükség esetén egyéni fejlesztéssel, kiscsoportos felzárkóztatással. A felfedezett tehetségeket fejleszteni kell, a kibontakozási lehetőségek megteremtésével, bővítésével.

Nevelésfilozófiai célunk az előítéletek leküzdése, a másság elfogadása és elfogadtatása.

Pedagógusaink nevelési feladataikat a pedagógus etika 4 fő elemének szellemében végzik:

- Tiszteld a gyermeket!
- Tiszteld a gyermek szüleit!
- Tiszteld kollégáidat!
- Tiszteld önmagad és hivatásodat!

2.1. Pedagógiai alapelvek, célok, feladatok

Az intézmény általános pedagógiai elvei

Tanulóink az egységes emberi faj egyenértékű, de sajátos tagjai. Ezért esetükben is a NAT és a kerettanterv egységes követelményrendszerét kell alapul venni, különös tekintettel a fogyatékosok irányelveiben megfogalmazottakra. Speciális szükségleteikhez igazodva a következő elvek alkalmazhatók:

- A követelmények teljesítéséhez hosszabb időszavok, keretek megjelölése ott, ahol erre szükség van.
- Az előírt minimális teljesítményekre szükség esetén sajátos, a fogyatékoságnak megfelelő tartalmak és követelmények kialakítása szükséges.
- Gyógypedagógiai (gyerekközpontú, elfogadó, befogadó) bánásmód alkalmazása a nevelés-oktatás valamennyi mozzanatánál.

2.2. Az intézmény pedagógiájának sajátos elvei

- Különleges, részletes anamnézisen alapuló gyermekismeret.
- Nevelés-képzés korrekciós irányultsága, sérülésspecifikus és képességfejlesztő jellege.
- A gyógypedagógusi, pedagógusi tevékenység gyakorlatias irányultsága,
- Óvó-védő-ösztönző pedagógiai beállítottság.
- Gyermek-ember központú közvetítés és egyéni fejlesztésen alapuló pedagógia.
- Magas szintű elméleti és gyakorlati tudás és gyógypedagógiai szemlélet.
- A szocializációs hátrányokat, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségeket enyhítő tevékenység.
- Gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő segítségadás.
- A tanulási kudarcknak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése.

2.3. Pedagógiai célok

Az iskola csak úgy képes a megváltozott, de központi szerepének megfelelni, ha a társadalmi élet teljességére előkészítő-felkészítő intézménnyé válik.

A feladat elvégzésére csak akkor lehet alkalmas, ha a társadalmi-egyéni gyakorlat valamennyi lényeges formáját tudja pedagógiaiilag szervezeten reprodukálni. Az ismeretek közvetítése mellett a rendszerezés, szelektálás – értelmezés, szemléletformálás, értékelés és önművelés képességének tanítása kerül előtérbe.

A funkcionális analfabetizmust, mint reális veszélyt érzékelve, a pedagógiai eszközök széles skáláját kell alkalmazni ennek megelőzése érdekében.

Különösen fontos ez a tanulásban akadályozott gyermekek esetében, hiszen a magasabb rendű gondolkodási funkciók sérülése miatt a tágabban értelmezett önálló tanulásra, a hiányosságok önálló pótlására alig képesek.

2.4. Konkrét feladatok

- A személyiség teljes körű fejlesztése, a tanulásban, az értelmileg akadályozott és autista gyermekek sérült funkcióinak korrekciójával, az ép funkciók lehetőség szerinti továbbfejlesztésével valósul meg.
- Az akadályozott értelmi fejlődés korrekciója ezen belül az észlelési, megfigyelési tevékenység, figyelem, emlékezet, képzelet fejlesztése, a gondolkodási műveletek gyakorlása.
- Az alapvető kommunikációs zavarok felderítése, korrekciója, valamint a transzfer hatás beépítése a terápiás munkába.
- Egyéni fejlesztés keretében érvényesüljön a helyi tanterv által megfogalmazott differenciált megsegítés.
- A többségében a társadalom peremére szorult családokból kikerülő tanulók minél szélesebb körű egész napos foglalkoztatása órarend szerinti órák utáni foglalkozások illetve tanulószoba biztosításával. Az általános iskola alsó évfolyamain meglévő délelőtt-délutáni rendszer fenntartása fontos feladatunk.
- Az iskolai oktatás-nevelés-képzés vegye figyelembe a tanulók addigi életútját, ismerje meg eredményeit, és biztosítsa, hogy az intézményi fejlesztő munka egymásra épüljön.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek fejlődését az oktatás-nevelés-képzés teljes időtartama alatt.

- Primer prevenció segítségével érje el az intézmény, hogy neveltjeiben kialakuljon a magasabb minőségű élet igénye. Az életvitelhez szükséges ismereteket megfelelő tevékenységbe ágyazott tanulással sajátíttassa el, mely ezáltal segíti a jelentős szocializációs hátrányok csökkentését.
- Az iskola egész létével, nyitottságával alakítsa társadalmi környezetét, érje el a sérült emberekkel való együttélés társadalmi normaként való érvényesülését, az intézményben folyó képzés megismerését, és elismerését.
- A továbbtanulási esélyek, lehetőségek figyelembevételével széles körben alkalmazzuk a tehetséggondozást, a felzárkóztatást. A továbbtanuló fiatalok-lehetőségeink szerinti- nyomon követő, segítő utógondozása, ifjúságvédelmi támogatása segíti a fiatalok beilleszkedését.
- Feladatunk körzeti jellegünkből adódóan a környező településekről iskolánkba járó tanulók előzetes iskolai és családi körülményeinek megismerése a nevelési módszerek megválasztásához.
- Feladatunk az emberi méltóság tiszteletére nevelés, a faji, nemzetiségi, etnikai, vallási, világnézeti alapú diszkrimináció elítélése, elvetése.
- Az egészséges életre való felkészítés /sportolási lehetőségek, túrázások, kirándulások, kulturált társas együttlétek biztosítása/. Személyiségfejlesztő drog-, és alkohol megelőző programok szervezése.
- A védőnő és a Szülői Közösség alkalmas és aktív tagjainak bevonásával nevelési tanácsadás szélesebb szülői körben közösségi rendezvények, értekezletek alkalmával.

2.5. A feladatellátáshoz szükséges pedagógiai mozzanatok

Tervezés

A gyógypedagógus, pedagógus a tantervi célok megvalósítása érdekében elemzést végez, meghatározza a kívánatos nevelői feladatokat, folyamatosan fejleszti egyéni, szakember szerepéhez szükséges képességeit. Megismeri a választható taneszközöket, és a tanulási folyamat szolgálatába állítja azokat.

Felkészülés

A gyógypedagógus, az adott tanulócsoport képességeinek és tudásának ismeretében megtervezi éves programját, mely alapján felkészül az egyes témákra és foglalkozásukra. A tanítás érdekében összegyűjti a segédanyagokat, átgondolja a motiváció lehetséges formáit, az eredményes kommunikációs eszközöket.

Óravezetés

A pedagógus az iskolai nevelési-és oktatási program szerint a tanulás folyamatának tudatos szervezője, vezetője, aki egyéniségével képes a nevelő hatások érvényesítésére a hátrányok, akadályozottságok kompenzálására, a negatív hatások közömbösítésére.

A tanítási óra 45 perces időkerete a pedagógus számára kötelező tevékenykedést jelent, de a gyermek számára ez másként érvényesül. Az óravezetés lényege a pedagógus tevékenysége, az időkeret gazdaságos és célszerű felhasználása, a megtanítás stratégiájának minél jobb érvényesítése, a gyermeki teljesítőképesség figyelembevételével, a differenciálás alkalmazása.

Óraelemzés

Az önelemzés képessége, az önismeret a pedagógus szaktudás egyik legfontosabb eleme, fontos eszköze a fejlődésnek. A szakmai munka hatékonyságát növeli a munkacsoportokon, közösségeken belül szervezett óralátogatások szakszerű elemzése, a tanévenkénti nyílt nap, vagy bemutató foglalkozás, belső továbbképzés.

A tanórai megfigyelés képet adhat egy-egy tanuló, tanulócsoport viselkedés- és kommunikációs kultúrájáról, tanulási szokásairól, tudásszintjéről.

Jó, ha a pedagógus helyes nyelvhasználata, figyelem-megosztási képessége, tanulásirányítási technikája, metakommunikációs eszközei, motivációs hatása, empátiás készsége is tükröződik a tanóra minden mozzanatában.

Tanulásszervezés, differenciálás

A gyógypedagógusnak az egyik legfontosabb tevékenysége az, hogy megteremti a tanulás feltételeit, megtervezi a munkaformákat, és ezeket koordinálja az idő, a tanulási módszerek és a taneszközök figyelembevételével.

Az egyéni fejlesztésen alapuló pedagógiai tevékenység azt igényli a nevelőtől, hogy a lehető legpontosabb kommunikációval segítse a tanulás folyamatát, a tanulótól pedig azt, hogy minél gyorsabban sajátítsa el a hozzákészülés megfelelő technikáját, tempóját. Ennek egyik legfőbb gátja a tanulásban akadályozott gyermek esetében a tapadás az előző tevékenység formához, feladathoz.

A gondos, szakszerű munkával azonos körülmények között megismételt tevékenységsorral biztosítható a hozzákészülés idejének rövidítése.

A pontos, egyszerű és világos kommunikáció, a nonverbális visszajelzések figyelemmel kísérése, az előző feladattípustól való eltérést jól érzékeltető nevelői magatartás átsegíti a sérült értelmű gyermeket is a nehézségeken.

A differenciált tanulásirányítás jól ismert a gyógypedagógiai munkában, a tanulásszervezésnek ez a módja feltétlenül alkalmazandó a nevelés-oktatás valamennyi szakaszában.

Döntés

A pedagógus céljainak eléréséhez különböző alternatívák közül választ, dönt. A döntési folyamat mindig egy adott probléma megoldását jelenti, és ez előkészítést kíván.

Mozzanatai:

- A döntési helyzet felismerése,
- Helyzetelemzés,
- Célkitűzés,
- Alternatívák kidolgozása,

- Választás,
- Értékelés.

Leggyakrabban olyan döntési helyzet adódik, melyben a tanuló vagy a tanulók egy csoportja pozitív vagy negatív irányba eltér a csoport többi, viszonylag egységes részétől. Felismerve a helyzetet, felmérve az eltérés minőségét, elemezve a tanulók tevékenységét, a pedagógus kitűzi az elérendő célt, és alternatívákat dolgoz ki a megoldáshoz.

Ezen alternatívák leggyakrabban a következők lehetnek:

- a gyógypedagógus megosztja az adott tevékenységre biztosított időt a csoport és a differenciált fejlesztést igénylő gyermekek között,
- a differenciálást igénylő tanulót, tanulókat megtanítja az önálló feladatvégzésre, a gyors és pontos kommunikációra, utána az időt és az energiát a többi gyermek fejlesztésére fordítja.

A döntés meghozatalában segítenek a különböző esetmegbeszélések, foglalkozások.

Feladatadás

A pedagógiai gyakorlat egyik legnehezebben elsajátítható eleme az a tevékenység, amely során a tanító a szükséges és elégséges információkat közvetíti. Mivel az értő néma olvasás lassan alakul ki, távolabbi céljaink érdekében folyamatosan és nagyon intenzíven tanítanunk kell a didaktikus szövegek olvasását, a szövegben megjelenő információk megértését és az információnak megfelelő gondolkodási műveletek elvégzését.

Az „Olvasd el”, „Kösd össze” szintű szövegektől fokozatosan juthatunk el a bonyolultabb feladat meghatározás megértéséig, végrehajtásáig.

Ellenőrzés, értékelés

A pedagógusnak azt a viszonylag nagy szabadsággal végezhető tevékenységét, mellyel felméri, regisztrálja a tanulók teljesítményét, ellenőrzésnek nevezzük a napi pedagógiai gyakorlatban. E visszajelzés elsősorban további munkánk feltétele, és értékelésünk alapja. Az ellenőrzést és értékelést részletesen a 8.1pont tartalmazza.

3. Kulcskompetenciák

Kompetenciák

A kulcskompetenciák az ismeretek, készségek, képességek és attitűdök egysége, amelyekkel mindenkinek rendelkeznie kell ahhoz, hogy személyiségét kiteljesítse és fejleszthesse, be tudjon illeszkedni a társadalomba és foglalkoztatható legyen. A személyes boldogulás a fejlődés, az aktív állampolgári lét és a munka záloga.

Az iskolai oktatás alatt elsajátított kompetenciák, az alkalmazásképes tudás képezik az egész életen át tartó tanulás alapját. A kompetenciák egyik helyzetről a másikra átvihetők, ezáltal számos szituációban és kontextusban alkalmazhatók, valamint különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására használhatók, így a megfelelő egyéni teljesítmény, munka és a későbbi tanulás előfeltételei.

A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásában is fontos szerepe van annak ellenére, hogy nem minden diákunk lesz képes minden kompetencia elsajátítására. Legfőbb törekvésünk az, hogy a tanulók képességeikhez mérten a legmagasabb fokon elérjék a tanulási célokat.

A különböző tantárgyakon és területeken belül azonos és hasonló készségek és képességek fejlesztése is megtörténik, hiszen sok esetben egy-egy kompetencia több, vagy akár minden tantárgyhoz is kapcsolódik, a különféle kompetenciák több területet is támogatnak.

A kompetenciák többsége a különböző pedagógiai szakaszokban mindvégig jelen van, azonban eltérő hangsúllyal és megvalósíthatósággal. Cél minden esetben a személyiség legteljesebb fejlesztése az egyén lehetőségein belül.

Anyanyelvi kommunikáció

Magába foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértését, kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (szövegértés, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális kontextusok teljes skáláján az oktatásban és képzésben, a munkahelyen, a családban és a szabadidős tevékenységekben. Fontos feladat a szocio-kulturális hátrányokat szem előtt tartó speciális fejlesztési stratégiák alkalmazása.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció területeit öleli fel az egyén igényeinek és szükségleteinek függvényében. A közvetítéshez, más kultúrák megértéséhez kapcsolódó készségek is alapvetően szükségesek. A nyelvtudás szintje eltérhet a négy terület (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg és írásképesség), az egyes nyelvek és a tanuló társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei, érdeklődése szerint.

Matematikai kompetencia

A matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, az összeadás, kivonás, szorzás, osztás, százalékok és a törtek használata fejből és írásban végzett számítások során különféle mindennapi problémák megoldása céljából. Felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok, táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására. A folyamatok és a tevékenységek - és ezek kimenetele- hangsúlyozottabbak, mint maguk az ismeretek! Az értelmi fogyatékosok a logikai műveletek területén mutat szignifikáns eltérést a normál populációhoz viszonyítottan. Ez kiemeli e kompetencia terület fejlesztésének jelentőségét.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia a természeti világ magyarázatára szolgáló ismeretek és módszerek használatára való képesség és hajlam, mely hozzásegít ahhoz, hogy előrejelzéseket tegyünk és cselekvéseinket irányítsuk.

A technológiai kompetencia ennek a tudásnak és módszertannak az értő alkalmazása akkor, amikor az ember a természeti környezet és az emberi szükségletek felismert igényeinek megfelelően átalakítja.

Magába foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia az elektronikus média magabiztos és kritikus alkalmazása tanulásban, munkában, szabadidőben és a kommunikáció során. A logikus és kritikus gondolkodáshoz, az információkezelési és a kommunikációs készségekhez kapcsolódik. A technológiák alkalmazásával kapcsolatos készségek a multimédiás technológiájú információk felismerését, keresését, értékelését, tárolását, létrehozását, bemutatását és átadását, valamint az internetes kommunikációt és a hálózatokban való részvétel képességét foglalják magukban.

Szociális és állampolgári kompetencia

A harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység. A magatartás mindazon formáját felöleli, amelyek révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, szükség esetén meg tudja oldani a konfliktusokat. A személyközi készségek nélkülözhetetlenek a hatékony személyes és közösségi érintkezéshez, és egyaránt alkalmazhatók a magánéletben és a közéletben. Az állampolgári kompetencia képessé tesz arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudást felhasználva aktívan lehessen részt venni a közügyekben. A kompetencia fejlesztésében szerepjátékok és konkrét cselekvési formák kell, hogy segítsék a tanulást.

Esztétikai-művészeti kompetencia

Az esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség tartalmazza az esztétikai megismerést, illetve az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezésének fontosságát a tradicionális művészetek és a média nyelvén. Ide tartozik az irodalom, zene, tánc, dráma, bábjátékok, a vizuális művészetek, a tárgyak, épületek kultúrája, a fotó és a mozgókép.

Hatékony önálló tanulás

A saját tanulás önállóan és csoportban történő szervezésének és szabályozásának a képessége. Részt képezi a hatékony időbeosztás, a problémamegoldás, az új tudás elsajátításának, feldolgozásának, értékelésének és beépítésének, valamint az új ismeretek és készségek különböző kontextusokban történő alkalmazásának képessége. Arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit használja. A magabiztosság és a motiváció nélkülözhetetlen mindehhez.

Kezdeményezőkéesség és vállalkozói kompetencia

A mindennapi életben nyújt segítséget, mert segíti a tágabb környezet megismerését. Magába foglalja a változás kiváltására való törekvést, valamint a külső tényezők által kiváltott újítások elfogadásának, támogatásának és alkalmazásának képességét. Tudás, kreativitás, újításra való beállítódás és kockázatvállalás, melyek a saját cselekedetek iránti felelősséget kívánják meg. A célok elérése érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. A tudatos életvitel, a tervezett jövőkép kialakítására való törekvés nagyon komoly és nehéz feladat.

3.1. Magyar nyelv és irodalom

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Kommunikáció

- beszédészlelés
- szituációk, szerepek, közlő és befogadó, dramatizálás
- saját kommunikáció a helyzetnek megfelelő alakítása
- szókincsfejlesztés
- nonverbális kommunikáció értelmezése, tudatos használata
- beszédképesség fejlesztése
- fonematikus észlelés, hanganalízis
- vizuális és akusztikus differenciálás
- figyelem, koncentráció
- verbális és vizuális emlékezet
- szövegértés és -elemzés

	<ul style="list-style-type: none"> • írott szöveg kódolása-dekódolása • eszközszintű íráshasználat • szövegalkotás
Nyelvhasználat tudatosítása	<ul style="list-style-type: none"> • helyesírási készség • helyesírási, stilisztikai probléma felismerés, megoldás • szabálykövetés, szabálytudat • alkalmazási képesség • analízis-szintézis
Esz­tétika	<ul style="list-style-type: none"> • íráské­p • helyes ejtés
Önálló tanulás	<ul style="list-style-type: none"> • szem-kéz koordináció • írásmozgás • olvasás- íráské­szség • önkifejezés • önellenőrzés, hibajavítás • eszközszintű íráshasználat a vázlatkészítéstől az önálló szövegig • könyvtárhasználat és multimédiás, digitális eszközök használata

3.2. Matematika

Kompetencia területek	Készségek, képességek, attitűdök
Biztonságos szám- műveletfogalom	<p>és</p> <ul style="list-style-type: none"> • számlálás, számszomszédok, helyiértékek, kerekítés, becslés, relációk • műveleti jelek alkalmazása (tárgy, rajz, pénz,

szám)

- szóbeli, írásbeli műveletek megoldása (összeadás, kivonás, szorzás, osztás, százalékszámítás, törtek, mértékegységek) a mindennapi életben felmerülő problémák során
- műveleti tulajdonságok, műveletek közti kapcsolatok, ellenőrzés
- halmazelmélet: csoportosítás, osztályozás, elemek egymáshoz rendelése

Gondolkodási műveletek,
problémamegoldás

- tapasztalatok, tulajdonságok gyűjtése, megnevezése, válogatás, összehasonlítás,
- lényegkiemelés, összefüggések feltárása, általánosítás, rendszerezés,
- tervezés, megoldás keresése, döntés, megoldás
- variálás, kombinálás
- állítás, tagadás, következtetés
- véleményalkotás, bizonyítás
- szöveges feladatok (egyszerű, összetett, fordított) megjelenítése, lejegyzése, megoldása (adatok, terv, művelet, válasz)
- szöveges feladatok alkotása
- nyitott mondatok megoldása, alkotása
- több megoldási út keresése
- matematikai gondolkodásmód elsajátítása
- kritikai gondolkodás
- függvények, grafikonok elemzése

Gyakorlati mérések

- folytonos és diszkrét mennyiségek összehasonlítása
- tájékozódás térben, időben, mennyiségek között
- adatok leolvasása, rögzítése

Geometria, szerkesztés

- mértékegységek analízise, szintézise; mértékváltások
- változások érzékelése, következtetések
- szakmaorientált feladatok

- saját testen, közvetlen és tág környezetben, síkban való tájékozódás
- finommotorika, térlátás
- tulajdonságok megfigyelése, megnevezése, lényegkiemelés, rendszerezés
- összehasonlítás, különbségek, azonosságok felfedezése
- térelemek síkban való leképezése, tulajdonságok transzformálása
- szerkesztés eszközeinek használata
- figyelemkoncentráció, pontos végrehajtás
- ismeretek alkalmazása, algoritmusok végrehajtása
- összehasonlítás, különbségek, azonosságok felfedezése
- önszabályozás, önirányítás
-

Kommunikáció

- szövegértés
- anyanyelv és matematika nyelvének használata
- matematika nyelvének dekódolása
- kérdésfeltevés

Digitális kompetencia

- segédeszközök (számológép, számítógép) használata

3.3. Történelem és társadalomismeret

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Gondolkodás

- folyamatok változása az idő és események függvényében (ember, társadalom, környezet, gazdaság)
- ok-okozati összefüggések felismerése
- képzelet, kreativitás
- valóság és fikció elkülönítése
- változások és következményi
- lényegkiemelés

Kommunikáció

- szóbeli és írásbeli kifejezés, önkifejezés és véleményalkotás
- beszámolás, kiselőadás
- érvelés, vita
- kulturált nyelvhasználat

Önálló tanulás

- szövegértés, szövegfeldolgozás
- új ismeretek szerzése
- jegyzetelés

Állampolgári ismeretek

- valahova, több közösségbe tartozás érzése
- közösséget érintő kérdések iránti érzékenység
- kötelességtudat
- tolerancia, mások értékeinek, jogainak, értékrendjének tiszteletben tartása
- információk iránti érdeklődés, azok értékelése és következtetések levonása
- önérvényesítés képessége

- közzintézményekkel való hatékony érintkezés
- állampolgári szerepvállalás iránti fogékonyság
- döntéshozásban való részvétel (választások)
- konfliktuskezelés
- fogyasztói tudatosság
- gazdálkodás

Digitális kompetencia

- információgyűjtés könyvtárban, múzeumban, interneten
- digitális adathordozók használata

3.4. Környezetismeret, Természetismeret

3.4.1. Környezetismeret

Kompetencia területek	Készségek, képességek, attitűdök
Megismerési módszerek	<ul style="list-style-type: none"> • érdeklődés, figyelem, emlékezet • tapasztalatok, információk gyűjtése, rendszerezése
Gondolkodás	<ul style="list-style-type: none"> • összehasonlítás, csoportosítás, lényegkiemelés, elvonatkoztatás, általánosítás • állandóság és változás kapcsolatai • ok-okozati viszony • következtetések levonása
Kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> • szövegértés • szövegalkotás • szókincsbővítés

3.4.2. Természetismeret

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Megismerés

- tapasztalatok gyűjtése
- egyszerű kísérletek elvégzése
- nyitottság az adatokon, tényeken alapuló ismeretszerzésre
- érdeklődés a természettudományok, a technológiai eszközök, a tudományos ismeretek felhasználása iránt
- fokozódó igény és kíváncsiság a folyamatok megismerése iránt

Gondolkodás

- tervezés, döntés, megvalósítás, következtetés
- kritikus szemlélet
- változások felismerése, okok keresése
- saját és mások tapasztalatainak értelmezése
- lényegkiemelés
- új megoldások keresése

Kommunikáció

- tapasztalatok megfogalmazása
- kérdésfeltevés

Önállóság

- önálló megfigyelés, ismeretszerzés, feldolgozás
- meglévő ismeretek alkalmazása
- tudatosság az az életvezetésben, egészség- és környezetvédelemben
- együttműködési készség, tolerancia fejlesztése
- önismeret, önfogadás

Digitális kompetencia

- különféle információhordozók használata

3.5. Földrajz

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Tájékozódás

- téri, időbeli viszonyok megértése
- viszonylagosság, viszonyítás

Gondolkodás

- megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás
- probléma felismerése, megoldása
- ok-okozati összefüggés
- rövid- és hosszú távú figyelem és emlékezet
- rész-egész kapcsolata
- valóság és annak absztrahálása

Állampolgári kompetenciák

- gazdasági és társadalmi értékek megismerése
- tájékozottság regionális és globális környezeti kérdésekben
- gazdaság működésének a napi életre való hatásának tudatossága

Interkulturális kompetenciák

- tolerancia és elfogadás mások nézetei és értékei iránt
- egyéni és kollektív felelősség tudatossága
- nemzeti kulturális identitás tudatossága
- más nemzetek kulturális identitásának megértése és elfogadása

3.6. Művészetek, Ének-zene, Rajz

Kompetencia területek	Készségek, képességek, attitűdök
Kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> • metakommunikáció tudatossága • önkifejezés (gondolatok, érzések, élmények) • művészi kifejezés iránti nyitottság megvalósításban és értelmezésben
Szociális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • önismeret, énkép • sikerélmény • biztonságérzet, nyitottság, érdeklődés • kreativitás, fantázia • empátia • az egyén és közösségei a világban elfoglalt hely tudatosítása • együttes élmény • kapcsolatteremtés, kapcsolatok fenntartása • alkalmazkodóképesség, együttműködés • emberi kapcsolatok gazdagítása
Gondolkodás	<ul style="list-style-type: none"> • elvonatkoztatás • elemzés • kritikai szemlélet
Esz­tétika	<ul style="list-style-type: none"> • harmónia igénye • ritmus • esztétikum iránti fogékonyság

3.7. Technika

Életvitel, gyakorlati ismeretek

Kompetencia területek	Készségek, képességek, attitűdök
Természettudományos kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • újdonságok iránti igény • új berendezések, technológiák megismerése, működtetése • technológiai folyamatok megértése
Gondolkodás	<ul style="list-style-type: none"> • azonosságok, különbségek, csoportosítások • szabálykeresés, szabálytudat • analógiák keresése, betartása • tervezés, döntés, kivitelezés • konstruálás • szükségletek és lehetőségek kontrollja • szelektálás
Tevékenység	<ul style="list-style-type: none"> • motoritás, manualitás fejlesztése • eszközhasználat • tevékenység, munka öröme
Környezettudatosság	<ul style="list-style-type: none"> • környezet megóvása • újrahasznosítás • rendelkezésre álló erőforrásokkal (anyagok, idő, energia) való gazdálkodás
Szociális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • alkalmazkodóképesség másokhoz és a környezethez • önellátás, környezet ellátása

- egyéniesítés
  - önismeret, énkép, önértékelés
  - saját és más munkájához való pozitív viszonyulás
  - egészséges életvitel
  - minőségre való törekvés
  - tudatos fogyasztói magatartás
-
- érzékenység a környezet formai megjelenése iránt
  - harmónia és hasznosság közti egyensúlyra való törekvés

Esztétika

Pályaorientáció

- tanulás és siker, boldogulás összefüggése
- munka és tanulás összefüggésének tudatossága
- valóság, vágyak, realitások összehangolása
- munkaképesség értékének tudatossága
- különböző pályák és a hozzájuk vezető lehetőségek

3.8. Testnevelés

Kompetencia területek	Készségek, képességek, attitűdök
Mozgáskultúra	<ul style="list-style-type: none"> • saját testen és térben való eligazodás • térbeli biztonság • mozgásérzékelési képesség fejlesztése • mozgáskoordináció fejlesztése • mozgásbiztonság • egyensúly • ritmus • mozgásműveltség fejlesztése
Edzettség	<ul style="list-style-type: none"> • állóképesség • erőnlét megszerzése, fenntartása, fokozása • egészségvédelem tudatossága
Gondolkodás	<ul style="list-style-type: none"> • szabálytudat • tervezés, kivitelezés
Jellembeli tulajdonságok	<ul style="list-style-type: none"> • akarat, bátorság • gyorsaság, versenyszellem • kezdeményezőkézség • sikerélmény, kudarc feldolgozása
Szociális képességek	<ul style="list-style-type: none"> • önismeret, saját korlátok és lehetőségek felmérése • énkép • önfegyelem • várakozás, kivárás képessége • együttműködés, csapatmunka • tolerancia

- kulturált konfliktuskezelés
- saját és mások testi épségének, egészségének megőrzésére való törekvés

3.9. Informatika

Kompetencia területek	Készségek, képességek, attitűdök
Természettudományos kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • technikai újdonságok iránti nyitottság • új technológiák megismerése, működtetése
Mozgás	<ul style="list-style-type: none"> • szenzomotoros manipuláció • eszközhasználat
Gondolkodás	<ul style="list-style-type: none"> • kognitív funkciók fejlődése • logikai gondolkodás • válogatás, szelektálás • kritikai gondolkodás • valóság és virtuális közti különbség tudatossága
Kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> • kulturált és etikus kapcsolatteremtés és fenntartás
Digitális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • digitális és multimédiás eszközök célnak megfelelő használata • elektronikus adatok, fogalmak keresése, gyűjtése, rögzítése, feldolgozása és felhasználása • információkezelési készség • internet használatához való pozitív viszonyulás • világháló biztonságos és felelős használata

3.10. Élő idegen nyelv

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Kommunikáció

- kommunikációs szándék
- szókincsbővítés
- minimális szóbeli kommunikáció, annak kezdeményezése
- helyesírással nem tökéletes írásbeli kommunikáció
- kommunikációs helyzetek felismerése, megértése, előidézése
- segédeszközök használata
- kérdésfeltevés
- kérés megfogalmazása

Gondolkodás

- szabálykövetés
- analógiák alkalmazása
- logikai műveletek

Önálló tanulás

- ismeretek befogadása, beépítése, megtartása
- kitartás
- önellenőrzés
- adekvát eszközhasználat
- saját tanulási stratégia

Eszztétika

- helyes ejtés
- intonáció

Digitális kompetenciák

- digitális és multimédiás eszközök célszerű használata az ismeretszerzés, bevésés, gyakorlás során

Szociális kompetenciák

- együttműködési készség
- különböző kultúrák iránti nyitottság
elfogadó-befogadó attitűd fejlesztése

Fontos figyelembe venni a tanulási esélyegyenlőség elveit a nevelés-oktatás valamennyi színterén a tanulás-tanítás teljes folyamatában.

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskolának együttműködve a fenntartóval és a családdal az alábbi elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása az 1-6. évfolyamon, folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a kulcskompetenciák bővítése az iskolázás további szakaszain;
- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése, az iskolai nevelés oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;
- A tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- Egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása. (az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód részletes elveit és intézkedési tervét az intézményi esélyegyenlőségi terv dokumentuma tartalmazza)

Intézményünkben valamennyi évfolyamon tantárgyakban megjelenített szakrendszerű oktatás folyik.

Az 5. és 6. évfolyamon integrált tantárgyként jelenik meg a természetismeret (biológiai, kémiai és fizikai ismeretek). A képességfejlesztés leghatékonyabb színterei a rehabilitációs órák, melyek keretében valósul meg a logopédiai és mozgásfejlesztés, a dráma és táncpedagógiai foglalkozások, a gyógytestnevelés, valamint a komplex személyiségfejlesztés. Ezen képességfejlesztő foglalkozásokon kívül természetesen valamennyi nevelő és valamennyi tantárgyba építetten fontos feladat a gyermek egyéni adottságaihoz igazodó készség- és képességfejlesztés.

Az oktatás-nevelés, az alsó, a felső, és a szakiskolai tagozaton is hasonló végzettségű pedagógusok irányításával zajlik, nevezetesen néhány kivételtől eltekintve minden tagozaton egy vagy kétszakos gyógypedagógusi diplomával rendelkező pedagógusok végzik a tanítást.

A tanítás-tanulás folyamatát egészében áthatja az egyéni fejlesztésen alapuló, a kulcskompetenciák fejlesztését biztosító nevelő munka.

4. Fejlesztési területek – nevelési célok

A Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek. Összekötik a műveltségterületek bevezetőit és fejlesztési feladatait.

4.1. Önismeret és társas kultúra fejlesztése

Tanulásban akadályozottak – alsó:

A tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagára jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulások ismerete. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső- és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Az éntudat, az énkép (önismeret) fejlesztése, törekvés önmaga minél sokrétűbb fizikai, pszichikai, erkölcsi megismerése.

Szakiskola:

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énképe, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya.

Értelmileg akadályozottak *Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése*

A tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba.

Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan, vagy segítséget kérve próbálja megoldani. Megtanul választani lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit.

Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.

4.2. Nemzeti öntudat és hazafias nevelés

Tanulásban akadályozottak – alsó:

Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, felelevenítése az abban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Tantárgyi tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése. Közösségi tevékenységgel, lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki bennük a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.

Értelmileg akadályozottak:

A tanuló érdeklődik környezete és lakóhelye szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mérten bekapcsolódik az ünnepi megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.

A hazafiságra nevelés és hagyományörzés kiemelt területe a nemzeti ünnepekről való iskolai szintű, színvonalas, tanulóink képességeihez és életkorához alkalmazkodó megemlékezés.

- október 23.
- március 15.
- június 04.

Osztálykeretben:

- október 6.
- november 4.
- február 25.
- április 16.

4.3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Tanulásban akadályozottak – alsó:

Az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Érzékenység kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselő. A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

Értelmileg akadályozottak:

A tanuló fokozatosan képessé válik az együttműködésre környezetével, közösségében magatartása elfogadó. Megismeri és képességeinek megfelelően alkalmazza alapvető emberi jogait és kötelezettségeit. Kialakul igénye az önállóságra, megismeri az

önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Közösségének alakításába bevonható, igényli a rendezett, célszerűen kialakított környezetet.

Szakiskola:

Felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit.

4.4. Gazdasági, pénzügyi nevelés

Tanulásban akadályozottak – alsó:

Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Részvétel a pénz kezelésében, évfolyam-tevékenységben, a családból hozott példával a célszerű gazdálkodás gyakorlása, a pénzhasználat és a fogyasztás területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése. Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepe a mindennapi életben.

Szakiskola:

Kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

Értelmileg akadályozottak:

A tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben tisztában van az ár és az érték fogalmával. Tisztában van a takarékoság, a pazarlás és a felesleges fogalmával.

Képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

4.5. Fenntarthatóság, környezettudatosság

Tanulásban akadályozottak – alsó:

A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Mindennapi tevékenységeiben váljon általánossá a környezetkímélő, takarékos magatartás, alakuljon ki a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye.

Szakiskola:

A felkészülést segíti, ha a pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló étellel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

Értelmileg akadályozottak:

A tanuló igényli a kulturált környezetet, vigyáz lakóhelye, élettere tisztaságára, óvja épségét. Felismeri a szennyező anyagokat, kerüli a káros környezeti hatásokat. Igényévé válik a takarékoság az anyagokkal, energiával, kerüli a felesleges pazarlást. Megtanulja szükségleteihez mérten beosztani a javakat.

Megismeri és alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáit.

4.6. A tanulás tanítása

Tanulásban akadályozottak – alsó:

A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükséglet kielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele, egyéni tanulási stratégiák érvényesítése.

Értelmileg akadályozottak:

A tanuló az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényli az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását. Felkelthető a tanuláshoz és megismeréshez motivációja, kíváncsisága.

4.7. Testi és lelki egészségre nevelés

Tanulásban akadályozottak – alsó:

A testi fejlettségnek, adottságnak megfelelő egészségtudatos táplálkozás - mértéktelenség - mohóság - önkorlátozás. Tisztálkodási szokások napi ritmusa.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az

egészséges életmódban a tudatosság szerepének bemutatása. Önellátó, testápoló technikák. Az érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Szakiskola:

Támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás fontosságára, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire.

A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

Értelmileg akadályozottak:

A tanuló megismeri a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képes gondoskodni magáról, ápolni testét. Igényli a rendszeres testmozgást, figyel testi épségének és egészségének megőrzésére.

Lehetőségeihez mérten felismeri és elkerüli a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket.

Testi és lelki érzéseit képes környezetének megfelelő jelzésekkel tudomására hozni.

4.8. Családi életre nevelés

Tanulásban akadályozottak – alsó:

Személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, szerepjátékok, élmények, történetek, családi események. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásra utaltság.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásra utaltság, lelki közösség.

Értelmileg akadályozottak:

A tanuló lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal közreműködő önmaga ellátásában, ismeri a családi élet szerepeit, feladatait. Képességeihez mérten elfogadja és kéri személyi segítő tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

4.9. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Tanulásban akadályozottak – alsó:

Gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek felismerése, az együttműködésre alapozott segítség és a segítéshatásainak megtapasztalása.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. Segítő feladatok az iskolai életben, rendszeresség.

Szakiskola:

A tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együtt érző, segítőkész magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásra utaltságot.

4.10. Pályaorientáció

Tanulásban akadályozottak – alsó:

Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során a tanulók kipróbálhatják képességeiket.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A fizikai és a szellemi munka (a szülői és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba, a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai felismerése.

Értelmileg akadályozottak:

A tanuló motivációja felkelthető a munkatevékenységek iránt, lehetőségeihez képest igényli a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerését, elsajátítását.

Képes önmaga munkatevékenységi lehetőségeinek felismerésére, belátására, elfogadja a segítséget.

4.11. Médiatudatosságra nevelés

Tanulásban akadályozottak – alsó:

Életkornak megfelelő gyermekműsorok hallgatása, nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, kritikai gondolkodás alapozása

Tanulásban akadályozottak – felső:

A különböző médiumok mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek megismerése, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások tudatosítása. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

Értelmileg akadályozottak:

A tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Felismeri az elektronikus eszközök helyes információszerző és szabadidő eltöltési lehetőségeit, ügyel a mértékletességre.

4.12. Erkölcsi nevelés

Tanulásban akadályozottak – alsó:

E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A szabályok létrehozásának folyamatában való részvétel megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása, a megbeszélés, a megegyezés, a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás

képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásainak kompenzálása.

Szakiskola:

Kialakul a szabálykövető magatartás érvényesítése; a mindennapi gyakorlatban az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg.

A folyamat végén az enyhén értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

Értelmileg akadályozottak:

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, ismeri és elfogadja az alapvető emberi értékeket, a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezete számára. Különböző élethelyzetekben képes az adekvát viselkedésre, elfogadja társait és környezetét, megismeri, követi és igyekszik betartani a szabályokat. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

5. Kiemelten képviselt értékek és nevelési területek

5.1. Kiemelten képviselt értékek

Az érték pszichológiai és pedagógiai szempontból előnyben részesítést jelent. Számunkra ez nem azt jelenti, hogy a kevésbé fontosat alábecsüljük a fontosabbért. Az értékek mégis valamiféle hierarchikus rendben helyezkednek el. E rendszeren belül előnyben részesítjük az emberi kultúra alapvető értékeit /szeretet, tisztesség, igazság, jóság, szépség/ és erősíteni kell a tiszta emberi tulajdonságok értékét, mint család, barátság, egészséges életmód, értelmes szórakozás.

Külön célként tűzzük ki a tolerancia erényének kimunkálását.

Elfogadni mások másságát, tisztelni a méltóságot, szeretni minden más nemzetiségű embert.

A szeretet pedagógiáját követjük, amely az önzetlenség, áldozatkészség, tisztelet konkrét megvalósítása által válik életté.

Kiemelten kezeljük a munkavégzés, a munka értékét.

Értékként tekintjük:

- a kommunikációs kultúrát,
- a gyermekek és tanítóik hiteles teljesítményét,
- a motivációt,
- a tanulási, önművelési kultúrát,
- a magatartáskultúrát,
- a környezet és a mindennapi élet kultúráját.

A kommunikációs kultúra, mint érték: Iskolánknak számolnia kell azokkal a tényezőkkel, melyek hatást gyakorolnak tanulóink anyanyelv ismeretére és használatára.

A tanulásban akadályozott tanulók többségének nyelvi magatartását kedvezőtlenül befolyásolja a nem megfelelő családi, szociokulturális környezet. Kedvezőtlenül hatnak a médiák által gyakran ismételt igénytelen reklámszövegek.

A szó belső világunk tükré. Tudni kell megszólalni és megszólítani, hogy közelebb kerüljünk egymáshoz, de ismerni kell a tiszteletadás és távolságtartás kulturált eszközeit is.

A mindennapi kommunikáció verbális és nonverbális formáit megismertetve segítjük eligazodni tanítványainkat a világban. Itt is alapvetően fontos a példamutatás.

A gyermek és tanítói hiteles teljesítménye, mint érték: A gyógypedagógus munkája alkotó pedagógiai tevékenység, a tanítási folyamatban a fejlesztő terápiás jellegű tevékenységekben értékeket közvetít, és közben produktumot hoz létre.

A legjobb pedagógusok produktumai kiváló alkotások, melyek egy része a tanulókkal történő pozitív együttműködésben születik meg. Ez a pozitív együttműködés a kooperatív nevelői magatartás függvénye, mely nem tűri a modorosságot, rejtett agressziót, a gyermek-ember vagy nevelőtársai lebecsülésének legkisebb jelét sem.

A pozitív előjelű nevelői beállítódáson belül természetesen helye van a teljesítményt kifogásoló, vagy megfelelő hangnemben és stílusban a bíráló magatartásnak is.

A hiteles teljesítményt csak hiteles, professzionális tudás birtokában lehet elérni. Ez azt jelenti, hogy **a jó pedagógus képes minden gyermeket eljuttatni lehetőségeinek optimális szintjére.**

A motiváció, mint érték: A pedagógus akkor képes motivációra, ha személyiségének jellemzője az előítélet-mentes magatartás, a kooperációs készség, a meleg- korlátozó attitűd. Egy tanulási időszak akkor igazán jó, ha benne a különböző tevékenységek más-más motiváló hatást biztosítanak.

Első lépésként az iskolába kerülő gyermek iskolával szembeni motiváltságát kell feltérképezni, elfeledtetni vele kudarcait, olyan beállítódást érni el nála, mely pozitívan viszonyul az új helyzethez.

Legfontosabb motívumok: a játék, a közlési szükséglet, az önkifejezési szükséglet, szereplési szükséglet, a versengés, a siker, a felfedezés öröme, a humor és jókedv, az életszerűség, az élmény.

A tanulási, önművelési kultúra, mint érték: Tanítványaink többsége olyan kedvezőtlen családi környezetben nő fel, amelyben a munkakultúra csak alig van jelen.

A tágabban értelmezett tanulás nehezített feltételek között valósul meg, és ez akadály lehet az iskolai tanulásnak is. A pozitív személyiségfejlődés érdekében nemcsak ismereteket, tevékenységeket tanítunk, hanem viszonyulásokat, érzelmeket is.

Kiemelten kezeljük a pedagógus folyamatos tanulását is, számára a tanulási önművelődési kultúra nem lehet más, mint természetes létezési mód.

A magatartáskultúra, mint érték: Tanulóink egy része intézményünkbe kerülése előtt más típusú iskolában kudarcok sorozatát élte át. Az elszenvedett frusztrációs hatások miatt a közösségben perifériára szorultak, esetleg másodlagos sérüléseket szenvedtek.

A fentiek okai lehetnek a személyiségükben megjelenő magatartási problémáknak.

Ezek kiküszöbölése, korrigálása, megfelelő kapcsolatok kialakítása hosszú, türelmet és gyermekszertetet igénylő pedagógusi feladat, mely nélkül fejlesztő munkánk nem lehet igazán sikeres. Az iskola követendőnek tekinti a nem merev hierarchiára épülő értelmes, kulturált és fegyelmezett magatartást.

A nevelés – képzés mikroklímájának ennek megfelelően oldott, meghitt légkörűnek kell lennie. Fontosnak tartjuk az önfegyelem kialakítását is. A magatartáskultúrában a személyes példamutatás a nevelők munkatársi kapcsolatának példája, a jó tanár-diák viszony alapvető jelenségű.

A környezet és a mindennapi élet kultúrája, mint érték: Gyermekeink életének jelentős része az iskolában zajlik. Fontos feladatunk a mindennapi érintkezés, étkezés, öltözködés, testápolás, életvezetés és az ünneplés kultúrájának minőségi közvetítése, fejlesztése.

E munka is életkor- és sérülés specifikus, áthatja az iskola egész életét, nem kötődik tantárgy és osztálykerethez.

A legfontosabb emberi értékek elsajátítása csak a mindennapi gyakorlatban történhet. Fontos feladatunk ezek kiemelése tevékenységük során, és az iskolán belüli lehetőségek megszervezésével biztosítani tanulóink pozitív tapasztalását.

A felső évfolyamokon értékként kezeljük még:

- a közösségi magatartás erkölcsét,
- a felelős szabad felnőtt személyiségét.

A közösségi magatartás erkölcsé, mint érték: Az ember, mint társas lény alapvető jellemzője a közösségi élet, személyiségének fontos tulajdonsága a türelem és az együttműködés készsége. Legyenek elnézőek egymás gyengéi iránt, a fogékonyabbak szeretettel segítsék a lemaradókat.

Legyenek érzékenyek a szegények, az elesettek, az öregek, a betegek szükséglete iránt.

Jó kiindulási alap, hogy többségében maguk is sok alapvető hátrányból indulnak, így könnyebben át tudják érezni a hasonló sorsú embertársaik problémáit.

A közösségi magatartás kialakítását és fejlesztését szolgálják a nem kötelező órák terhére szervezett diákmozgalmi rendezvények.

Ezek hagyományosan a következők:

- szeptember: Szent Mihály nap
- október: bornapi rajzkiállítás:
- november: Márton napi lampionos felvonulás
- december: Mikulás játszóház, Adventi gyertyagyújtás, Mikulás ünnep, Karácsony,
- január: házi sport vetélkedő,
- február: farsang, álarckészítő verseny
- március: nyuszi futás, húsvéti játszóház,
- április: tavaszi nagytakarítás és virágosítás, városi körüli futás, megyei tanulmányi versenyek, Gárdonyi nap
- május: szakiskolai ballagás, gyermeknap, anyák napja
- június: tanulmányi kirándulás, ballagás.

A felelős szabad felnőtt személyisége, mint érték: A szakképzést előkészítő évfolyamon el kell érni, hogy képesek legyenek tanulóink a belső fegyelmezettségre, a felelős szabadság megélésére. Ehhez feltétlenül szükséges, hogy a tanító pedagógusgárda maga is birtokában legyen ezen értékeknek, azt belsőleg elfogadja, és példájával továbbadja. Az önállóságra, a szabadságra nevelés fő célja, hogy a diák képes legyen felismerni a jót, belső értékrendjében legyen képes egyre inkább szabadon dönteni a jó mellett.

5.2. Kiemelten képviselt nevelési területek

Az adott tevékenységi területeknél bővebben, itt, e helyen, összefoglalóan emeljük ki az alábbi feladatokat:

- a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok,
- a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenység,
- a tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek,
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program,
- a gyermekvédelmi és a szociális hátrányok megszüntetését segítő tevékenységek.

5.2.1. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok:

Célja: a személyiség egészének fejlesztése, a sérült funkciók kompenzáló-korrekciós fejlesztése.

Fontos feladat a gyermekek iskolába kerülésekor előző életútjuknak megismerése, motiváltságuknak feltérképezése, az új helyzethez való pozitív beállítódásuk segítése.

Kiemelten szerepet kell kapnia a szocializációt segítő képességek (együttműködés, alkalmazkodás, normakövetés, önállóság, önellátás, önértékelés) fejlesztésének.

A személyiségfejlesztés színterei a tanórákon kívül az osztályfőnöki órák, a rehabilitációs foglalkozások és nem utolsósorban a tanórán kívüli tevékenységi formák (kirándulások, múzeum,- mozi- és színházlátogatások, tanulmányi,- kulturális- és sportversenyek).

5.2.2. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenység:

Magyarországon a jelenlegi szakmai becslések szerint a gyermekpopuláció 15-20%-a küzd különböző mértékű tanulási, beilleszkedési nehézséggel, magatartási zavarral.

Egyre több ilyen problémával küszködő gyermekkel kell foglalkoznunk iskolánkban is.

A tanulási nehézségből fakadó részképesség-zavar és a beilleszkedési, magatartási nehézség is speciális megsegítést igényel.

A részképesség-zavarok területén intézményünkben a beszédzavarral küzdő gyermekek részére kiscsoportos vagy egyéni foglalkoztatással logopédiai ellátást biztosítunk.

A beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő gyerekeknél nem lehet kizárólagos cél a magántanulói státusz erőltetése, sem megtűrésük mellett a feladat kipipálása.

Cél: ezen tanulók olyan differenciált foglalkoztatása (nagyraoszt egyéni foglalkoztatással), mely biztosítja felzárkóztatásuk lehetőségét.

Az ilyen problémákkal küzdő gyermekek között viszonylag nagyobb számban találhatóak jó, vagy kiemelkedő képességekkel rendelkezők. Ezért náluk sem mondhatunk le a felzárkóztatás mellett a tehetséggondozásról.

5.2.4. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek:

A fogyatékos gyermekek között is vannak egy-egy területen kiemelkedő képességűek, kimondottan tehetségesek.

Célunk a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességeinek további fejlesztése, mind jobb kibontakoztatása.

Nagyon fontos szerepet játszanak ezen tevékenységi formák között a tanórán kívüli foglalkozások, melyeknek elsődleges célja is a képességfejlesztés és tehetséggondozás.

Munkánk fő színterei a tanórán kívüli foglalkozások és a szakkörök:

- kézilabda,
- labdarúgó,
- tánc és játék,
- informatika,
- mozgásfejlesztés,
- kézműves,
- tollaslabda,
- floor ball,
- természetjáró.

Különösen a kulturális tevékenységi formák területén értek el tanulóink az elmúlt években szép sikereket a városi megmérettetések során.

Ez a tevékenység jelentős nevelési tényező, közösségformáló erő, és kiemelkedő a személyiségfejlesztő hatása is. Ki kell emelnünk, hogy ezen alkalmakkor (ünnepek, szakköri foglalkozások, versenyek, vetélkedők, kirándulások) nyilvánul meg leginkább a közösségi magatartás, jelentősen fejlődik a szociális viselkedés, a különböző élethelyzetekhez való alkalmazkodás. Ezen helyzetek megismerése, a viselkedési minták

begyakorlása nagyban hozzájárul a társadalomba való jobb beilleszkedéshez. A közösségi magatartásnak és a közösségfejlesztésnek ezért alapvetően fontos színterei ezek a tevékenységi formák, melyek messzemenően támogatandók a költségvetési kereteken túl a pályázati lehetőségek és alapítványunk támogatásának minél jobb kihasználásával is.

Ezen tevékenységi területek fontos mérőeszközei a házi, megyei, regionális és országos versenyek rendszere, melyek kiemelt szerepet kapnak tanórán kívüli tevékenységeink között.

Hagyományos háziversenyeink:

- szeptemberi Szent Mihály napi akadályverseny
- októberi rajzkiállítás, tökfaragó verseny,
- januári házi komplex vetélkedő
- februári álarckészítő verseny
- februári sport házibajnokság,
- márciusi nyuszi futás
- húsvéti tojásdíszítő verseny
- április Gárdonyi nap, életrajzi vetélkedő
- májusi gyermeknapi játékos vetélkedők

Városi versenyek:

- Móri művészeti fesztivál
- Város körüli futás

Megyei versenyek:

- Komplex tanulmányi vetélkedő (megyei, majd országos, április-május)
- Megyei matematika verseny (május)
- SZKTV (április-május)

5.2.5. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program:

A szociokulturális hátrányokból adódó tanulási kudarcok leküzdésében elengedhetetlenül szükséges az együttműködés a családsegítő szolgálatokkal, önkormányzatokkal.

Biztosítani kell a rehabilitációs órák terhére nagyrészt egyéni fejlesztő foglalkozásokkal (a feladatra alkalmas pedagógussal) ezen tanulók hátrányainak csökkentését.

A gyermekvédelmi és szociális hátrányokat segítő tevékenység:

Érezhetően javult a gyermekvédelmi munkánk hatékonysága. A gyermekvédelmi felelős kiválasztásánál fontos szerepet játszott, hogy ne legyen ismeretlen a személye sem a szülők sem a gyerekek körében, ezért pedagógus dolgozónk végzi ezt a munkát.

Munkája hatékonyságát javítja ismertsége a gyermekek és szülők körében, hiszen kapcsolatfelvételkor ez bizalomerősítő tényező.

Nagyon fontos feladat hárul rá a gyermekvédelmi munka végzése mellett a szociális hátrányok leküzdésének segítésében is.

A gyermekvédelmi felelős alapfeladatai:

- kapcsolattartás a környező települések családsegítő szolgálataival és gyámügyi csoportjaival,
- a rászoruló családok folyamatos látogatása, családsegítő és tájékoztató munka,
- javaslattétel a szociális megsegítési lehetőségekre.

A tanév eleji feltérképező munka során különös figyelmet fordítunk tanulóink és családjaik számára az önkormányzatok által kötelezően biztosított, illetve lehetőségként adódó támogatási formák kihasználására.

Tájékoztatjuk a szülőket ezen lehetőségek határidőre történő teljesítéséről.

Alapvető a gyermekvédelmi támogatás, a különböző segélyek igénylésének megismertetése az arra rászoruló családokkal.

Fontos segítő feladatunk a támogatásra jogosultság ismertetése, felkeresés és személyes tájékoztatás, a beadványok (igazolások, nyilatkozatok) összegyűjtése és továbbítása.

6. Egészségnevelési program (mindennapos testnevelés, fizikai állapotfelmérés) és drogstratégia.

Egészség, egészségvédelem egészségnevelés – napjainkban gyakran előforduló fogalmak. Beszélünk róla, ám úgy tűnik mégsem eleget és nem elég hatékonyan. Úgy véljük a mai rohanó, túlcivilizált társadalmunkban az értékek devalválódása is oka annak, hogy kevesebb figyelmet szentelünk e kérdésnek. Felelős a család, a társadalom, a környezet, a média, de mi magunk is. Önpusztító mentalitás jellemzi ma az emberek egy részét. Az elkerülhetetlen, kivédhetetlen ártó tényezők mellé önként vállalunk újabbakat. A dohányzás, alkohol, drog, egészségtelen táplálkozás, a mozgásszegény életmód mind a betegségek kialakulásának rizikófaktorait növelik.

A felelősség súlya a pedagógusok vállára is nehezedik, hiszen a gyermekek egészségnevelésének mi is letéteményesei vagyunk, ezért nem nézhetjük tétlenül ennek a szemléletnek és a károsító tényezőknek a térhódítását.

Az egészségnevelés fontossága

A korai gyermekkortól kezdve számos hatás éri a gyermekek egészségről alkotott fogalmát, és erre vonatkozó viselkedésüket, magatartásukat is. A tanulók távolról sincsenek tisztában azokkal a befolyásokkal, amelyek érik őket és működnek bennük, ezért olyan készségeket kell fejlesztenünk, melyek lehetővé teszik számukra saját magatartásuk kedvező irányú befolyásolását. Az egészségnevelési program arra való, hogy hozzásegítse a tanulókat kellő ismeretek birtokában az egészséges életvitel kialakításához, a helyes értékrend felépítéséhez. Azonban az értékek kiválasztása és hiteles bemutatása nem kis nevelői feladat, s kiemelten a serdülőkor idején kell fokozottabban megerősíteni.

Intézményünk az oktatás mellett a nevelésre helyezi a hangsúlyt s nevelőivel szemben a megváltozott, kibővült tanárszerep mellett tudatosan épít arra a tényre, hogy az iskolai közösségek a fiatalok életét alapvetően meghatározó kapcsolatok helyszínei.

Céljaink megvalósításában szerepet kap a szülő, a testvér, a kortárs, a nevelő, a védőnő, az orvos, az ifjúságvédő, a tv, számítógép, a folyóirat és más nevelő tényezők egyaránt.

Az iskola-egészségügyi ellátás keretében tanévenként több órát fordítunk tájékoztató, megelőző, felvilágosító céllal egészségneveléssel összefüggő kérdésekre az iskolaorvos, a védőnő és az osztályfőnökök együttműködésével.

A megvalósítás során a fejlesztés következő területeire irányul a munka:

- 1.) Személyes kompetencia – az egészséges és kulturált életmódra nevelés.
- 2.) Szociális kompetencia – segítő életmódra nevelés, az önkéntesség szerepe.
- 3.) Speciális kompetenciák – szakmai képzés alapozása, az alkotókészség fejlesztése, tehetséggondozás.

Célrendszere már komplex fejlesztési programok megvalósítását teszi lehetővé az iskolai gyakorlatban, kiemelve az ismeretek és az alkalmazni tudás képességeinek harmóniáját.

A pedagógiai szemléletváltás szükségessége

A szemléletváltás alapját a gyógypedagógia-tudomány azon törekvése adja, melynek középpontjában az egyén bio-pszicho-szociális egységének megteremtése a cél.

A hagyományos egészségnevelés során szakértők (orvosok, pedagógusok, védőnők) tanítják diákjainknak, mit is kell tenniük annak érdekében, hogy egészségesek maradjanak. A cél az egyén magatartásának megváltoztatása. A hagyományos megközelítés arra a feltevésre épül, hogy az emberek szabadon választhatnak az egészséggel kapcsolatos magatartások között, és kevés figyelmet fordítanak a társadalmi és gazdasági tényezőkre, az azokból fakadó korlátokra.

További jellemzője, hogy elsősorban az egészség-betegség fizikai oldalára fordít figyelmet. Módszere az információközvetítés, melyet a „nevelők” közvetítenek a „neveltek”, vagyis a célcsoportok számára azért, hogy a magatartásukat a helyes irányba tereljék.

A nem hagyományos megközelítésű egészségnevelő program fő jellemzője, hogy az egészség fizikai-lelki és társadalmi oldalát azonos súllyal kezeli. Ez a megközelítés sokkal szélesebb, mintha pusztán a fizikai egészségre koncentrálnánk.

A módszer – az ismeret közvetítésén túl – módosítja az egészséggel kapcsolatos beállítódásokat és az egészség megtartást.

Ez a „magatartásbefolyásolási” folyamat elősegíti azt is, hogy az emberek tisztázzák az egészséggel kapcsolatos értékeiket, fejlesszék az életükkel, egészségükkel kapcsolatos döntési és cselekvési képességeiket, jártasságukat.

Ezekben a programokban az egészségnevelés az aktív, tevőleges „részvétel elve” alapján történik. A program résztvevőinek feladata olyan helyzetet teremteni, amelyekben

mindenki kifejtheti saját véleményét, álláspontját, tudását, ismereteit (élettapasztalatai alapján) s a résztvevők közösen alakítják, korrigálják nézeteiket, ismereteiket az egészségesebb élet, az egészségesebb választások irányában. Ez akkor a hatásosabb, ha a javasolt modelleknek a gyakorlatban való kipróbálására is lehetőségük van a résztvevőknek. Ez a módszer tehát elsősorban a közösségre koncentrál, s a közösségen keresztül hat az egyénre.

A nem hagyományos egészségnevelés mindig figyelembe veszi azokat a társadalmi – gazdasági tényezőket, amelyek befolyásolhatják az egészségesebb élet, az életminőség javítására irányuló választásokat, és e lehetőségek között keresi a legcélravezetőbb megoldásokat.

Az egészségre nevelés fejlesztési részterületei iskolánkban

Témakörönként:

- Testi egészség fejlesztése
- Lelki egészség fejlesztése
- Társadalmi egészség – környezeti nevelés

Testi (szomatikus) egészségfejlesztés

A célok között kiemelt a tanulók általános mozgásműveltségének a fejlesztése, amelynek alapját képezi a motoros képességek fejlesztése és ezen a folyamaton keresztül a „mozgáskészség” hálójának a szélesítése, a játéknak és saját mozgásigénynek a találkozása az egyedi mozgásfejlődés során.

Általános fejlesztési célok

- Tér, idő és mozgásészlelés fejlesztése
- Tájékozódási képességek fejlesztése
- Fizikai cselekvés fejlesztése
- Érzékszervi és testi fogyatékoságok javítása mozgásfejlesztés segítségével
- Keringési zavarok kezelése
- Mozgáskorlátozottság megoldása

- A mozgásműveltség, motoros kompetenciák (nagy- és kismotoros funkciók) fejlesztése (prevenció)
- Kondicionális képességek (erő, állóképesség, gyorsaság) fejlesztése
- Koordinációs képességek fejlesztése
- Mozgásismeret gazdagítás
- Generikus (természetes) mozgások fejlesztése
- Szociális érzékenység, csoport és csapatkompetencia fejlesztése
- Téri-tárgyi kommunikáció fejlesztése

Lelki (pszichés) egészség fejlesztése

Kiemelt célunk a gyermek személyiségének fejlődése, társas lényé válása során olyan környezeti minták, normák és elvárások kialakítása, amely elősegítik az érett és harmonikus személyiség kialakulását, hogy érzelmileg kiegyensúlyozottá válva képesek legyenek az önálló társadalmi beilleszkedésre. Módszerünk az egyéni eltéréseket toleráló, a személyiség egyediségét erősítő individualizáló nevelés, amely az egyéniség kibontakozását a szocializációval összhangban segíti. Az érzékelési, értelmi- és fejlődési elmaradásban, magatartászavarokban szenvedő gyermeknek a szerető elfogadásán alapul.

Tevékenységeink a gyermekek szükségleteinek megismerésére, erősségeik, hátrányaik feltárására, optimális fejlesztésükre irányulnak.

Általános fejlesztési céljaink:

- Higiénés magatartásra nevelés
- Egészséges táplálkozásra nevelés
- Baleset-megelőzés, közúti elsősegélynyújtás ismeretek elsajátítása
- Harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés
- Nemi nevelés
- Családi életre, társsá nevelés, szülővé nevelés
- Függőséghez vezető szokások megelőzése (krízis prevenció)
- az alkoholfogyasztás
- a dohányzás
- drogfogyasztás,
- egyéb szenvedélybetegségek kezelését segítő tevékenységek, képességek fejlesztése

Társadalmi és környezeti nevelés

Kiemelt célunk az általános műveltség részeként olyan természet- és környezetszemlélet kialakítása, amely az élet minden formájának tiszteletére neveli a tanulókat.

Olyan – elsősorban gyakorlati – tevékenységek kialakítása, amelyek felhívják a figyelmet azokra a problémákra, amelyek az élővilág sokféleségét veszélyeztetik, s amelyekkel az emberiségnek szembe kell néznie.

Céljaink között szerepel, hogy rávezessük a gyerekeket a környezeti kockázatok felismerésére, a feleslegesen nagy kockázatok vállalására elkerülésére, megelőzésére, hogy legyen igényük a környezet megőrzése a testi-lelki-szociális egészség, az életminőség javítása érdekében.

Környezeti egészségnevelésünk témakörei:

- levegőszennyezés problémái
- vizek védelme
- talajszennyezés
- a zaj ártalmai
- a sugárzások élettani hatásai
- kémiai ártalmak (műtrágyázás, növényvédő szerek használata) hulladékok kezelése, újrahasznosítás

Az FMK Móri Járási Hivatal Népegészségügyi Intézete és az iskolai védőnő segítségével szervezett rendszeres egészségügyi előadásaink tematikája:

1-2. osztály:	Tisztálkodás, napirend, helyes táplálkozás;
3. osztály:	Fogápolás, helyes öltözködés;
4-5. osztály:	Betegségek, tisztálkodás, Az elsősegélynyújtás módjai;
6. osztály:	Fiúk-lányok kapcsolata, menstruáció;
7. osztály:	Dohányzás, alkohol, drog prevenció,
8., 9e. 9., 10. osztály:	A serdülés problémái; párkapcsolatok
11., 12., osztály:	Párkapcsolatok, családtervezés, AIDS, bűnmegelőzés

6.1. A mindennapi testnevelés feladatainak megoldása

Intézményünkben az óratervben szereplő heti 5 testnevelés felmenő rendszerben kerül bevezetésre a következő táblázat alapján, mely tagozattól függetlenül évfolyamokra vonatkozik:

Tanév/osztály	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9E	9.	10.	9k.	10k.	11k	12k
2013/14	5	5	3	3	5	5	3	3	5	-	5	-	-	-	-
2014/15	5	5	5	3	5	5	5	3	5	5	5	5	-	-	-
2015/16	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	-	-
2016/17	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	-
2017/18	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

„27.§ (10) Ha az összevont osztályban az egyes évfolyamokra a 6. melléklet eltérő mértékű heti kötelező tanórai foglalkozást és az osztályok számára eltérő órakeretet határoz meg, a magasabb évfolyamra megállapított óraszámokat kell alkalmazni.”

6.2. A tanulók fizikai állapotfelmérésének módszerei

A köznevelésről szóló törvény kimondja, hogy a pedagógiai programban meg kell határozni a fizikai állóképesség méréshez szükséges módszereket is.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alappal szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítéséhez. Ugyanakkor lehetőséget biztosít az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére megtartására.

Pedagógus körökben köztudott az a tény, hogy az eltérő tantervű általános iskolák tanulói – szociokulturális, pszichés, illetve szomatikus okból – az átlagot tekintve egészségileg is hátrányos helyzetűek az általános fizikai teherbíró képességük többségüknél gyengébb a normál általános iskolai tanulók átlagához képest. Éppen ezért, ebben az iskolatípusban fokozottabban szem előtt kell tartani a mérések folyamatosságát, eredményességét, hiszen

az eredményeket elemezve rájöhettünk az egyéni és a közösségi fejlesztés, felzárkóztatás, az általános fizikai teherbíró képesség szempontjából elengedhetetlenül fontos.

A törvény által megszabott kötelezettség végrehajtásának megkönnyítésére a tanulók fizikai és motorikus képességeinek mérésére alkalmas tesztet használunk, mely alkalmazása viszonylag egyszerű, kevés szerigényű, bárhol végrehajtható, megmutatják a gyerekek fizikai felkészültségének mértékét. A teszt megfelel a tudományos kritériumoknak, végzése semmilyen egészségkárosító hatást nem vált ki, nemzetközileg összehasonlítható, egyszerűen végrehajtható, és minimális eszközt igényel. Elsősorban az egészségben meghatározó szerepet játszó összetevőket méri: a kardiorespiratórikus állóképességet, az erőt, az izomerő állóképességét és testösszetételt.

E próbarendszer nevelési eszköznek tekinthető, mely lehetővé teszi a tanuló fejlődése során az alapvető fizikai tulajdonságok mérését. A tesztek nem képezik a tantervek tartalmát, és hogy a mérés célja megvalósuljon, nem szabad azokat betanítani és gyakoroltatni.

A teszt-vizsgálat értéke és hatékonysága nagymértékben a szigorú gyakorlati végrehajtáson és a tanulóknak a testnevelő tanártól kapott motiváltságán múlik.

A tesztek eredményeinek átlaga rávilágíthat egyes részterületek hiányosságaira, amit aztán a testnevelő tanárnak megfelelőképpen korigálnia kell. Nem szabad elsiklanunk az egyéni eredmények – eredménytelenségek felett sem, hiszen ezek adják meg e területen az egyéni fejlesztés irányát. NETFIT mérést is alkalmazzuk az előírásoknak megfelelően.

Egyszóval: ezen tesztek mérése és az eredmények elemzése igen fontos útmutató lehet a testnevelő tanároknak, diákjainak általános fizikai teherbíró képességeiről és fejlesztésük irányáról.

Értelmileg akadályozott tanulók esetében a különböző szindrómákhoz kapcsolódó e.ü. állapotok figyelembevételével szervezzük.

Az antropometriai mérések leírása

Testmagasság

Testmagasságot a függőleges falfelület mellett azt sarkával, tomporával, hátával érintő álló személynél mérjük. A fejet úgy tartja, hogy a fülnyílás alsó határa és a szemzug alsó része egy egyenesbe esik, a sarka a lapon összeér. A vizsgált személy vegyen mély lélegzetet és azt tartsa meg, amíg centiméter pontossággal mérjük.

Testsúly

A minimális ruházatot viselő a mérleg közepére áll. A testsúlyt a mérleg pontosságától függően kilogrammig, vagy tizedkilogrammig mérjük.

A fizikai állapot mérésére szolgáló tesztek

A mérések általános szempontjai

- A tanulók valamennyi tesztet testnevelési, illetve sportfelszerelésben hajtják végre,
- Valamennyi tesztet, ha erre lehetőség van, jól szellőző, nagy teremben, például az iskola tornatermében kell elvégeztetni. Csúszásmentes padló és sportcipő szükséges a futással és ugrással járó tesztekhez. Szabadtéri vizsgálatok esetén a vizsgálati körülmények túlságosan eltérőek lehetnek, hogy standard teszteredményeket kaphassunk.
- A tesztek egymás után következése körkörös rendszerben is szigorú sorrendiségű. Minden állomáson fel kell írni a megfelelő sorszámot.
- Minden tesztre vonatkozóan külön utasítások vannak, amelyeket gondosan kell tanulmányozni, minden tanulónak el kell olvasnia, hogy a vizsgálat pontos legyen.
- Az ülésben előrenyúlás teszténél nem lehet bemelegíteni, vagy nyújtási gyakorlatokat végezni.
- A tesztek között a tanulók pihenjenek
- A tanulók nem próbálhatják ki a teszteket előre, kivéve, ha a teszt végrehajtási utasításában nincs erre külön utalás.
- A mérések során fontos bátorítani a tanulókat. A mérés vezetője ösztönözze őket a mért képességek megfelelő pontos, gyors és egyenletes tesztvégrehajtásra.
- Ha a motoros teszteket és a kardio-vespiratorikus állóképesség tesztjeit azonos napon mérjük, akkor először a motoros teszteket végeztessük el.

A motoros tesztek s végzésük ajánlott sorrendje

1. Egyensúlyi teszt
2. Végtagmozgás gyorsaságát mérő teszt: lapérintés
3. Hajlékonysági teszt: ülésben előrenyúlás
4. Dinamikus láberőt mérő teszt: helyből távolugrás

5. Statikus erőt mérő teszt: Kézi szorító erő
6. Törzserőt mérő teszt: sit-up teszt, felülések
7. Funkcionális karerőt mérő teszt: függés hajlított karral
8. Futási sebességet mérő teszt: 10x5 m ingafutás
9. Kardio-respiratorikus állóképességi teszt:
  - a.) 20 m-es futás ingafutás
  - b.) 6 perces futás Cooper teszt-szerűen (alsósok számára)
  - c.) 10 perces futás – Cooper teszt

A mérésekről osztályfokanként összesítő értékelést készít a testnevelő tanár, mely csatolt dokumentumként jelenik meg a tanévet értékelő jegyzőkönyvben

A motoros képességek nevelésének célja: a gyermek általános testi fejlődésének elősegítése, a mindennapi élet praktikus feladataihoz szükséges mozgások fejlesztése és gyakorlása, a helyes beszédartikulációhoz és az iskolai tanuláshoz szükséges finommozgások fejlesztése, a mozgás terén mutatkozó fejlődési elmaradások korrigálása, a szabadidő változatos és életkornak megfelelő eltöltéséhez és az egyes sportágak gyakorlásához szükséges mozgások megtanulása. A későbbi pályaválasztáshoz, illetve munkavégzéshez szükséges mozgások elsajátításának előkészítése, az egészséges életmódot előkészítő szokások kialakítása.

6.3. Drogstratégia

Nagyon fontos feladatunknak kell tekintetnünk mind a legális, mind az illegális drogokra vonatkozó felvilágosító és prevenciós munkát.

Helyzetkép

- Tanulóink nagy része alacsony szociális helyzetű családban él.
- A szülők iskolai végzettsége alacsony szintű, sok esetben nincs általános iskolai végzettség. Találkozhatunk még az analfabetizmussal, funkcionális analfabetizmussal is.
- Szülők szocializációs késztetése gyermekük felé, gyenge.
- Tanulóink hangsúlyozottabban a felsőbb évfolyamokon a legális drogokkal (alkohol, cigaretta) kerülnek kapcsolatba.
- Nagy ritkán hallunk illegális drogról, vagy vélünk tüneteket felfedezni (szipuzás, droghasználat)
- Csellengő gyermekek könnyen kapcsolatba kerülhetnek illegális drogokkal is.

Együtműködők:

Koordinálásért felelős: intézményvezető

Fontos szerep hárul:

- az osztályfőnökökre
- a szaktanárookra
- a diákönkormányzat vezetőire

Fontos

- a szülők
- a szülői munkaközösség bevonása

Együtműködünk:

- a gyermekjóléti szolgálatokkal
- iskolaorvossal, védőnővel,
- rendőrség (ifjúságvédelem)

Cél:

Az iskolában folyó oktató-nevelő tevékenység eredményeként tanulóink sajátítsák el azokat az alapvető ismereteket, melyek lehetővé teszik számunkra az egészséges életvitelt, a drogokkal szembeni elutasító magatartás kialakítását.

Elsősorban prevenciós munkánkkal, megfelelő személyiségjegyek kialakításával kell elérni, hogy minél kevesebb tanuló kerüljön kapcsolatba a droggal.

A prevenciós tevékenységet a korosztálynak megfelelő szinten:

- a tananyagba beépítve,
- a szabadidős programok lehetőségeit kihasználva
- komplex módon, a megfelelő szokásrend, életvitel igényének kialakításán keresztül kell megvalósítanunk, szülőkkel, társintézményekkel együttműködve.
- kirívó esetekben kérve szakszolgáltató intézmények segítségét.

Feladatok

- Osztályfőnöki munkatervekbe, szakköri tervekbe kerüljön rögzítésre az adott területen
- végezhető prevenciót szolgáló munka, tevékenység
- Szakkörök, sporttevékenységek szolgálják a szabadidő hasznos eltöltését
- Osztályfőnöki órákon komplex módon foglalkozzunk lelki egészségneveléssel, közösségalkalakkal
- Természetismeret, egészségnevelés órákon nyújtunk megfelelő ismereteket a drogokról, fogyasztásuk veszélyeiről.
- Osztályfőnöki, tanári tevékenységünk terjedjen ki a devianciák időbeni felderítésére.
- Fektessünk hangsúlyt a szociális felzárkóztatásra, a hátrányok leküzdésére
- A szülőkkel kialakított kapcsolataink segítsék elő a korosztályi problémákból fakadó, családi körben jelentkező életviteli problémák leküzdését.
- Családlátogatásokon, személyes beszélgetések során térjünk ki adott család életviteli gondjainak feltárására,
- A gyermeki deviáns viselkedés okait a szülőkkel együtt igyekezzünk feltárni, orvosolni.
- A szülői értekezleteken nyújtunk alapvető ismereteket a drogszenvedélyek megelőzéséről, a droghasználat felismeréséről.

- Legyünk társai a családoknak az esetleg felderített drogfüggés leküzdésében.

6.4. Környezetnevelési program

A környezeti nevelés fogalmán olyan személyiségfejlesztést értünk, amelynek célja a környezetvédő gondolkodás és viselkedésmód kialakítása, hiszen a belső indítékok által motivált környezetvédő cselekvés hatékonyabb a külső kényszer által végrehajtott cselekvésnél, és azokban az esetekben is érvényesül, amikor nincs küldő kényszerítő hatás. A környezeti nevelés során az érzelmi, az értelmi és a motorikus adottságok fejlesztése egyaránt fontos, ezek aránya azonban a tanulók életkorától és egyéni adottságától függ.

A környezeti nevelés permanens folyamat, elkezdődik az iskoláskor előtt és tart felnőtt korunkban is. Az iskolában folyó környezeti nevelés ennek a folyamatnak a része.

Célunk a környezet állapota iránti érzékenység, ökológiai szemléletmód, valamint helyes környezeti attitűdök, magatartás, értékrend kialakítása. A környezeti problémákat globálisan kell kezelni, olyan szemléletmódot kialakítva a tanulóknak, hogy saját környezetükben vegyék észre azokat a káros hatásokat, melyek az egész Földre kiterjednek. („Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan!”) Támogatjuk tanulóinkat a környezetük használatára vonatkozó helyes döntéseik meghozatalában, segítjük környezettudatuk, felelősségérzetük fejlődését, hogy alakuljon ki bennük az igény és érdeklődés a környezeti kérdések iránt, a problémák megoldásában aktív részt vállaljanak.

Környezeti nevelésünk tárgya csak részben lehet a környezeti válság. A harmonikus környezet szépségének, a természet kimeríthetetlen esztétikumának befogadására és élvezetére is érzékennyé kell tenni tanulóinkat. Ezt egyaránt segíti a környezet tudományos vizsgálata, a megismerés öröme és a művészetek által érzelmek befogadása.

Környezeti nevelésünk a következő alapelvekre épül:

- A környezetvédelem tudatosítása, mint állampolgári jog és kötelesség
- A környezet célirányos megfigyelése és vizsgálata
- Az ökológiai összefüggések és az ökológiai katasztrófák hatásának megismertetése
- A tenni akarás, az együttműködési szándék erősítése, a kooperációs készség és az empátia fejlesztése
- Valamennyi élőlény fontosságának, élethez való jogának és az ember természet iránti felelősségének kihangsúlyozása

Iskolánkban a környezeti nevelés több szinten jelenik meg

- Az iskola minden tanulója részt vesz a külső és belső környezet ápolásában, rendben tartásában (az udvar és az iskola környékének takarítása, virágültetés, tantermek és egyéb helyiségek esztétikus környezetének kialakítása).
- A környezeti nevelés beépül az alsó és felső tagozat tantárgyaiban (környezetismeret, természetismeret, földrajz, technika, osztályfőnöki). A tanulók az egyes témakörökön belül megismerik a környezetet, illetve a természetet károsító anyagok, jelenségek tulajdonságait, a megelőzésük és a csökkentésük módjait.
- A 9E évfolyamosoknak a szakmai előkészítő anyagában található a környezetvédelem. Részletesen foglalkoznak a különböző káros hatásokkal, rendszerezve és kibővítve az addig tanultakat.
- A környezetvédelmi projektek alkalmával mélyebb ismereteket szereznek meg a gyermekek a környezetvédelmi problémákról és lehetséges megoldásokról.
- A szelektív hulladékgyűjtés iskola bevezetésével, az üzemi feldolgozás konkrét megtekintésével, környezetvédelmi napok és programok propagálásával segítjük a feladat megvalósítását.
- Kapcsolódunk a város környezetvédelmi akcióihoz. (szemétszedés, faültetés, madárodúk kihelyezése, madárodúk tisztítása).

7. A szükséges személyi és tárgyi feltételek

A jelenlegi létszám (2018/19-as tanév) 18 fő főállású pedagógus, (17 álláshelyen), 20 üres álláshely, 19 óraadó. 12 fő gyógypedagógiai asszisztens, 1 fő dajka 1 fő iskolatitkár, 1 fő ügyviteli segéd és 3 fő technikai alkalmazott (2,5 álláshelyen) látja el az intézmény működését.

Számítástechnikai rendszerünk felújításra szorul.

A gyógypedagógus:

Az egyéni fejlesztésen alapuló pedagógia az együttműködő pedagógiai stílust preferálja, és ezzel összefüggésben két szakmai értéket, a pedagógiai optimizmust és a humanizmust fogadja el. Az együttműködő pedagógus attitűdje a gyermek szeretete, tisztelete és felelősségteljes korlátozása. Tudja, hogy együttműködni csak azzal lehet, aki együtt akar működni. Éppen ezért az együttműködés tanítását is kiemelten kezeljük.

Az intézményben dolgozó gyógypedagógusok, pedagógusok többsége kompetens szakember, aki megfelelő nevelői stílussal rendelkezik. Nagy részük rendelkezik a szükséges speciális képzettséggel, képesítéssel, gyógypedagógiai végzettséggel.

A Nemzeti Köznevelési Törvény 2013.-tól csak gyógypedagógus alkalmazását engedélyezi gyógypedagógiai intézményben.

A délutános nevelői feladat:

Az új jogszabályi előírások szerint napközis nevelői munkakör nincs ugyan, de nem kizárt az, hogy pedagógus munkakörben alkalmazott nevelők csak úgynevezett egyéb foglalkozásokat vezessenek teljes munkaidejükben.

Nagyon fontos szerepet töltenek be a hatékony szakmai munkában a napközis feladatot ellátó nevelők.

Intézményünkben ez kiemelten fontos feladat azért is, mert tanulóink zöme többszörösen hátrányos helyzetű családi körülmények között nevelődik.

Így számukra otthon nem biztosított sem a megfelelő felügyelet, sem az egyéni tanulás lehetősége, sőt szociális problémák miatt nem részesülnének megfelelő étkezésben sem. Neveltetési deficitjük is könnyebben kompenzálható ilyen iskolai foglalkoztatással.

Tanulási, nevelési és szociális szempontból is fontos ennek a rendszernek a fenntartása.

A gyógypedagógiai asszisztens:

Komoly szakmai segítséget jelentett a gyógypedagógiai nevelésben. Intézményünkben jelenleg 12 főt alkalmazunk ezen a feladaton, (+1 dajka) munkájuk elengedhetetlenül fontos színvonalas szakmai munkák biztosítása érdekében.

Munkaköri feladataik a tanórákhoz szükséges szemléltető és oktatástechnikai eszközök előkészítésétől, a felügyeleti munkán és a tanulókíséreten át, a tanórán történő differenciálás segítségnyújtásig terjed.

A jó asszisztens nagyon hasznos segítője az osztályban folyó nevelő-oktató munkának.

Az iskola egyéb dolgozói:

Az intézmény működését biztosító, nem pedagógus dolgozók, munkájukon keresztül minta szerepet betöltő felnőttek. Éppen úgy részesei az intézményben zajló pedagógiai folyamatoknak, segítői a nevelőmunkának, mint a családok.

Az adminisztrációs tevékenységet végző és a technikai dolgozók saját munkájukkal, a tanulókkal való bánásmódjukkal, a mindennapi kommunikációjukkal, az egymás közti kapcsolatukkal hatást gyakorolnak az iskola tanulóira, példát mutatnak a munkavégzés, az emberi kapcsolatok és az együttműködés terén.

Ezért velük szemben is alapvető követelmény – a munkaköri feladataik jó színvonalú ellátásán túl – a humánus, kulturált és empatikus viselkedés az oktatás valamennyi szereplőjével szemben.

A tárgyi feltételek: egy 2003-ban épült, korszerű iskolaépületet tudhatunk magunkénak. A folyamatos karbantartási munkákkal igyekszünk épületünk állagát megőrizni.

Iskolánk tantermei közül 10 tanterem 36 m² alapterületű megfelel funkciójának, ahol 9-13 tanuló együttfoglalkoztatása valósul meg. Így a helyi adottságok figyelembevételével a

csoportlétszámok átlaga 10-12 fő/csoport körül mozog, mely összességében megfelel a törvényi előírásoknak

8. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka ellenőrzése, mérése, értékelése

8.1. Ellenőrzés, mérés

A pedagógiai munka belső ellenőrzésére jogosultak (szakmai ellenőrzés)

- intézményvezető,
- intézményvezető-helyettes,

Ellenőrzésünk jó szándékú tájékozódás, koordináló tendenciájú segítség, a csapatmunka összehangolása.

Hisszük, hogy szükség van az ellenőrzésre, a többség várja is a megerősítést, igényli az elismerést, vagy a finomítást célzó vezetői tanácsokat is.

Így a helyes ellenőrzés a jóknak megerősítést biztosít, a lemaradóknak segítő bírálatot, magában hordja az esetlegesen szükséges felelősségre vonást is.

Iskolánkban az alábbi szakmai ellenőrzések történnek:

- Tematikus ellenőrzések.
- Cél-, és tájékozódó látogatások tanórákon, iskolaotthonban, napközis foglalkozásokon, tanórán kívüli foglalkozásokon.
- Eredményvizsgálatok és felmérések a nevelőmunka területéről és szaktárgyakból.
- Beszámoltatások: osztályfőnökök, osztálytanítók, napközis nevelők.
- Adminisztrációs ellenőrzés: anyakönyvek, naplók, tanmenetek, foglalkozási-, és munkatervek, füzetek, rajzok, feljegyzések.

Az ellenőrzést az időrend sorrendjében végezzük az éves ellenőrzési tervnek megfelelően.

A félév végén a tantárgy-csoportos oktatás, valamint az adminisztrációs munka ellenőrzése történik.

Tanév végén a követelmények teljesítése, az ismétlés, felzárkóztatás figyelése a fő szempont.

Az éves terv végrehajtását, a fentiek konkretizálása és bontása segíti.

A kitűzött nevelési-oktatási főfeladatoknak megfelelően az ellenőrzések során kiemelten kívánjuk kezelni a tanórák mellett a tanórán kívüli tevékenységek ellenőrzését. Az ellenőrzési munkát a havi munkatervekben lebontva rendszeresen és folyamatosan tervezzük és végezzük, a tanév elején az adminisztráció területén illetve az új nevelőknél tájékoztató tapasztalatszerző céllal.

Célunk, hogy valamennyi pedagógust valamennyi osztályfokon ellenőrizzünk egy tanév folyamán. A tanórák ellenőrzése során egyúttal ellenőrizzük az asszisztensek oktatást segítő munkáját is. Egyéb tevékenység közben (étkezés, tanulói felügyelet) szinte naponta ellenőrizzük munkavégzésüket.

Az ellenőrzések kiterjednek a munkafegyelemre, az ügyeletre és az adminisztrációs tevékenységre is, tapasztalatainkat írásban rögzítjük.

A tanórák és foglalkozások ellenőrzésének kiemelt szempontja:

- tanóra, foglalkozás módszertani szervezése,
- szemléltetés, koncentráció, differenciálás,
- a pedagógus stílusa, tanár-diák kapcsolat,
- aktivizálás, motiválás, aktivitás,
- hatékonyság, eredményesség.

Tájékoztató jellegű óralátogatást, illetve hospitálást végezhet saját osztályában az osztályfőnök, az iskola pedagógusa hospitálhat bármely osztályban a kollégával történt előzetes megbeszélés alapján.

Külső személy az intézményben látogatást, hospitálást (előadást) csak előzetes intézményvezetői engedélyezés után végezhet.

A tanulók teljesítményének mérését az éves munkaterv összeállításakor a tantestület javaslatai alapján határozzuk meg. A tanulmányi előmenetel, a tantárgyi követelmények teljesítésének regisztrálására több évre átgondolt és tervszerű eredményvizsgálatokat végzünk. Kiemelten kezeljük az anyanyelv és matematika műveltség területeket.

A tapasztalatokat a félévi és az év végi értekezleten összegezzük, meghatározva a szükséges korrekció irányát és feladatait.

8.2 Értékelés

A tanulók értékelése a Nkt 54§ (2) (3) bekezdése szerint történik.

Lényegi vonása az értékelési rendszernek, hogy nem korlátozódik a tudás mérésére, hanem kiterjed az egységes személyiségfejlődésre, figyelembe veszi a tanulóknak valamennyi iskolai tevékenységrendszerben való teljesítését, működését.

Az értékelés alapfunkciója a tevékenységekben nyújtott teljesítmények és a tevékenységhez való viszonyulás megítélése, minősítése, a tájékozódás és a tájékoztatás.

Az értékelési rendszer elemei:

- a formatív,
- a diagnosztizáló,
- a szummatív értékelés.

A **formatív értékelés** a tanulói részvétel és teljesítés állandó, folyamatos értékelési eleme. Ezen belül meghatározó a pedagógusi megerősítés. Ez azt jelenti, hogy a tanulói tevékenység minden mozzanatában, amikor létrejön valamilyen tanulói produkció, arra változatosan, személyre szabottan **rendszeresen és folyamatosan reagálni kell**.

A **diagnosztizáló értékelés a tanuló előző teljesítményéhez viszonyítva** rögzíti a fejlesztésben elért fejlettségi állapotot. Ez jelenti a kiindulási alapot az egyéni fejlesztési stratégia kijelöléséhez, ezt szolgálják a tanév eleji és az év végi felmérések egyaránt.

A **szummatív értékelés** a tanulói teljesítménynek **az adott időszak követelményeihez viszonyított** állapotát határozza meg.

8.2.1. Hit- és erkölcsstan tantárgy értékelése és minősítése az Nkt. 54. § (2)-(3) bekezdésének megfelelően történik.

Sajátos, a tanuló személyiségképét leginkább figyelembe vevő értékelési forma az iskolagyűlés, melynek alapvető funkciója az iskolai élet bármely területén végzett egyéni és közösségi munka értékelése.

Az értékelés dokumentálása a gyermekeknek és a szülőknek szólóan havonta és a félévek végén tájékoztató füzetben vagy bizonyítványban történik.

Az értékelés a nevelés-oktatás központi rendszerszabályozó eleme. Arra hivatott, hogy informálja a pedagógiai folyamatok résztvevőit (tanulókat, pedagógusokat, a szülőket, a közoktatási rendszer irányítóit) arról, hogy a folyamat adott tevékenységei mennyire érték el céljukat. Minden szinten hatékonyságnövelő szerepet tölt be.

Az értékelés legfontosabb szintjei:

- a tanulói,
- a pedagógusi,
- az intézmény/szervezeti.

A **tanulói értékelés** a helyi tantervhez kapcsolatosan kerül kidolgozásra, mely kiterjed a tanulmányi tevékenységre, valamint a tanulók magatartásának és szorgalmának értékelésére a megfogalmazott kritériumok alapján.

A **pedagógusok értékelésénél** elsősorban a hivatástudatból fakadó önértékelés játszik vezető szerepet.

A pedagógus munkáját ugyanakkor jogosan ellenőrzik és értékelik a közoktatás szereplői, a munkahelyi felettesek, illetve ellenőrzést végeznek szabályosan felkért és megbízott szakértők.

Az ellenőrzés és értékelés elfogadható mutatói:

- a képzettség,
- a tanítványok tapasztalható és mérhető fejlődése,
- a kötelességek teljesítése,
- a személyiség és az etikai normák megtartása.

A pedagógus értékelésének alapelvei iskolánkban:

- az értékeltek által elfogadott normarendszer alapján történjen,
- az értékelést megfelelő mennyiségű tényanyag támassza alá,
- személyre szóló legyen,
- motiváló hatású legyen,

- a fejlesztés, a korrekció követhető legyen,
- az értékelés humánus légkörben történjen.

A teljesítményértékelés területei:

- a pedagógus felkészültsége,
- tanulói személyiségformálás, fejlesztés,
- eredményesség a tanításban, a módszerek hatékony adaptálása a speciális szükségletekhez,
- az iskola pedagógiai programjának megvalósításában, fejlesztésében való kreatív részvétel,
- az iskolai helyi szabályok, normák fegyelmezett betartása,
- emberi kapcsolatok, kommunikáció,
- többletfeladatok vállalása.

Bár a tanári személyiséget nem szerepeltetjük kiemelten az értékelendő területek között, az értékelésnél figyelembe vesszük, hogy a pedagógus rendelkezik-e a gyógypedagógusok esetében általunk legfontosabbnak tartott két képességgel.

- empátiás képesség, a tanulók érzelmeinek, indulatainak megértése, visszajelzése,
- a másság feltétel nélküli elfogadása, pozitív érzelmi odafordulás a tanulók felé. Az elfogadás légköre biztosítja ugyanis a személyiség fejlődésének optimális feltételét.

A kimagasló munkavégzésért intézményvezetői dicséret, jutalom, kitüntetésre való felterjesztés, vagy az elismerés egyéb formája adható.

A kötelességek elmulasztásáért a vétkes pedagógus a jogszabályokban meghatározott módon kérhető számon.

Az intézményvezető munkájának tantestületi megítélésének területei:

- vezetői készségek,
- az iskolai munka irányítása,
- az iskola menedzselése,
- az iskolai légkör,
- a vezetés demokratizmusa.

Az intézményvezető munkáját átfogó ellenőrzés, vezetői minősítés, tanfelügyelet, illetve vezetői pályáztatás alkalmával értékelik.

Az iskola, mint szervezet értékelése:

Iskolánk értékelési rendszerének alapját az iskolai kulcsfolyamatok képezik.

Az iskolai munka értékelésének céljai:

- Minőségi munka biztosítása az iskolai munka minden szintjén és területén.
- Eredményességre törekvés a személyiségfejlesztésben, a fogyatékosok okozta hátrányok kompenzálásában, szakmaszerzés előkészítésében.
- Motiváció (tanulói, tanári, szülői).
- Kontroll (ellenőrzés, korrekció).

Az értékelés alapelvei:

- Terjedjen ki az iskolai élet egészére (egyénekre és közösségekre is).
- Legyen folyamatba ágyazott, kiszámítható, megalapozott.
- Törekedjen az objektivitásra, komplexitásra, igazságosságra.
- Személyre, közösségre szólóan ösztönözzön, fejlesztő szándékú legyen.
- Az értékelés az iskolánkban elfogadott követelményrendszerre épüljön, biztosítva a követelmények nyilvánosságát (SZMSZ, házirend, munkaköri leírások, tantervi követelmények, stb.)

Bár az SZMSZ is tartalmazza, de fontosnak tartjuk, hogy röviden itt is megjelentessük a tanulók jutalmazásának és fegyelmi intézkedéseinek elveit.

. A tanulók jutalmazásának elvei

Azt a tanulót, aki *tanulmányi munkáját* képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki *kitartó szorgalmat*, vagy *példamutató közösségi magatartást* tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola dicséretben részesíti, illetve jutalmazza.

Az iskola ezen túlmenően jutalmazza azt a tanulót, aki:

- eredményes *kulturális* tevékenységet folytat
- kimagasló *sportteljesítményt* nyújt

- a közösségi életben tartósan jó *szervező* és *irányító* tevékenységet végez

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, a példamutatóan egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget *csopartos dicséretben* és *jutalomban* lehet részesíteni.

2. A jutalmazás formái

2.1. Egyéni jutalmazási formák

Az iskolában elismerésként a következő írásos dicséretetek adhatók:

- szaktanári
- osztályfőnöki
- igazgatói
- nevelőtestületi

Kitűnő tanulmányi eredmény esetén járó elismerés: oklevél, könyvjutalom, közösség előtti dicséret

Szaktanári dicséret adható kimagasló tantárgyi teljesítményekért, mint:

- iskolai tanulmányi verseny 1-3. helyezett
- versmondó versenyeken való sikeres részvétel
- sportteljesítmények (házi, városi, körzeti versenyek)
- szakköri tevékenység
- sikeres pályázatok iskolán belül
- rajzpályázat

Osztályfőnöki dicséretet érdemel:

- három szaktanári dicséret után
- az osztályban végzett kiemelkedő munka
- iskoláért végzett közösségi munka
- az iskolai ünnepélyeken való kiemelkedő szereplés
- megyei versenyeken való 4-6. helyezés
- országos versenyek 21-30. helyezettjének
- diákönkormányzati kiemelkedő munka

Igazgatói dicséret jár:

- három osztályfőnöki dicséret után
- megyei versenyek 1-3. helyeztjének
- országos versenyek 1-20. helyeztjének
- többszöri alkalommal történő, az iskoláért végzett kiemelkedő közösségi munkáért
- megyei és városi rendezvényeken iskolánkat képviselő csoportban végzett munka (nemzeti ünnepeink városi és megyei rendezvényei, pedagógus-nap, kulturális és sportrendezvények)

Nevelőtestületi dicséretet kap, aki:

- 5 tantárgyból dicséretes jeles érdemjegyet szerez év végén
- 4 éven át kitűnő tanulmányi eredményt elért példás magatartású és szorgalmú tanuló (egész iskolaközösség előtti elismerés, díszoklevél)
- Az „Akikre büszkék vagyunk” elismerést kiérdemlő, kitűnő tanulmányi eredményt elérő tanuló.

Az egész évben kiemelkedő munkát végző tanulók tantárgyi dicséretét a bizonyítványba kell bevezetni. A tanulók szorgalmukért, magatartásukért, kiemelkedő tanulmányi eredményükért a *tanév végén könyvvel és oklevéllel jutalmazhatók.*

A jutalmak odaítéléséről – a pedagógusok és az osztályközösség javaslatának meghallgatása után – az osztályfőnök dönt. A jutalmazásra a diákönkormányzat is javaslatot tehet.

Könyvjutalom:

- kitűnő vagy legalább 4,5 (előkészítő évben legalább 4,7) tanulmányi eredményért példás (5) magatartás mellett;
- az osztályközösségben végzett folyamatos munkáért vagy kiemelkedő szervezési tevékenységért;
- több sportágban elért kiemelkedő sporteredményekért.

Oklevél:

- valamely tantárgyból kiemelkedő tanulmányi eredményért;
- sporteredményekért
- hiányzásmentességért.

Az a tanuló, akinek intézményi szinten is kiemelkedő a teljesítménye (tanulmányi és kulturális versenyek győztese, az év tanulója, az év sportolója, az iskoláért végzett kiemelkedő társadalmi munka részese), jutalmát a *tanévzáró ünnepélyen*, az iskola közössége előtt *nyilvánosan* veszi át.

A jutalmazásokat az intézmény faliújságján ki kell hirdetni.

2.2 Csoportos jutalmazási formák

Jutalomkirándulás, kulturális hozzájárulás (színház vagy kiállítás látogatásához)

Fegyelmi intézkedések

Az oktatás folyamán tilos bármilyen hátrányos megkülönböztetés fajhoz, nemhez, nemzethez, nemzeti vagy etnikai csoporthoz tartozás, lelkiismereti, vallási vagy politikai meggyőződés, származás vagy vagyoni helyzet alapján.

A fegyelmező intézkedések alapelve:

A gyermek, illetve a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani fizikai és lelki erőszakkal szemben.

A gyermek és a tanulók nem vethetők alá testi fenyegetésnek, embertelen, megalázó büntetésnek, vagy bánásmódnak.

A fegyelmező intézkedést akkor kell alkalmazni, ha a tanuló kötelességszegése nem éri el azt a súlyosságot, amikor már fegyelmi eljárást kell indítani.

Fegyelmező intézkedéseknél általában meg kell tartani a fokozatosság elvét:

- szaktanári figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés, intő vagy rovó,
- intézményvezetői figyelmeztetés, intő, vagy rovó.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkeesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

Fegyelmi büntetések:

- megrovás,

- szigorú megrovás,
- meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, illetve megvonása,
- áthelyezés másik osztályba, tanuló-csoportba, vagy iskolába,
- eltiltás a tanév folytatásától,
- kizárás az iskolából.

Tanköteles tanulóval szemben az „eltiltás a tanév folytatásától”, valamint a „kizárás az iskolából” fegyelmi büntetés nem alkalmazható.

A fegyelmi büntetés megállapításánál a cselekmény súlyát figyelembe kell venni, és mérlegelni kell valamennyi körülményt.

A fegyelmi eljárás részletes szabályait jogszabály rögzíti.

9. Kapcsolataink, kapcsolattartás és együttműködés a szülői házzal, ifjúságvédelem

Közvetlen környezetünkben, ha lassan is, de kedvezően alakul a másságot elfogadó társadalmi magatartás. Intézményünk tanulói egyre szélesebb körben jelennek meg városi, megyei és országos rendezvényeken, ezért iskolánk elfogadása, pedagógiai munkánk értékelése ma már egyértelműen pozitív.

Közvetlen és folyamatos kapcsolatot tartunk fenntartónkkal, működtetőnkkel rendszeres a kapcsolatunk a városi önkormányzati hivatallal, ezeket a kapcsolatainkat a jó együttműködési készség és a segítőkész szándék jellemzi.

Részt veszünk a városi intézményvezetői munkaközösség munkájában, valamint a tankerületi intézményvezetői munkaközösség munkájában, kapcsolódunk egyes helyi továbbképzési és kulturális programokhoz.

Karitatív tevékenységi formákban, tanulóink szociális segítése érdekében együttműködünk a helyi Vöröskeresztes szervezettel, és a város többi tanintézményével.

Ruha, játék és egyéb adományok formájában támogatja iskolánkat több helyi vállalkozó és számos civil szervezet is.

Egészségügyi területen szoros kapcsolatban állunk az iskolaorvossal és a védőnővel, tájékoztató, preventív tevékenységük is jelentős.

Rendszeres kapcsolatot tartunk a Családsegítő- gyermekjóléti Szolgálatokkal, munkatársaik rendszeresen konzultációs megbeszéléseket folytatnak iskolánk gyermek-, és ifjúságvédelmi felelősével és az osztályfőnökökkel.

Folyamatos kapcsolatban állunk bejáró tanulóink állandó lakhelye szerinti települési önkormányzatokkal.

Együttműködésünk elsősorban családsegítő és gyámügyi területen meghatározó, fontos továbbá, hogy ezen önkormányzatok többsége indokolt kérésünk esetén lehetőségéhez mértén rendkívüli támogatásban is részesíti rászoruló családjainkat.

A kapcsolatrendszerünket alkotó szervezeteket együttműködésünk gyakorisága, intézményünk működése, tanulóink érdeke szempontjából három csoportba oszthatjuk.

Együttműködésünk közvetlen és folyamatos az alábbi kapcsolattartókkal:

- Az oktatás szereplői (szülők, tanulók)
- Fenntartó, működtető
- Bejáró tanulóink települési önkormányzatai
- Iskola- és foglalkoztatás egészségügyi szolgáltatók.

Rendszeres a kapcsolatunk az alábbiakkal:

- Családsegítő Szolgálatok,
- Pedagógiai Szakszolgálatok Szakértői Bizottságai,
- Megyei gyógypedagógiai intézmények,
- Tankönyvkiadó,
- Pedagógiai Szakszolgálat Tagintézményeivel

Alkalmankénti kapcsolatban állunk:

- civil szervezetekkel,
- közművelődési és sportintézményekkel,
- munka- és tűzvédelmi szervekkel,
- karitatív szervezetekkel,
- általános szolgáltató cégekkel.

A gyermeki személyiség fejlesztése érdekében nagy hangsúlyt kell fektetni a tanítás-tanulás folyamatának valamennyi mozzanatában és a tanórán kívüli tevékenységi formákban a nevelőmunka erősítésére.

Alapvető cél az iskoláztatás fontosságának elismertetése, a kulturált környezetre való igény kifejlesztése, a becsületes munka értékének megteremtése, a tisztelet, a humanizmus, az embertársi szeretet eszményének kialakítása. Ezen emberformáló munkában együttműködésre kell törekednünk a szülői házzal.

A szülői házzal való kapcsolattartás és együttműködés terén a hagyományos formákon kívül szükséges új elemek bevezetése is, hiszen sok esetben szembesülünk azzal a ténnyel, hogy a gyermek tanulmányi előmenetelében, vagy a magatartásában mutatkozó problémák oka családi háttérű. Ilyenkor a legnehezebb a szülővel való kapcsolatfelvétel, gyakran tapasztalunk bizalmatlanságot, elhárító-áthárító magatartást.

Nagy pedagógiai tapasztalatot és tapintatot igényel a szülők bizalmának megnyerése, de ez a pedagógus (osztályfőnök) elsődleges feladata kell, hogy legyen az együttműködés kialakításában.

A hagyományos formák a fogadóórák, melyeket a tanévkezdő kiadványunkban közzétéve évente 2-szer szervezünk. A másik hagyományos forma a szülői értekezlet. .

Az első értekezleten megválasztásra kerülnek az iskolai szülői közösség (SZK) tagjai is, ők az intézményvezetővel alakuló ülést is tartanak.

A tanév folyamán még 2 alkalmat jelölünk ki szülői értekezletre.

Az ifjúságvédelmi felelős az osztályfőnökökkel együttműködve a tanév elején feltérképezi a segítségre szoruló gyermekeket, akik többszörös hátrányok vagy veszélyeztetettség közepette élnek. Ezt követően felveszi a kapcsolatot a települési családsegítő és gyermekjóléti szolgálatokkal, illetve szükség esetén a gyámügyi szakigazgatási szervvel.

Egyedül vagy az osztályfőnökökkel és a családsegítő munkatársaival végiglátogatja a problémás családokat, segítő jellegű intézkedéseket kezdeményez, majd visszatérő látogatásokon kontrollálja a helyzetet.

Különösen fontos ez a közös munka a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek családi háttérének és kapcsolatrendszerének feltérképezésénél, a segítő alternatívák kidolgozásában. Ilyen problémás gyerekek esetében nem lehet egyetlen megoldás a „magántanulói státusz” bevezetése, bár sok esetben ez az intézkedés is szakértői javaslat alapján indokolt lehet.

Célunk a gyermek érdekének legmesszemenőbb figyelembevételé:

- nevelési segítségadással,
- pszichológiai, pszichiátriai terápia megszervezésével,
- a tanulmányi előmenetel biztosítása, szükség esetén egyéni fejlesztéssel.

Az elmúlt években a hatékony munka nyomán folyamatossá vált a települési önkormányzatokkal és családsegítőkkal a kapcsolattartás, javult a szülőkkel való együttműködés.

A szülői házzal való kapcsolattartás jobbítását szolgálják a tanítási év nyílt napjai, valamint néhány évközi nyitott diákmozgalmi rendezvény, iskolai vetélkedő vagy ünnepség is. Ilyen programok a farsang, valamint az anyák napi és ballagási ünnepség is.

10. Felvétel, átlépés más intézménytípusba

Intézményünkbe komplex vizsgálat alapján szakértői javaslattal kerülnek a tanulók.

A megyei vagy országos szakértői bizottság komplex vizsgálat után szakértői véleményében javaslatot tesz a konkrét intézménybe kerülésre és megjelöli az évfolyamot is. A vizsgálat eredményéből egy példányt illetékességből a „fogadó” intézmény is kap, így tudja ellenőrizni, hogy a szülő él-e fellebbezési jogával, illetve beírattja-e gyermekét a szakértői véleményben megjelölt intézménybe. Intézményünkben ezen eljárásmenet miatt a konkrét időpontra jegyzett beiratkozási nap mellett a vizsgálatok után tavasztól kora őszig történik a gyerekek beírattása és fogadása.

(Az áthelyezési vizsgálat eljárási rendjét, tartalmát külön jogszabály részletesen szabályozza.)

Bármely évfolyamra kerülhet gyermek, ha már szakértői javaslattal rendelkezik, és lakhelyválttatás miatt került iskolánk körzetébe. A szakértői javaslattal intézményünkbe kerülteknél kontroll vizsgálatra kerül sor az áthelyezést követő 1. évben, majd 12 éves korig 2, utána 3 évente.

A szakértői bizottság ezen kontrollvizsgálatok, vagy az iskola által kezdeményezett rendkívüli vizsgálatok alkalmával a gyermek visszahelyezésére is tehet javaslatot.

A 8. osztályt befejező tanulók közül a szakiskolai továbbtanulását 9E. (előkészítő) osztályában való továbbhaladását támogatjuk. Elsősorban azon tanulóknál helyeseljük a tankötelezettség meghosszabbítását, kik önhibájukon kívül vesztek évet vagy éveket, és akiknél a Szakértői Bizottság is javaslatot tesz erre.

11. Az intézmény

ÓVODA

ÓVODAI NEVELÉS PEDAGÓGIAI ALAPELVEI

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződéseken vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodánkban zajló nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Programunk kialakításakor messzemenően figyelembe vesszük a középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek óvodai nevelésének irányelvét, melyek érvényre juttatása elősegítik az óvodai nevelésben részesülő gyermekek a számukra legmegfelelőbb iskolatípusba történő eredményes beilleszkedését.

Óvodai nevelési programunk elkészítéséhez felhasználtuk, Kissné Haffner Éva, Szabó Borbála, Wágner Pálné Add a kezred Középsúlyos értelmi fogyatékos óvodások nevelési programja Országos Közoktatási Intézet 2006 valamint Porkolábné dr. Balogh Katalin Dr. Balázné Szöcs Judit Szaitzné Gregorits Anna szerkesztésében: Komplex prevenció óvodai program Trefort Kiadó 2009 műveit.

GYERMEKKÉP

Neveltjeink (akik eltérő módon szerezték sérüléseiket, melyek közvetlenül szülés után, vagy a korai gyermekkorban váltak nyilvánvalóvá), fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Fenti tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó, ezért szándékaink szerint az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

ÓVODAKÉP

Intézményünkbe a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján történik a gyermekek felvétele, ezt megelőzően a gyermekek jelentős számban szervezett korai fejlesztő foglalkozásban részesültek, bölcsődéből illetve családból érkeznek.

Az óvodába felvett gyermekek értelmi sérülésének súlyossága eltérő, ezért különös hangsúlyt kap az egyéni fejlesztés, valamint mikro-csoportban történő foglalkoztatásuk.

Óvodánk felvállalta a halmozottan sérült gyermekek képzését is.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, ezért kiemelt fontosságú feladatnak tartjuk a szülőkkel való kapcsolattartás sokféle lehetőségének felkínálását, ami leginkább a gyógypedagógusok (az óvónők), valamint a szülői közösség tapasztalatainak kölcsönös megbeszélését jelenti.

Amennyiben a család a gyermek problémájának tudatosulásán, megismerésén, megértésén túl esetleg még az okok kiderítésénél tart, ebben támogatjuk őket.

Orvosi javaslatra a terápiák és a gyógyszerelés, valamint az esetleges táplálkozási (diéta) előírások személyre szabott alkalmazását biztosítjuk.

Legfontosabb gyógypedagógiai célunk azonban a megoldási lehetőségek közös felderítése, a gyermekek számára megfelelő fejlesztési mód megtalálása.

Óvodai nevelésünkben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni, és életkor-specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról;
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról,
- az emberi értékek közvetítéséről;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről,
- az óvodába felvett gyermekek értelmi sérülésük súlyossága eltérő, ezért különös hangsúlyt kap az egyéni (személyre szóló) fejlesztés, valamint a mikro csoportban történő foglalkoztatásuk,
- óvodánk felvállalja a halmozottan sérült gyermekek képzését is,
- a nemzetiséghez tartozó (külföldről érkezett) gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az azonosság megőrzését, ápolását.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód kialakulásának elősegítése,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés (a környezet által elfogadható, helyes szokások, magatartási normák kialakítása, az alapvető önkiszolgálás megtanítása),
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása (beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív szókincs kialakítása és bővítése, a játékformák megtanítása),
- a nagymozgások és a finommotorika fejlesztése.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Életkor, csoportlétszám, csoportösszetétel

Az óvodában nevelt gyermekek 3 – 7 évesek.

Az óvodai csoport létszáma ideális esetben 6 – 8 fő.

A csoport összetételét több szempont határozza meg, és amennyiben szükséges, rugalmasan változtatható a gyermekek és a csoport érdekeit maximálisan szem előtt tartva. Tapasztalatok szerint a súlyosabb- és könnyebben kezelhető esetek egyensúlya érdekében a vegyes életkorú és kórformájú csoportösszetétel a legoptimálisabb.

Az óvodába lépéshez szükséges minimális feltételek:

Az óvodai csoportok végleges összeállítását, a gyermek felvételét próbaidő előzi meg, ami egyrészt a gyermek fejlettségi szintjét, állapotát, másrészt közösségbe illeszkedését figyeli meg az erre kijelölt team.

Megfigyelési szempontok a próbaidő idejére, illetve minimum-követelmények az óvodai felvételhez:

- mozgás terén: helyzet- és helyváltoztató alapmozgásra képes, sima talajon önállóan jár,
- gondozás terén: öltözésnél együttműködő, kanállal képes enni, pohárból kevés folyadékot inni,
- szobatisztaság terén: rendszeres ültetés mellett ébren száraz marad,
- kommunikáció terén: figyel a beszélőre, minimális kontaktusra képes,

- szociális fejlettség terén: csoportba beilleszkedik, önmagára, és társaira nem jelent veszélyt.

A fenti minimális követelmények megléte közül egy-egy területen mutatkozó hiány nem jelenti feltétlenül az elutasítást, amennyiben remény van a fejlődésre, illetve az okok (egészségügyi, gyógyszerek mellékhatása) nem akadályozzák beilleszkedését a közösségbe. A beszoktatás hossza maximálisan 8 hét, egyszerűbb esetekben ez lehet rövidebb is, amin a szülők szükség esetén csökkenő ideig jelen lehetnek (hasznos fokozatosan emelni a beszoktatás napi időtartamát), a gyermek kedvenc játékát magánál tarthatja.

Az óvodások egészségvédelme érdekében kívánatos a fertőzések elkerülése és megállítása érdekében a gyermek gyógyulásáról orvosi igazolást bemutatni, ugyancsak szükséges a védőoltások meglétéről is igazolás bemutatása.

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

"A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész egyénisége." (Porkolábné Dr. Balogh Katalin Komplex Prevenációs óvodai Program")

Az értelmileg akadályozott (középsúlyosan értelmi fogyatékos) gyermekeket nevelő óvodai csoport ellátásához feltétlenül szükséges csoportonként:

- két szakirányú végzettséggel rendelkező szakember: óvodapedagógus, gyógypedagógus,
- egy gyógypedagógiai asszisztens, aki elsősorban a csoportvezető irányításának megfelelően a pedagógiai munka segítője, de a gyermekek higiénias ellátásában is részt vesz,
- egy dajka (gyermekfelügyelő), aki elsősorban a gyermekek egészségügyi, higiénias ellátásában, önkiszolgálásra nevelésében vesz részt, de irányítással bekapcsolódik a pedagógiai fejlesztés segítésébe is.

A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent, példakép a gyermekek előtt. Az óvodai nevelők munkájának középpontjában a gyermek áll, az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, gyógypedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele a nevelésnek, és a csoportjába tartozó gyerekekkel kapcsolatos történetekben esetgondnokként működik közre. Alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése.

Kívánatos, hogy pedagógiai felkészültségével és empátikus személyiségével tartsa szem előtt a következőket:

- ismeri a rábízott gyermekek életkori szükségleteit,
- sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységeken keresztül gondoskodik az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak közvetítéséről,
- alkalmazza a differenciált, egyéni fejlesztést, különös figyelmet fordítva a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre,
- a gyermek fejlődését nyomon követi, erről a szülőt tájékoztatja,
- módszereit változatosan alkalmazza a különleges nevelési igényű gyermekekre is,
- a gyermekek iránt együtt érző, oda- és ráfigyelő,
- igénye van az önképzésre, részt vesz a továbbképzéseken,
- problémamegoldó képességgel rendelkezik,
- a család mellett (és nem helyett) partnerként részt vesz a nevelési folyamatban,

- a gyermekek fejlődését szolgáló módszereket, értékeket, normákat közvetíti a szülők, kollégák felé,
- gondoskodik a gyermek testi épségének megóvásáról,
- közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában,
- a gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait,
- a gyermekeket a helyes magatartási normák betartására neveli,
- törekszik a környezettudatos magatartás kialakítására,
- az óvodai élet minden területén, minden gyermek számára biztosítja az egyenlő hozzáférést,
- tiszteletben tartja a gyermek és a szülő jogait.
- szülői értekezletet (fogadóóra) tart,
- részt vesz nevelőtestületi, munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- felügyelet étkezésekkor, altatáskor,
- részvétel ünnepeken, rendezvényeken,
- az intézményvezető által elrendelt szakmai jellegű munkát végez,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában közreműködik, adminisztrációs teendőket ellát,
- csoportszobát rendben tartja.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók kommunikációja, bánásmódja és viselkedése is. Munkájuk nélkülözhetetlen az óvoda zavartalan működése, kitűzött céljaink, feladataink megvalósítása érdekében.

Fontosnak tartjuk a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók (gyermekfelügyelő, pedagógiai asszisztens, dajka) továbbképzésének megszervezését, kiemelt figyelmet fordítunk a szakmai fejlődésre.

Az optimális fejlesztés érdekében kívánatos a gyermekekkel foglalkozó valamennyi szakember rendszeres team megbeszélése, a tapasztalatok kicserélése, új lehetőségek keresése.

TÁRGYI-DOLOGI FELTÉTELEK

Az óvoda helyiségei:

- csoportszoba,
- egyéni fejlesztést biztosító helyiség,
- gyermekmosdó zuhanyozóval,
- öltöző,

- melegítő vagy tálaló konyha,
- tornaszoba,
- játékdudvar.

A csoportszoba felszereltsége (kialakítása):

- barátságos, otthonos légkör,
- a szokásos óvodai berendezések,
- elegendő hely a nagymozgásos feladatok végzéséhez,
- mozgásfejlesztést segítő eszközök (Bobath labdák, hengerek, AYRES, WESCO eszközök),
- nagyméretű tükör, az egyéni fejlesztéshez
- vizual tábla,
- megfelelő méretű, alkalmas asztal az ábrázolás - alakítás foglalkozások számára,
- jellel megjelölt, állandó hely az asztalnál,
- a szabad játékhoz szükséges eszközöknek állandó hely,
- a szabad játékhoz a fantáziát megmozgató, elegendő játék (kendők, táskák, babakonyha kellékei, nagyméretű építőjátékok, dömper, baba, állatfigurák, stb.)
- fejlesztő játékok, speciális audiovizuális eszközök, segítő játékok, eszközök, anyag (lehetőleg természetes anyagok, eszközök),
- logopédiai eszközök, logopédiai tükör,
- minden gyermek számára üléspárnák rendszeresítése különböző színnel és mintázattal (szabadon elhelyezhető és mozgásnevelés alkalmával remekül használható)

Játékdudvar:

Ápolt, akadálymentes megfelelően kialakított udvar balesetmentes használatot biztosító eszközökkel felszerelve (homokozó, hinta, mászóka, tricikli, roller).

AZ ÓVODAI NEVELÉS MEGSZERVEZÉSE

A nyugodt légkör a szabályosan ismétlődő események rendszeressége megnyugtatóan hat a sérült kisgyermekre.

A mindennapok szervezésekor szükséges alkalmazkodni az életkori sajátosságokon túl a meglévő fogyatékoságok speciális igényeihez a megterhelések és pihenések ritmikus váltakozásával.

Egy gyógypedagógus és egy gyógypedagógiai asszisztens mindig együtt van jelen a csoportban (de. – du.), a gyógypedagógus fejlesztő munkáját segíti a gyógypedagógiai asszisztens (gyermekfelügyelő, dajka), aki a gyermekek szabad játékát is képes irányítani, segíteni.

A kötött foglalkozások, az önkiszolgálásra nevelés célzott foglalkozásai, a levegőztetés délelőtt zajlanak. A délutáni alvás után a gyakorlásra, szabad játékra van lehetőség.

Az egyes foglalkozások időtartama függ az adott gyermekcsoport fejlettségétől, a témától, illetve az egyes gyermekek aznapi állapotától, ennek megfelelően akár 5 - 15 - 20 perces foglalkozások is lehetnek.

A foglalkozások nap, mint nap azonos keretek között zajlanak (teremrendezés, énekes névsorolvasás, hiányzók felismerése, időjárás megfigyelése).

A gyógypedagógus (óvodapedagógus) tervezőmunkáját és mindennapi gyakorlatát a játékosságra törekvés és a folyamatos motiválás jellemzi. Az ismeretek elsajátítása során mindvégig jellemző az elmélyült tevékenység végzése, az értő figyelem, a differenciált feladatok, a többoldalú megközelítés és a folyamatos gyakorlás, a fejlesztés során folyamatos ellenőrzés jelzi az eredményességet, illetve a korrekció szükségességét.

- Tanulásirányítás:

Az értelmileg sérült kisgyermek fejlődése többnyire nagyon lassú, személyiségének egyes területei fejletlenek, mások korának megfelelőek.

Az óvodai fejlesztés ezt az egyenlőtlenséget korrigálja, és az egészséges személyiség kialakulását támogatja.

A csoportos és egyéni foglalkozások, a pihenésre, nyugodt étkezésre, tisztálkodásra, az önállóságra fordított idő megfelelő aránya biztosítja a gyermek optimális fejlesztésének, s a túlterhelés illetve üresjárat kiküszöbölésének.

A végzett tevékenységi formák ritmikusan ismétlődnek, a gyakorlásra, az ismétlésre kellő időt biztosítva, a gyermek spontán megnyilvánulásait is figyelembe véve.

Az ismeretek feldolgozása komplexen, tematikusan történik a szükséges időkeretet biztosítva, ennek megfelelően gyermekenként más-más hangsúlyokkal, erősen kapcsolódva a mindennapi valósághoz, az egészségesen fejlődő személyiség kialakításának érdekében.

A *nevelési év* szeptember 1.-től június 15-ig tart, a nyári időszakban szükség esetén ügyeleti rendszerben biztosított a gyermekek szakszerű foglalkoztatása.

- Javasolt napirend:

A komplex fejlesztés kiegészül speciális logopédiai-, gyógytestnevelés-, és ajánlott személyre szabott foglalkozásokkal.

A fejlesztés hatékonyságát nagyban segíti a gyermekek testi-lelki környezetének ideális kialakítása, ebben támpont, mindennapi kapaszkodó a helyes napirend kialakítása, és annak következetes betartása.

Az alábbi napirend csupán egy keret, rugalmasan változhat, az adott igényeknek megfelelően alakítható.

Időpont	Tevékenység	Időpont	Tevékenység
08:00-8:45	Érkezés, szabad játék, egyéni fejlesztés	11:30-12:30	Önkiszolgálás, ebéd
08:45-09:00	Önkiszolgálás, reggeli	13:00-14:30	Csendes pihenő
09:00-10:30	Csoportos, mikro – csoportos, egyéni fejlesztés	14:30-15:00	Önkiszolgálás, uzsonna
10:30-11:30	Levegőzés, irányított udvari játék, szabad játék	15:00-16:00	Szabad játék, egyéni fejlesztés

- A foglalkozások heti rendszeressége

Foglalkozás megnevezése	Heti előfordulás	A foglalkozás (ajánlott) formája
anyanyelv	5	csoportos, egyéni
mozgásfejlesztés	5	csoportos, egyéni
önkiszolgálás	5	egyéni, mikro – csoportos
ábrázolás – alakítás (vizuomotoros fejlesztés)	3	mikro – csoportos, egyéni
játékra nevelés	5	csoportos, mikro – csoportos, egyéni
egyéni fejlesztés (szükség szerint)	5	egyéni
zenei nevelés alapjai	2	mikro - csoportos

Óvodánk szoros kapcsolatban áll az általános iskola és szakiskola szervezetével, így a gyermekek egy színes, mozgalmas közösség tagjai.

Sajátosságaik miatt azonban főleg a kezdeti időszakban, először szűkebb közösségük közös szokásai kialakításának részesei, majd így kapcsolódnak az intézmény egészének életéhez.

A közösségépítés a gyermekcsoportban, az egy-egy közösség saját, a csak rájuk jellemző szokások építésével történik és a csak rájuk jellemző apró mozzanatokkal, intimitásokkal bírnak (ilyen lehet az alvás előtti rövid mese, a reggeli közös éneklés, névsorolvasás, a közösen megünnepeelt születésnapok, névnapok, a játékház, táncház, akadályverseny, közösen kialakított rítusok, szokások).

Iskolaérettségi feltételek:

- beszéddel, vagy nonverbális kommunikációval kapcsolat létesíthető vele,
- a kommunikációs készség jeleit mutatja,
- alapmozgásai kialakultak, és legalább helyváltoztatásra képes,
- szociabilitása, alkalmazkodása alapján csoportos foglalkoztatásban képes részt venni, társai közelségét elviseli,
- nem ön- és közveszélyes, önállóan vagy irányítással bevonható játéktevékenységbe,
- önkiszolgálásban együttműködő,
- csoporttársai nem jelentenek rá veszélyt társuló betegségei miatt,
- szervi eredetű okból megmaradó esetleges inkontinencia esetén a teendőkben együttműködő.

2. ISKOLA

Iskolánk valamennyi évfolyamán fogadunk tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott és autista gyermekeket.

Az értelmi fogyatékoság minden tanulónál elsődleges sérülésként jelentkezik.

Az értelmi fogyatékosághoz gyakran társulnak egyéb sérülések is. Különösen gyakori a feltétlenül logopédiai ellátást igénylő beszédhiba, beszédzavar.

A normál populációnál nagyobb gyakoriságú a mozgáskoordinációs zavar vagy enyhe mozgásfogyatékoság, valamint társuló fogyatékoságként érzékszervi jellegű problémák is előfordulnak.

12. A képzés szerkezete

Az iskolai képzésünk alapja a NAT és az intézménytípusunkra adekvát kerettanterv alapján kidolgozott pedagógiai programunk.

A tanulás- tanítás folyamata 3 pedagógiai szakaszra bontható.

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, *alsó* tagozat, 1–4. évfolyam

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, *felső* tagozat, 5- 8. évfolyam

Középfokú nevelés-oktatás szakasza, szakiskola, 9E közismereti képzés, szakiskola 9-10 szakmai vizsgára felkészítő szakmai elmélet és szakmai gyakorlat oktatása, készségfejlesztő iskola 9-10-11-12

Első pedagógiai szakasz: 1-4. évfolyam

A személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel kell elérni az egyénhez viszonyítva azt a leoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

A tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni és kiscsoportos fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett képességfejlesztő folyamat.

Az alapvető kultúrtechnikák eszközsztű elsajátításának, a személyiségnek az alapozása, az önálló tanulás elemeinek elsajátítása.

Második pedagógia szakasz : 5-8 .évfolyam

A tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközsztűvé tétele, az intenzív személyiségfejlesztés.

A tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

Harmadik pedagógiai szakasz (9E. évfolyam)

Orientációs időszak

Orientációs és gyakorlati tevékenységekkel a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák gyakorlása, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra, az általános műveltség megszilárdítása, a szakképzés előkészítése és alapozása.

9-10 évfolyam a munkába álláshoz és az életkezdéshez szükséges ismeretek átadása, illetve az, hogy felkészítsenek az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakképesítések körében szakmai vizsgára. Emellett biztosítja a tanulásban akadályozott diákok pályaválasztásának segítségét, munkába állásának előkészítését, valamint olyan képességek, készségek fejlesztését is, amelyek a tanulók későbbi, önálló életvezetésével kapcsolatosak.

Készségfejlesztő iskola 9-10 évfolyam: az általános iskolában elsajátított életkezdéshez, pályaválasztáshoz kapcsolódó ismeretek megerősítése, a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása, a felnőtt életben elérhető munkatevékenységek iránti motiváció felkeltése, a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák, magatartásformák kialakítása, a gyakorlati képzés sikerének megalapozása

11-12 évfolyam kialakítani a tanulóban az igényt a felnőtt életben szükséges tevékenységek elsajátítása, ellátása és minél önállóbb gyakorlása iránt, támogatni a gyakorlati műhelyekben elengedhetetlen praktikus készségek, figyelem, fegyelem, motiváció, pontosság, türelem kialakulását. A képzés feladata a munkafolyamat ellátásának, a munkatevékenységeket támogató készségeknek tudatos, célorientált fejlesztése, a kitartás megalapozása. A gyakorlati tevékenységek elméleti ismereteit, alapjait is a gyakorlatban, folyamatos bemutatás, ismétlés, gyakorlás keretében sajátítják el.

13. Helyi tanterv

Helyi tantervünk alapja a Kerettanterv. Tagozatonkénti bontása mellékletben.

13.1. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza

- alsó tagozat,1-4.évfolyam

Iskolánk alsó tagozata egésznapos iskolaként működik

http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/enyhe/index_sni_enyhe.html

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika/ Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1+2	1+2	1+2	1+2
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	0	0	0	0
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

A kerettanterv által előírt tartalmak mellett az időkeret szabadon felhasználható 10%-át az ismeretek elmélyítésére, gyakorlásra, bevésésre fordítjuk.

13.2. Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam

http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/enyhe/index_sni_enyhe.html

A kerettanterv által előírt tartalmak mellett az időkeret szabadon felhasználható 10%-át az ismeretek elmélyítésére, gyakorlásra, bevésésre fordítjuk.

A szabadon felhasználható órakeretet osztályfokokonként más-más területen használjuk fel, a táblázatban jelölt elosztásban jelölve. Iskolánk felső tagozata egésznapos iskolaként működik.

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv/német	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika/ Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1+1	1
Vizuális kultúra	2	2	1+1	1+1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1+2	1 +2	2	1 +1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

**13.3. Középfokú oktatás-nevelés szakasza – előkészítő
szakiskola,**

http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/specszi/index_sni_specszi.html

Részletesen az 1. sz. mellékeltben a Szakiskolai Szakmai Programban

13.4. Mérés, értékelés

Értékelés: Az ellenőrzés, értékelés célja a nevelési /fejlesztési/ alaphelyzet és a célállapot közötti pozitív irányú különbség folyamatos felülvizsgálata, rögzítése.

A folyamatban elért tanulói eredmények részben mérhető teljesítmények, részben a tanulók viselkedésében, cselekedeteiben tapasztalható, mennyiségileg nem kifejezhető minőségi változások.

Az értékelés alapfunkciója a tevékenységekben nyújtott teljesítmények és a tevékenységhez való viszonyulás megítélése, minősítése, a tájékozódás és a tájékoztatás.(Az értékelési formák részletezését a 8.2 pont tartalmazza.)

Azonos értékű eszközök az értékelésben:

- a feladatlapok, melyek tartalmát a tananyag követelményei szabják meg,
- a komplex megfigyelési szempontrendszer, amely az iskola valamennyi színterén végbemenő változásokra irányul.
- Szóbeli beszámolók (felelés)

Kétszeres értékkel bírnak a tantárgyi témazáró dolgozatok, vagy témazáró szóbeli beszámolók, és ugyanígy a félévi vagy év végi nagy dolgozatok.

Ezen nagy dolgozatokat általában feladatlapos formában oldjuk meg iskolánkban, illetve anyanyelvi tantárgyból különböző típusú írásbeli fogalmazások formájában. A témazáró és nagy dolgozatok megírása nem történhet szúrópróba szerűen, azok tervszerű előkészítése (a hasonló típusú feladatok és fogalmazványok gyakoroltatása) mind a tanulók, mind a pedagógusok elemi érdekét szolgálja.

A tanulók teljesítményét az óráközi munkafolyamatos figyelésével is lehet értékelni oly módon, hogy az érdemjegyben nyilvánuljon meg.

A pedagógus értékelésének folyamatos volta jelzés a szülőnek is a gyermek előmeneteléről, ezért kiemelten kell arra törekedni, hogy havonta legalább egy érdemjeggyel értékeljünk és ez be is kerüljön a gyermek ellenőrzőjébe, vagy üzenő füzetébe.

Az érdemjegyek átlagától lényegesen nem térhet el a félévi vagy év végi osztályzat, ha ez mégis megvalósul, a tantestület kezdeményezheti annak felülbírálatát, illetve a KN törvény előírása szerint megváltoztathatja az osztályzatot. Sem az érdemjegyek adása, sem a félévi vagy év végi osztályzatok megállapítása nem képezhetik fegyelmezési eszköz tárgyát.

Az egésznapos rendszerű alsó tagozaton nem adható írásbeli házi feladat, viszont gyakorlási célból szóbeli, igen.

A felső tagozaton adható írásbeli házi feladatokat oly módon szabályozzuk, hogy annak elkészítése ne igényeljen egy óránál több időt. Ez tapasztalati tényeket figyelembe véve általában 2, maximum három tantárgyból való írásbeli házi feladatot jelenthet.

Tantestületünk kifejezi azon véleményét, hogy kimondottan hétvégeken, illetve az őszi, a téli és a tavaszi szünet napjain megoldandó írásbeli házi feladatot nem adunk fel tanulóink számára.

13.5 A magasabb évfolyamba lépés, tanulói értékelés

Valamennyi évfolyamon a tanulók tanulmányi előmenetelét hagyományosan érdemjegyekkel értékeljük. Az érdemjegyek 1-től 5-ig az alábbi minősítéssel egyenértékűek:

- 1 – elégtelen érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló nem teljesítette,
- 2 – elégséges érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló gyengén teljesítette,
- 3 – közepes érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló közepesen teljesítette,
- 4 – jó érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló jól teljesítette,
- 5 – jeles érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló kiválóan teljesítette,
- 5* – kitűnő érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló kiemelkedően teljesítette.

A félévi és év végi osztályzatoknál ugyanilyen minősítéssel 1-5-ig adjuk az osztályzatokat, kivéve az 1 évfolyam félévi és év végi zárását.

Az 1 évfolyamon félévkor és év végén nem adunk osztályzatot, hanem az évközi érdemjegyeket szöveges minősítéssel fejezzük ki. A szöveges összegző minősítések a törvény előírásai szerint az alábbiak:

- kiválóan teljesített,
- jól teljesített
- megfelelően teljesített,
- felzárkóztatásra szorul.

Ezek a minősítések jelzik, hogy az 1 évfolyamon nem történhet évfolyamisméltésre történő utasítás, csak a szülő kérelmére, illetve akkor van évfolyamisméltésre mód, ha a gyermek hiányzása meghaladta a jogszabályban előírt értéket.

Magasabb évfolyamba automatikusan az a tanuló léphet, aki minden tantárgyból teljesítette a minimum követelményeket. Az a tanuló, aki az év végi bizonyítványában egy vagy két elégtelen osztályzatot kap, az adott tárgyból sikeresen teljesített javító vizsga után léphet magasabb évfolyamba. Évfolyamisméltó az a tanuló, aki 3 vagy több elégtelen osztályzatot kap év végi értékelésénél, vagy ha a tantestület határozata alapján hiányzásai miatt (a jogszabályi mértéket meghaladva) nem teljesítette a tantervi követelményeket.

A tanulók értékelésének célja:

Tájékoztassa a pedagógust, a tanulót és a szülőt a végzett munka eredményéről.

Az egyéni fejlesztés érdekében fejezze ki a tanuló önmagához és társaihoz viszonyított előrehaladását.

Az iskola értékelésének alapelvei:

- céljai és követelményei mindenki számára legyenek előre ismertek,
- a tényleges tanulói teljesítmények meghatározása érdekében legyen folyamatos, kiszámítható és igazságos,
- ne általános, hanem személyre szóló legyen,
- legyen objektív, ugyanakkor segítő szándékú és nevelő hatású.

Az értékelés szempontjainál arra kell különös tekintettel, figyelemmel lennünk, hogy mit értékeljünk:

- A tanuló önmagához mért fejlődését az ismeretek elsajátítása, a képesség minőségi, mennyiségi gyarapodása terén.
- A tanuló szociális képességeinek, magatartásának, viselkedésének fejlődését.
- A tanuló iskolán kívülről hozott, az iskolai követelményeken túli tudását, más területen mutatkozó képességeit, arculatát.

Az értékelés rendszeressége és formái:

Az értékelés rendszerességére vonatkozó eljárásokat a nevelőtestület egyezteti az alábbiak szerint:

- Az 1. évfolyamon a szöveges értékelés rendszerességét félévi és év végi tájékoztatásban állapítja meg.
- Az év végi értékelést kivéve valamennyi érdemjegyet a tájékoztató füzetben bejegyezve hozzák a szülő tudomására.
- A 2-8. évfolyamon az egyes tantárgyakban az értékelés alapjául minimálisan havi egy érdemjegyet kell elérni. Az évközi érdemjegyeknél elsősorban a következőket vesszük figyelembe: szóbeli, írásbeli ellenőrzés, felmérések, az órán mutatott aktivitás, a tanítási órákra történő felkészülés, tanórán kívüli tevékenységek és

gyűjtőmunkák, valamint különböző versenyeken való részvétel, vagy eredményes szereplés.

- Dolgozatok száma: a magyar nyelv- és irodalom, illetve matematika tantárgyakból 5-8. évfolyamon évi kettő-három nagydolgozat írása kötelező.

A magatartás és szorgalom értékelése.

Magatartás

- Ha a tanulónak 1-3 igazolatlan órája van, magatartása csak „jó”,
- ha 4-8 igazolatlan órája van, magatartása csak „változó”,
- ha 9-nél több igazolatlan órája van, magatartása csak „rossz” lehet.

- Példás:
  - Nem vesz részt rendbontásban, a tanórák alatt példamutatóan viselkedik
  - Udvarias, szépen beszél (szép, magyar beszéd)
  - Óvja az iskolai környezetet
  - Önként végez közösségi munkát
  - Betartja az együttélés szabályait felnőttekkel, tanáraival és társaival szemben

- Jó:
  - Nem kezdeményez rendbontást, tanórán jó
  - Nem idéz elő balesetveszélyes helyzetet
  - Kérésre végez közösségi munkát
  - Általában udvarias

- Változó:
  - Rendbontásban vesz részt
  - Nem vigyáz társaira
  - Saját egyéni érdekeit tartja szem előtt
  - Az udvariassági szabályokat kevéssé tartja meg

- Rossz:
  - Súlyos rendbontást kezdeményez

- Balesetet okoz
- Iskolánkra szégyent hoz
- Az iskola értékeit szándékosan rongálja, nem tartja be az udvariasság elemi szabályait sem
- Magatartásával rendszeresen zavarja az órákat.

Ha a tanulónál az igazolatlan órák mind az első félévre vonatkoznak, év végi jegye lehet eggyel jobb.

Szorgalom

- Példás:
  - Aktívan részt vesz a tanórai munkában
  - Felkészülése igényes, rendszeres
  - Segíti társait
- Jó:
  - Részt vesz a tanári munkában
  - Felkészültsége nem mindig teljes
  - Nem mindig következetes
- Változó:
  - Alkalmoszerűen vesz részt a tanórai munkában
  - Felkészülése rendszertelen
  - Nem aktív, és van elégtelen tantárgyi osztályzata
- Hanyag:
  - Több tantárgyból van elégtelen osztályzata
  - A tanórai munkában nem vesz részt
  - Felkészületlen
  - Felszerelése hiányos, rendetlen
  - Képességeihez képest a teljesítménye messze elmarad

A hagyományos értékelés félévkor illetve év végén az ellenőrző illetve a bizonyítvány osztályzatok rovatába kerül bejegyzésre. Az indoklás az ellenőrzőben „Az iskola és a szülő közlései” oldalon, a bizonyítványban a „Jegyzet” oldalon jelenik meg.

A tantárgyi értékelés alapja természetesen a tantárgyi programokban megfogalmazódó minimumkövetelmény, mely igazodik az irányelvekben tükröződő tartalmakhoz.

A fogyatékosok irányelvei által meghatározott tantárgyi tartalmakon kívül – a helytörténet kivételével – nem kívánunk új témaköröket beemelni a tananyagokba.

Az intézmény a rendelkezésére álló 10%-os keretet gyakorlásra, megszerezésre, a tananyag elmélyítésére kívánja fordítani.

13.6. Értelmileg akadályozottak / középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A fejlesztés szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség. Mindezek konkrétan megfigyelhető és mérhető fejlődésbeli elmaradást okoznak ép kortársaikhoz viszonyítva.

A testi és a lelki fejlődés közötti ütembeli eltérés az iskoláskort elért gyermeknél szükségessé teszi a korai fejlesztés és óvodai nevelés során (feltételezhetően) alkalmazott fejlesztő eljárások folytatását.

A tanulók eredményes fejlesztése – együttműködve a szülői házzal – folyamatos, egymásra épülő gyógypedagógiai tevékenységet igényel. A nevelésnek elsődlegesen a kommunikációs és szocializációs képességek, a pszichés funkciók fejlesztését és a mozgásállapot javítását kell biztosítani. A sikeres tanítás-tanulás feltétele a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet, a kis lépésekben történő haladás, a gyakori ismétlés. Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat, amely arra törekszik, hogy a tanulók képességeik maximumát ériék el. A gyógypedagógiai nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaikra és érzelmi kötődéseik gazdagságára. Ezek folyamatos fejlesztése, aktivizálása valamennyi nevelési helyzetben az alábbiak figyelembevételével történik:

- Az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség.
- A tanulók fogékonyabbak a szenzorikus és mozgásos közlések befogadására, ezért a fejlesztés eredményesebb szemléletes képi rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel.
- Az ismeretszerzés tervezésénél számolni kell a tanulók rövid idejű odafordulásával és tevékenységi kedvével, a figyelemkoncentráció zavarásával, a verbális tanulás nehezítettségével, az alacsony motiváltsággal.

- A tanulási tempó, a bevézés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését, a fokozott mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlást.
- A fejlesztés, nevelés során folyamatosan szem előtt kell tartani a szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem hiánya, a kommunikációs zavarok, a kritikátlanság) korrekcióját.
- A fejlesztést nehezítő külső tényezők (hospitalizáció, nem elfogadó szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar stb.) esetén különös hangsúlyt kell helyezni az egyéni megsegítésre.
- Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia, autisztikus magatartás) befolyásolják az egész személyiség fejlődését
- A felnőttkori élet – egyénileg különböző – behatárolt lehetőségei.

A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoportok összetétele rendkívül heterogén lehet. Ez a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programok, pedagógiai többlétszolgáltatások (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytorna, gyógytestnevelés, logopédia, különféle terápiák) biztosítását teszi szükségessé. A pedagógiai folyamat során tág teret kap a hátrányok leküzdése, az egyéni bánásmód.

Alapelvek

A képzés során a tanulók egyéni képességeihez igazodva kell elsajátíttatni minden olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejeződése után találkozhatnak.

A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással. Nevelő, fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységébe is beágyazódik. Ezért fontos az alkalmazása a képzés minden területén.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók oktatásának és nevelésének legalapvetőbb célja a minél teljesebb szociális és társadalmi beilleszkedés megvalósítása.

Ennek érdekében a nevelés-oktatás feladata:

- a személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása,
- a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
- a tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása,
- gyakorlatorientált képzés,
- az életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakorlása,
- a képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában,
- egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére,
- az épen maradt, kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése,
- a személyiség gazdagítása: az önfogadásra, mások elfogadására, toleráns magatartásra való nevelés,
- az eredményes társadalmi integrációra törekvés.

13.7. Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, általános iskola, 1–8. évfolyam

http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/kozep/index_sni_kozep.html

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelés- oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2+2	2+2	2+1	2+1				
	Társadalmi ismeretek					1+1	1+1	2+1	2+1
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2+1	2+1						
	Életvitel és gyakorlat			2+2	2+3	2+2	2+2	3+2	3+2
Természeti környezet	Környezetismeret					1+1	1+1	2+1	2+1
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás- alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret		3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

A pirossal írt + óraszámok a szabad időkeret felhasználását mutatják.

A kerettanterv által előírt tartalmak mellett az időkeret szabadon felhasználható 10%-át az ismeretek elmélyítésére, gyakorlásra, bevésésre fordítjuk.

Mérés – értékelés

Az értelmileg akadályozott tanulók esetében a fejlődési ütem folyamatos ellenőrzése történik, amely lehető teszi az egyéni fejlesztési tervek folyamatos módosítását, kiegészítését. Ennek értelmében év elején, majd 3 havonta egyéni fejlesztési tervek készülnek. Mindez kiegészül a PAC fejlődési skálával.

Minden tanulónk személyes anyagát, munkáit tanulói portfólióban őrizzük. Ez fogad magába minden, a tanulóra vonatkozó feljegyzést, értékelőlapot, pedagógiai véleményt, szakértői véleményt, orvosi vizsgálatok, esetleg hivatalos szervek visszajelző dokumentumait stb. Tehát az ő minősítését valamilyen formában jelző minden dokumentumot. A tanulói portfólió szerepe akkor értékelődik fel, amikor egy tanuló más osztályfőnökhöz kerül, vagy amikor hirtelen szükséges az illető tanulóval szemben véleményt írni.

Szöveges értékeléshez az OM által jóváhagyott bizonyítványt alkalmazzuk. A törzslapok és bizonyítvány pótlapok kitöltése elektronikusan vagy kézzel történik. Év végén az 1-6 csoportban szöveges értékelés, 7. csoporttól szöveges értékelés és egyes tantárgyakból osztályozás történik.

A kiállított bizonyítványok záradék rovatába jegyezzük be a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket, szülői kéréseket és a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket. A tanuló szöveges minősítése az oktatási miniszter által engedélyezett bizonyítvány pótlapon történik, amely kitöltve a bizonyítvány része, és annak borítólapjának tárolójában tartandó. A pótlap kiállítását a kiállító a bizonyítvány pótlap-jegyzékében a megadott rovat kitöltésével igazolja.

Alkalmazott értékelési formák

- *Szóbeli értékelés*
(Pl.: helyeslés, dicséret, figyelmeztetés, megrovás)
Ezt az értékelési formát a teljes képzési időben, minden tantárgynál alkalmazzuk.
- *Különböző szimbólumok, tárgyjutalmak*
(Pl.: pontozás, csillag, dicsérő kártyák, szimbolikus képek, egyéb jelek, ...)
Főként az 1-6 évfolyamon használva, a szóbeli értékelést is kiegészítheti.
- *Írásbeli értékelés*
Szöveges értékelések
Szöveges minősítés (év végén) minden tantárgyból 6. évfolyammal bezárólag.
Ehhez kapcsolódik rövid értékelő tájékoztató is.
- *Numerikus értékelés, minősítés*
A köznevelési törvényben előirt ötfokozatú skála szerint, 7. évfolyamtól valamennyi tantárgy esetén.
- érdemjeggyel (havonta)
- osztályzattal (félévkor, év végén)

A 7. évfolyamtól év végi osztályzat mellé rövid szöveges értékelő tájékoztató kerül kiegészítésként.

Értékelési aktusokról adott információk

- tanév közben, félévkor tájékoztató füzetben
- tanév végén bizonyítványba és értékelő tájékoztató lapokon

A magatartás értékelésére a tantárgyi értékelésekre megállapított elvek vonatkoznak. Azokat a tanulókat, akik a kultúrtechnikai foglalkozásokon a többségre megfogalmazott követelményeket nem tudják teljesíteni, mentesíteni, kell a tantárgyi teljesítmény numerikus értékelése alól 7. évfolyamtól.

A továbbhaladás feltételei

Az 1. évfolyamon csak igazolt és igazolatlan mulasztás miatt, valamint külön szülői kérésre lehet tanulót évfolyamismétlésre utasítani.

Tekintettel alapelveinkre, a gyermek mindenekfelett álló érdekében az értékelést is differenciáltan kezeljük. A tanév végén elért minimális követelmények teljesítésével lehet felsőbb osztályba lépni. Amennyiben a tanuló egy-egy tantárgyban az évfolyam követelményeit nem teljesítette, engedélyt kaphat a követelmények két év alatt történő teljesítésére, ha ezt sérülése, a képességfejlődésének üteme és az egészségi állapota indokolja.

A szülőt tájékoztatjuk azokról a lehetőségekről, amelyekkel az iskola segítséget tud nyújtani gyermeke eredményes felkészüléséhez. E rendelkezések alkalmazásában eredményes felkészülés azoknak az ismereteknek, képességeknek, készségeknek a negyedik évfolyam végére történő elsajátítása, amelyek az ötödik évfolyamba lépéshez szükségesek.

Nem szükségszerű – és nem is életszerű - hogy a magasabb évfolyamba lépés feltételeit az adott tanuló valamennyi tantárgy és kompetenciaterület esetében teljesítse. Osztályozó értekezleten - az osztályfőnök és a gyermeket tanító gyógypedagógusok javaslatára – a nevelőtestület egyéni elbírálás alapján dönt a tanuló továbbhaladásáról.

13.8. KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA

A szakiskolai képzés tartalmában, módszereiben és eszközeiben az általános iskolai oktatás koncepcionális folytatása.

A középsúlyos értelmi fogyatékos személyek képességeire figyelemmel a munkaerőpiac folyton változó igényeihez való alkalmazkodása korlátozott. Esetükben speciális képzésre van szükség ahhoz, hogy elsajátítsák az aktuálisan elfogadott szociális (társas közegben való) viselkedést, kellő rugalmassággal rendelkezzenek a változó elvárások elfogadására, és hogy ezeknek megfelelően viselkedjenek.

A munka kulcsfontosságú tényező e tekintetben, mert képessé teszi az egyént gazdasági szükségletei kielégítésére, személyközi kapcsolatai fejlesztésére és egy egészséges énkép kialakítására.

A készségfejlesztő iskolai oktatás többek között a későbbi munkavállalást segítő, a munkahelyi – társas viselkedés szabályait dolgozza fel komplex módon tananyagában.

A program fő célkitűzése, hogy az értelmileg sérült emberek számára olyan képességek elsajátítását biztosítsák, melyek birtokában, ideális esetben akár integrált munkahelyen is dolgozhatnak.

Ezek a képességek azt a célt szolgálják, hogy segítsék az egyént:

- részvételét egy adott ország egyenjogú állampolgáraként és/vagy a társadalmi környezet tagjaként a szolgáltatásokban és lehetőségekben;
- alkalmazkodását az adott társadalmi környezet szabályaihoz és értékeihez; szerepeltvárásoknak való megfelelést;
- kommunikációs készségeinek fejlesztését; a másokkal való kapcsolathoz szükséges készségek elsajátítását; a társadalmi és a személyes autonómia kialakítását és fejlesztését.

A fenti alapvető képességek szükségesek ahhoz, hogy a középsúlyos értelmi fogyatékos személyek és közösségük a társadalom elfogadott, egyenrangú tagjaiként élhessenek, dolgozhassanak, és részt vehessenek a közösségi életben, ennek megfelelően a fent megnevezett kompetenciáknak az egyén életének minden területén szerepe van.

A Készségfejlesztő Iskola képzési rendszere:

Megszilárdító szakasz: 9-10. évfolyam

Szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasz: 11-12. évfolyam

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A pedagógus, a szakoktató és a külső munkahelyek dolgozói elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent, példaképek a fiatal előtt, személyiségük meghatározó, fontos feltétele a nevelésnek.

Az iskolai nevelőmunka kulcsszereplője a pedagógus, alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése. (A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.)

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a rábízott fiatalok életkori szükségleteinek ismerete,
- sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a tanulók egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítése,
- a fiatal fejlődésének nyomon követése, erről a szülő tájékoztatása,
- módszereinek változatos alkalmazása a különleges nevelési igényű fiatalokra tekintettel,
- etikus viselkedés az iskolán belül és kívül, az Intézmény Etikai Kódexének alapján,
- részvétel a nevelési folyamatban partnerként a család mellett (és nem helyett),
- gondoskodás a fiatalok testi épségének megóvásáról,
- törekvés a közösségi együttélés szabályainak és a helyes magatartási normák betartására,
- törekvés a környezettudatos magatartás kialakítására,
- az iskolai élet minden területén, minden fiatal számára az egyenlő hozzáférés biztosítása,
- a tanulók és a szülő jogainak tiszteletben tartása,
- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása,
- a tanulmányi versenyek lebonyolításában való részvétel,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, versenyeken, iskolai méréseken,
- részvétel az iskolai kulturális, és sportprogramok szervezésében,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- szülői értekezlet (fogadóórák) megtartása,
- részvétel nevelőtestületi, munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,

- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor, munkahelyre kísérés során,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények szervezésében való részvétel,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- tanműhelyek rendben tartása

Az osztályfőnököt (csoportvezető) – az értelmileg akadályozottakat oktatók munkaközösség vezetőjével konzultálva – az intézményvezető bízza meg minden tanévben, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök (csoportvezető) néhány hangsúlyosan kezelt feladatköre:

- Az osztályfőnök (csoportvezető) esetgondnokként funkcionál.
- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály DÖK képviselőivel, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, a csoport fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti osztálya kötelező orvosi vizsgálatának megszervezését.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztály segítségre szoruló tagjaira, szükség esetén kezdeményezi a külső segítség igénybevételét, ill. hatósági intézkedést.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.

- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Lehetőségeihez mérten órát látogat csoportjában.

Az értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) gyermekeket nevelő osztályok ellátásához feltétlenül szükséges csoportonként:

- gyógypedagógus a közismereti (elméleti) tárgyak és osztályfőnöki teendők ellátására,
- szakoktató (a szakma elsajátítását és a megszerzett ismeretek, képességek mind önállóbb elvégzését irányító) alapos felkészültséggel,
- egy gyógypedagógiai asszisztens, aki elsősorban a csoportvezető irányításának megfelelően a pedagógiai munka segítője, de szükség esetén a tanulók higiénia ellátásában, a tanulók munkába kísérésében is részt vesz.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók kommunikációja, bánásmódja és viselkedése is. Munkájuk nélkülözhetetlen az iskola zavartalan működése, kitűzött céljaink, feladataink megvalósítása érdekében.

Fontosnak tartjuk a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók (gyógypedagógiai asszisztens) továbbképzésének megszervezését, kiemelt figyelmet fordítunk szakmai fejlődésükre.

Az optimális fejlesztés érdekében kívánatos a fiatalokkal foglalkozó valamennyi szakember rendszeres team megbeszélése, a tapasztalatok kicserélése, új lehetőségek keresése.

13.9. A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA SZAKMAI PROGRAMJA

A készségfejlesztő iskola olyan középfokú oktatási-nevelési intézmény, amely biztosítja az önálló életkezdéshez és a munkába állás segítéséhez szükséges egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását, és főként gyakorlati képzéssel felkészíti a tanulókat a nem OKJ-s végzettség megszerzésére. A készségfejlesztő iskola olyan nyitott szellemiségű, befogadó intézmény, amelyben minden tanuló számára lehetővé válik a képességeinek megfelelő ismeretek elsajátítása, a munkatevékenységekben rejlő sikerélmény biztosítása, az eltérő adottságok elfogadása és a tanulói közösség ösztönző erejének kiaknázása.

A készségfejlesztő iskola 9 – 10. évfolyamának közismereti oktatása

Célok és feladatok A készségfejlesztő iskola 9-10. közismereti évfolyamai az általános iskolai nevelés-oktatás koncepcionális folytatása.

A nevelés-oktatás célja az általános iskolában elsajátított életkezdéshez, pályaválasztáshoz kapcsolódó ismeretek megerősítése, a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása, a felnőtt életben elérhető munkatevékenységek iránti motiváció felkeltése, a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák, magatartásformák kialakítása, a gyakorlati képzés sikerének megalapozása. A tanuló megismeri a gyakorlati évfolyamok munkatevékenységeit, felkészül a gyakorlati ismeretek és tevékenységek elsajátításának megkezdésére. A képzés során a tanuló megismeri, fokozatosan magáévá teszi és elfogadja a reális, képességeit, érdeklődését, lehetőségeit figyelembe vevő, számára elérhető életperspektívát, kialakítja életcéljait. Megismeri és alkalmazza a segítségkérés és elfogadás aktuális helyzethez szükséges formáit, társas kapcsolataiban és kommunikációjában kialakul a megfelelő önbizalomra épülő bátorság, a helyes önértékelésen alapuló közösségi magatartás. Az eltérő tanulási képességek miatt szükséges az egyéni megsegítés és bánásmód alkalmazása, folyamatosan szem előtt tartva a gyakorlati felkészítés eredményességének megalapozását. Különösen nagy hangsúlyt kell helyezni a gyakorlati tevékenységekkel és a munkavállalással kapcsolatosan a kommunikáció fejlesztésére a beszéd értése és a beszédprodukció, illetve alternatív kommunikációs eszközök területén egyaránt. A tevékenységek elsajátításának érdekében fontos a nagymozgásos fejlesztés a megfelelő állóképesség kialakulásához, a finommotoros koordináció fejlesztése a sikeres munka- és feladatvégzéshez. A készségfejlesztő iskola olyan nyitott szellemiségű, befogadó intézmény, amelyben minden tanuló számára lehetővé

válik a képességeinek megfelelő ismeretek elsajátítása, a munkatevékenységekben rejlő sikerélmény biztosítása, az eltérő adottságok elfogadása és a tanulói közösség ösztönző erejének, lendületének kiaknázása.

- **Fejlesztési területek - nevelési célok**

A tanuló a készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamain erkölcsi nevelés területén megismeri a felnőtt életet strukturáló szabályrendszereket, a szabályok betartásának fontosságát. Felismeri a cselekvéseket és döntéseket befolyásoló értelmi és érzelmi motívumokat, megkülönbözteti a kívánatos és a nem megfelelő viselkedési formákat a társas érintkezésben. Folyamatosan alakulnak ismeretei a társait érintő érzelmi kapcsolatokról, megéli és tudatosan irányítja saját érzéseit, kiemelten a türelem, az együttérzés, a segítőkészség területén. A képzés során fejlődnek a tanuló ismeretei a nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a társadalom szerkezetéről, a hétköznapi életben végzett munkatevékenységek társadalmi hasznosságáról, a közös nemzeti értékteremtésben az egyének munkavégzési feladatáról. Erősödik szűkebb környezetével és közösségével való együttműködése. Aktívan részt vesz társadalmi rendezvényeken és külsőségeiben is megjeleníti a társadalmi ünnepek, megemlékezések szimbólumait. Az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén a tanuló felkészül a felnőtt élettel összefüggő állampolgári és demokratikus jogok és köteleességek gyakorlására, megismeri a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Iskolai keretek között felkészül a döntések meghozatalában való felelősségre, igyekszik saját jogainak és érdekeinek megfelelő keretek között érvényt szerezni és ebben segítséget igénybe venni. Az önismeret és társas kapcsolati kultúra terén a képzés lehetőséget nyújt a felnőtt életben betöltendő feladatokkal kapcsolatos reális énkép és önismeret kialakulására, a vágyak és lehetőségek összehangolására. Bővül a társas kapcsolatok szintje, folyamatosan alakul a reális énkép, felismeri az elsajátítható kompetenciák mértékét. Erősödik a fiatalokban a kritikus helyzetek felismerésének képessége és a megoldás érdekében a megküzdési stratégiák alkalmazása. Képesé válik saját emlékeinek feldolgozására, kialakul az ön- és az én-azonosság tudata. A testi és lelki életre nevelés során a készségfejlesztő iskolai képzés közismereti tantárgyai között túlsúlyban lévő testnevelés kiemelten fontos szerepet játszik a helyes életmódra nevelésben, a felnőttként követendő életvitel megalapozásában. A képzés során folyamatosan szem előtt kell tartani a megfelelő állóképesség kialakulásához szükséges erőnlét biztosítását, a munkafolyamatok során esetlegesen kialakuló

tartási és mozgásos rendellenességek megelőzését. A tanuló megismeri a testi erőnlét, az egészség és a lelki egyensúly közötti összefüggéseket, tőle telhető módon és mértékben igyekszik a károsító, veszélyeztető hatásokat elkerülni. A családi életre nevelést a középfokú oktatás időszakában megerősíti, hogy a tanuló megismeri a felnőtt életében megtapasztalható családi kapcsolatokat, felkészül a családban elfoglalt helyének és képességeinek megfelelő részvételre a családi munkamegosztásban. Megismeri a hétköznapi élethelyzetek lehetőségeit családban, lakóotthonban, bővülnek ismeretei az együttéléssel, családi kapcsolatokkal járó konfliktusok kialakulásáról és a megoldások lehetőségéről. A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén a tanuló ismeretei bővülnek a közösségek tagjainak különbözőségéről, igényli az önkéntes segítségnyújtást a rászorulóknak, átéli a személyes fontosság érzését. Kialakul felelősségérzete a rábízott feladatokkal kapcsolatban, körültekintően jár el tevékenységeiben. A készségfejlesztő iskolai képzés során erősödik a tanulóban a fenntarthatóság, környezettudatosság területén a környezete megóvására való igény, megismeri és elkerüli a környezetet károsító tevékenységeket. Odafigyel hétköznapijaiban az anyagokkal, energiával történő takarékosagra, igényeit a szükségletekhez és lehetőségeihez hangolja. A 9-10. évfolyamok során a pályaorientációt segíti a tanuló szűkebb és tágabb környezetének megismerése, saját képességeinek, érdeklődésének kritikus értékelése, kialakul a tanulóban a számára megfelelő gyakorlati munkavégzés, a munkadarab létrehozásának igénye. Motiválttá válik az elérhető munkatevékenységek elsajátítására, gyakorlására és a folyamatos munkavégzésre. Örömet leli a munkával létrehozott érték megteremtésében. 46 A gazdasági és pénzügyi nevelés területén a tanuló megismeri a társadalmi munkamegosztás alapjait, a munkabér és más támogatások beosztásának fontosságát, a gazdálkodással összefüggő ügyintézés formáit. Tovább formálódnak ismeretei a pénz értékéről, a beosztó családi költségvetés betartásáról. A készségfejlesztő iskolai tanuló a médiatudatosságra nevelés eredménye képpen gyakorlattan használja az elektronikus információ hordozókat, képes tevékenységeihez, szórakozásaihoz a megfelelő felhasználás alkalmazására. Óvatosan kezeli a médiumok felhasználásában az információk hitelességét, vigyáz személyiségének védelmére. A szabadidő eltöltése során ügyel a média túlsúlyának elkerülésére. A képzés során a tanulás tanítása területén a tanuló felkészül az iskolai oktatás alatt elsajátított ismereteinek felnőtt életkorban történő folyamatos megújítására, kialakul

igénye az önművelésre. Megerősödik benne, hogy a környezet változásait figyelemmel kell kísérni. Felismeri, hogy érdeklődésének kielégítése folyamatosan új ismeretekhez juttatja, amelyek megkönnyítik számára az életben történő eligazodást.

A nevelés-oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	9-10 évfolyam		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évf.	
Anyanyelv és kommunikáció	kommunikáció	5	5	360
Társadalmi környezet	számolás-mérés	5	5	360
	társadalmi ismeretek	1	1	72
	etika	1	1	72
	osztályfőnöki óra	1	1	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	életvitel és gyakorlat	4	4	288
	gyakorlati képzés előkészítése	2+3,5	2+4	414
Természeti környezet	környezet- és egészségvédelem	2	2	144
Művészetek	ének-zene	1,5	2	126
	ábrázolás-alakítás	2	2	144
Informatika	információs eszközök használata	2	2	144
Testnevelés	testnevelés	5	5	360
Összesen		35	36	2556

A pirossal írt + óraszámok a szabad időkeret felhasználását mutatják.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs óraszám: 4 óra/hét

11 – 12. évfolyam

Célok és feladatok

A készségfejlesztő iskola tanulói számára készült kerettanterv célja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan a képességeknek és érdeklődésnek megfelelő gyakorlati tevékenységek kiválasztása, a minél teljesebb körű felkészítés az iskola utáni gyakorlati feladatok ellátására. Az évfolyamok közismereti tantárgyai a 9-10. évfolyamokon elért tudásra építenek, azt megerősítik a gyakorlati képzés céljainak és feladatainak függvényében. A képzés célja, hogy kialakítsa a tanulóban az igényt a felnőtt életben szükséges tevékenységek elsajátítása, ellátása és minél önállóbb gyakorlása iránt, támogassa a gyakorlati műhelyekben elengedhetetlen praktikus készségek, figyelem, fegyelem, motiváció, pontosság, türelem kialakulását. A képzés feladata a munkafolyamat ellátásának, a munkatevékenységeket támogató készségeknek tudatos, célorientált fejlesztése, a kitartás megalapozása. A képzés során törekedni kell az egyéni képességstruktúra feltérképezésére és minél teljesebb körű fejlesztésére az eltérő szükségletek alapján. A gyakorlati oktatás során szem előtt kell tartani a hétköznapi életben előforduló felhasználások bemutatását, a gyakorlatias elsajátítást, a tevékenységek szükségességének példáit a felnőtt életben előforduló helyzetekben. A képzés alatt minél több lehetőséget kell adni a szituációs helyzetekben történő megértésre, gyakorlásra. A készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamain a gyakorlati tevékenységek elméleti ismereteit, alapjait is a gyakorlatban, folyamatos bemutatás, ismétlés, gyakorlás keretében célszerű elsajátíttatni. Törekedni kell az egyéni különbségekből, sajátos nevelési igényből adódó tevékenységválasztásra és az egyéni életutak alakulásában szerepet játszó lehetőségek minél teljesebb körű felismertetésére és elfogadására. Kiemelt figyelmet kell fordítani a munkavégzéshez szükséges szociális készségek, kommunikáció, a közösségi magatartás, a kölcsönös segítség, a csapatszellem fejlesztésére. Mindezek eléréséhez fontos a tevékenykedésre, az aktív felnőtt életre ösztönző, cselekvéseken alapuló, a szellemi és fizika aktivitásra ösztönző, motivált légkör megteremtése.

Fejlesztési területek, nevelési célok

A készségfejlesztő iskolai tanuló a gyakorlati évfolyamokon az erkölcsi nevelés területén szociális kapcsolataiban felkészül a munkahelyi közösségbe történő beilleszkedésre, megismeri a munkatársi kapcsolatok kialakításához szükséges alapelveket. Képes társas kapcsolataiban a közösségi magatartás alapvető formáinak megtartására, alkalmazására, fejlődik feladatainak elvégzéséhez szükséges kötelességtudata. Megismeri és elfogadja az

egyéni különbségekből adódó praktikus lehetőségeket, kialakul az egymás segítése iránt érzett igény. Nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló érdeklődik környezetének szokásai és hagyományai iránt, bővülnek ismeretei a társadalom és az őt körül vevő közösség ünnepeiről, jeles helyszíneiről. Kötődik, és aktívan részt vesz a helyi megemlékezéseken, felismeri a haza legfontosabb értékeit és szimbólumait. A tanuló az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén megismeri, és iskolai keretekben gyakorolja a demokratikus döntési szabályokat, igényli a saját hétköznapi életét meghatározó körülmények megismerését, a befolyásoló tényezőket figyelembe vevő választás lehetőségét, az önálló döntés szabadságát, aktívan részt vesz a közösség döntéshozatalában. Törekszik a társadalmi elvárásoknak megfelelő magatartásformák, jogok és kötelezettségek betartására. A tanuló önismeretének és társas kapcsolati kultúrájának fejlesztése során megismeri és elfogadja reális életlehetőségeit, kialakul igénye a felnőtt élet kapcsolataira iránt, tudatosan gyakorolja a különböző helyzetekben szokásos viselkedésformákat. Fejlődik önbizalma, önértékelése, felismeri az érzelmi élet fontosságát és irányíthatóságát. Személyes kapcsolataiban kerüli a túlzott bizalmaskodást, kialakul magatartásában a felnőtt mértéktartás. A tanuló tudatosan törekszik a testi és lelki egészségre nevelés területén az egészséges életmód szabályainak betartására, ismeri és kerüli a káros hatásokat. Megalapozódik a munkatevékenységek megkezdéséhez szükséges fizikai és lelki alkalmasság, fejlődik a kitartás, a tevékenységek végig vitelének igénye. A készségfejlesztő iskolai évfolyamokon a tanulóban mélyül a családi életben elfoglalt szerepének ismerete, társas kapcsolataiban felismeri az érzelmi kötődések és kapcsolatok új formáit. Megismeri felnőtt élete családi életlehetőségeit, a családi, lakóotthoni együttélések alternatíváit. Gyakorolja a konfliktushelyzetek megoldásának lehetőségeit, törekszik a nézeteltérések kulturált megoldására, a kialakult kompromisszumokat elfogadja. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén a tanulóban megerősödik a másokra való odafigyelés igénye, szívesen törekszik közösségében a segítségnyújtásra. Felismeri gyakorlati tevékenységében az önmaga és mások testi és lelki épségének megóvása érdekében szükséges körültekintő magatartás fontosságát. A fenntarthatóság, környezettudatosság területén a készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás tovább tudatosítja a tanulóban az egyén és a környezet egymásra hatásának jelentőségét, a környezet kímélésének fontosságát. Felkészít a munkatevékenységek végzése közben és a mindennapi felnőtt élet tevékenységeiben felmerülő környezeti hatások megértésére, a káros jelenségek elkerülésére, az elvárható óvatosság és mértéktartás szem előtt tartására. A pályaaorientációs fejlesztés során a tanuló felkészül a gyakorlati képzést követően a számára elérhető

munkatevékenységben történő részvételre, amelynek része az alapvető képességek és készségek feltérképezése mellett az egyéni motivációk és elképzelések összehangolása. A képzés fő felelőssége a tanuló érdekében a pályaorientáció terén egyénre szabott megoldásokkal az érdeklődés, az alkalmasság és lehetőségek függvényében a megfelelő képzési profil kialakítása. Gazdasági és pénzügyi nevelés terén a tanuló ismeretei bővülnek a felnőtt társadalom munkamegosztásának rendjéről, a családban elvárható feladatokról és a személyes felelősségi körébe tartozó lehetőségekről. Tudatosul az anyagokkal és energiával történő takarékoság fontossága, az életvitel tervezésének, a gazdálkodásnak a jelentősége a mindennapi életben. A médiatudatosságra nevelés során a tanuló elsajátítja az elektronikus információhordozók célszerű és szükségszerű felhasználását, felismeri a virtuális valóság és „igazi” valóság közötti eltéréseket, fenntartással fogadja a média híreket. Megismeri a munkatevékenységekhez szükséges információk elérésének lehetőségeit. Tanulás tanítása terén a tanuló igényli a gyakorlatba ágyazott ismeretsajátítást, elfogadja a folyamatos önképzés szükségességét a változó világhoz történő alkalmazkodás érdekében. Fejleszti és alkalmazza az önképzésben az iskolai pályafutása során elsajátított tanulási technikákat. Megőrzi kíváncsiságát a környezet változásai iránt és igyekszik a változásokat beépíteni ismereteibe, alkalmazni az új lehetőségeket.

Egyszerű munkafolyamat elsajátítása két évfolyamon, azon tanulóink számára, akik eljuttathatók a munkavállalás, mint életük alapvető tevékenységének megvalósításáig.

Célja, hogy két évfolyam alatt a tanulók megismerkedjenek olyan egyszerű betanulást igénylő munkafolyamattal, amely felkészít a munkavállalásra, az intézmény elhagyása utáni felnőtt intézményi tevékenységek végzésére.

A képzés követelményrendszere alkalmazkodik a tanulók képességeihez és érdeklődéséhez.

A szakma gyakorlati programjai:

- Textil - és fonalmentő munka (két év)
- Kisegítő takarító (két év)
- Udvaros (két év)

Feladata az önálló életvitel kompetenciáinak megszilárdítása

A nevelés- oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	11. évfolyam	12. évfolyam	2 éves óraszám
		heti óraszám	heti óraszám	
Anyanyelv és kommunikáció	kommunikáció	2	2	144
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	1,5	1,5	108
	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki	1	1	72
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	1	1	72
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360
Informatika	Számítástechnika és irodatechnika alapjai	1,5	1,5	108
Közismeret összesen:		13	13	936
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20+2 óra/hét	20+2 óra/hét	1584
összesen		35	35	2520

A pirossal írt + óraszámok a szabad időkeret felhasználását mutatják.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs óraszám: 5 óra/hét

A képzési tematikák, és a képzési struktúra kialakításakor figyelembe kell venni az iskola személyi és tárgyi feltételeit, az iskola társadalmi környezetének lehetőségeit, az elsődleges illetve másodlagos munkaerőpiac igényeit, az önálló életvitelt nem kezdő tanulók számára elérhető lehetőségeket.

A gyakorlati oktatás jellemzői:

- nem tagolódik elméleti és gyakorlati ismeretek tárgyak elkülönítésére, az elméletet a tanulók gyakorlatba ágyazottan a gyakorlati órákon tanulják meg;
- egy gyakorlati modulból az éves óraszám nem lehet kevesebb 144 óránál, és nem lehet több 432 óránál;
- a gyakorlati tevékenységek óraszámja a hetek között átcsoportosítható, figyelembe véve a munka esetleges szezonális jellegét;
- kiscsoportos tanóraszervezés szükséges, legfeljebb 4-5 tanuló alkot egy gyakorlati csoportot;
- gyakorlati képzést szakirányú gyógypedagógus szakképzettséggel, szakoktatói, szakmai végzettséggel rendelkező szakember vagy szakmunkás is elláthatja;
- a gyakorlati képzés döntően a kerettantervekben meghatározott felszereltségű iskolai tanműhelyekben zajlik;
- jó esetben a munkáltatóval kötött együttműködési megállapodással külső helyszíneken végzett gyakorlati munkavégzésre is nyílik lehetőség a tanulók képességei szerinti gyakorlati csoportokban.

A tanév szervezése:

A készségfejlesztő iskolai tanév rendje megegyezik az általános iskolai tanév rendjével, a gyakorlati jellegű évfolyamokon a szakképzési tanév befejezése után a szakmai vizsgaidőszakkal egy időben (kb. május 1 - június 15-ig) 6 hetes, döntően gyakorlati jellegű folyamatos tevékenységgel a tanulók modulzáró iskolai szervezésű vizsgát tesznek, amelyre vizsga remeket készítenek. Ez az időszak a nyári gyakorlatot kiváltja és a gyakorlatba ágyazott vizsga lehetőségét biztosítja. Az iskolai képzés befejezésekor szakmai vizsga lebonyolítása iskolai szervezésben történik. A gyakorlati képzés része az iskolai és országos versenyeken való részvétel biztosítása.

A Készségfejlesztő iskolai képzés elsődleges célja, hogy az értelmileg akadályozott tanulók munkába állása (ideális esetben a nyílt munkaerő-piaci beilleszkedése érdekében) olyan kompetenciákat sajátítsanak el a fiatalok, amelyek ezt a törekvést támogatják, legyen módja megismerkedni, megtapasztalni különböző munkatípusokat, tevékenységeket, és szembesülni a kölcsönös megfeleléssel, alkalmassággal.

Elvárható kompetenciák köre:

- megérteni a munka jelentőségét a felnőtt életvitelben, a társadalmi szerepvállalás fontosságát, („fontos vagyok”);
- önállóan közlekedni a munkahelyre; pontosan megérkezni a munkába;
- a munkaruha, védőruha helyes használata;
- a munkatársi hierarchia elfogadása; az utasítások, szabályok betartása; a munkatársakkal folytatott kommunikáció (üdvözlés, udvarias, barátságos viselkedést tanúsítani);
- együttműködés a munkatársakkal; a bírálat, kritika elfogadása;
- tájékozódni a jelzések alapján;
- a munkahelyi rend fenntartása, a technológiai sorrend követése; biztonságos és fegyelmezett munkavégzés;
- önálló munkavégzés, szükség esetén segítség kérése; a (minőségi) elvárásoknak való megfelelni tudás;
- megfelelő tempójú, hatékony munkavégzés; az eszközök, gépek biztonságos használata; figyelmes és pontos munkavégzés;
- a munkaterület és –környezet tisztán tartása;
- a magántulajdon tiszteletben tartása;
- betegség, akadályoztatás esetén a megfelelő intézkedések megtétele; adminisztrációs, regisztrációs kötelességek ellátása;
- a munka, a pénz értékének megértése, pénzkezelés;
- a munkavállalói jogok és kötelességek ismerete, alkalmazása.

A képzés során a rendszeres munkavégzés váljék a résztvevők belső igényévé.

Az ellenőrzés, értékelés elvei:

- a tanítás-tanulás folyamatában mindvégig érvényesíteni kell az egyénre szabott ellenőrzést, értékelést;
- az ellenőrzés-értékelés alapjául szolgál a hiányosságok feltárása, azok megszüntetését is szolgáló csoportos és egyéni fejlesztések, a felzárkóztatás megtervezése;

Ellenőrzés

Javasolt a képzés során a folyamatos és rendszeres ellenőrzés.

- Az ellenőrzés fő szempontja az legyen, hogy a pozitívumok kiemelésén keresztül az önbizalom fejlesztésével jutunk el a kifogástalan munkavégzéshez.
- A fiatal minden befejezett munkájáról értékelést kapj, ami a tanár és a társak értékelését is tartalmazza.
- Az ellenőrzés másik szintje a program kezdetén használt felmérés (P.A.C.2 vagy más a képességek, részképességek felmérésére szolgáló módszerrel) ismételt elvégzésével történik.
- Az ellenőrzés során több szintű és rendszeres jelzést kap az oktató a tanított ismeretek, gyakorlati tevékenységek megtanulásának pillanatnyi szintjéről.
- A külső gyakorló helyen (munkahelyen) alkalmazott jelenléti ív (egyéb dokumentumok) vezetése lehetővé teszi hosszú távon is a munkaidő fegyelmezett betartásának, az elvégzett munka mennyiségének és minőségének ellenőrzését.

Mérés, értékelés

A készségfejlesztő iskolai tanulmányok során folyamatos az értékelés. Alapvető fontosságú, hogy az értékelés szempontjai ismertek legyenek a tanulók előtt.

Mérés, értékelési módok:

- A mérésre P.A.C.2-t vagy más, a képességek, részképességek felmérésére szolgáló módszert, illetve az intézményben honos tesztet használunk.

- A fiatalok felmérése a tanév megkezdésekor történik. Az egyéni képességek ismerete nagyban hozzájárul, hogy a tananyag elsajátítását az egyéni fejlettségi szint alapján ütemezhessék, és egyéni fejlesztési tervek alapján dolgozzanak (3 havonta felülvizsgáljuk).
- Indokolt esetben megvalósítható a mérés úgy is, hogy félévkor egy – két részképességet mérünk, év végén pedig a teljes felmérést megismételjük, ebben az esetben a későbbi teendők is jól láthatóvá válnak
- Az értékelés differenciált és pozitív irányultságú legyen (ennek ösztönző ereje a értelmileg akadályozottak esetében rendkívül fontos.);
- Az értékelésnek ki kell terjednie az alapvető elméleti ismeretek tudására, szakszerű gyakorlati alkalmazására, munkavédelmi szabályok ismeretére és használatára.
- Az értékelés kiemelkedő pontja a szakmai gyakorlati foglalkozásokon, a gyakorlóhelyeken végzett munka értékelése (figyelemmel a munkaidő pontos megkezdésétől a ki-fogástalan munkavégzés befejezéséig).
- Az értékelés egyik kiemelkedő eseménye a szakmai vizsga. A szakmai felkészítés a képzőintézményben szervezett vizsgával zárul.

Szakmai vizsga:

A tanulók a szakmai vizsgán számot adnak az elsajátított szakmai elméleti és gyakorlati ismeretekből, balesetvédelmi ismeretekből. A vizsgán a tanulók az adott tárgy követelményei alapján összeállított gyakorlati feladatok végzésével és az ehhez kapcsolódó szóbeli kérdések megválaszolásával adnak számot tudásukról.

- Gyakorlati vizsgán a tanult főbb területek mindegyikén bizonyítják az elsajátított ismeretek alkalmazásának fokát. (Hasznos lehet az első év után is „próba vizsgát rendezni” a tanultakról.) Számot adnak a munkaműveletek pontos, biztonságos – a baleset megelőzést szolgáló előírások betartásával történő – elvégzéséről. A bírálat szempontjai között fontos a gördülékeny munkavégzés, de pl. a gyorsaság nem első-rendű szempont.
- Szóbeli vizsgán kommunikációs képességeiknek megfelelő módon kell számot adniuk a tanult témakörökben elsajátított tudásukról (adott anyagokkal, tevékenységekkel kapcsolatos ismeretek), balesetvédelmi és munkavédelmi, munkavállalási ismereteikről.

A vizsga fontos részét képezik a balesetek megelőzését célzó elméleti és gyakorlati ismeretek tudatos alkalmazása, valamint az adott munka elvégzéséhez szükséges és kötelezően alkalmazandó védőruha, védőfelszerelés kiválasztása és használata is.

A tanulók vizsgán nyújtott teljesítménye mellett javasolt figyelembe venni a képzés során kapott értékelések eredményeit is. A vizsga szerves részét képezi a gyakorlati képzés során elkészült munkadarabok („vizsga remek” felvételtől (kép, videó) vagy valóságban) bemutatása és értékelése.

Végzettség:

A készségfejlesztő iskola befejezésekor a bizonyítvány mellé Tanúsítványt csatolható a tanuló fejlődéséről, valamint javaslatot arról, hogy milyen munkatevékenységben milyen önállósági fokon foglalkoztatható.

A Tanúsítvány javasolt tartalma:

- a tanuló azonosító adatai;
- a képző intézmény azonosító adatai, illetve annak a ténynek a feltüntetése, hogy a tanuló ismereteit készségfejlesztő iskolában szerezte;
- a képzési szakterületek és a képzési idő feltüntetése, főbb kompetenciaterületek megnevezése (pl. szakmai ismeretek, szakmai gyakorlatok, társas kapcsolatok, kommunikáció témaköreiben);
- az egyes kompetenciaterületekhez kapcsolódó tájékoztató jellegű minősítés (kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, a képzésben részt vett).

A képzés sikeres befejezését igazoló *Tanúsítvány* a résztvevő fejlődéséről ad számot. A tanúsítvány részletes képet adhat arról, hogy a képzésben résztvevő milyen munkakör betöltéséhez szükséges általános és szakmai kompetenciákat szerzett meg, milyen önállósági fokon foglalkoztatható.

A képzés tartalmát helyi tanterv rögzíti, a helyi tanterv és szakmai program alapján éves tanévre szóló tanmenet készül a gyakorlati és elméleti csoport és az egyéni teljesítőképeség korlátainak figyelembevételével.

13.10. Rehabilitációs órakeret és felhasználásuk

„27§ (8) A gyógypedagógiai nevelés-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni.

A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.

A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésének heti időkeretét a 6. melléklet határozza meg.”

13.11. Szabadidős jellegű tevékenységrendszer

Jellemzők: A nem kötelező órák terhére szervezhető tevékenységrendszer.

Cél: A személyes döntésen alapuló, kötetlen időfelhasználás képességének fejlesztése.

Követelmény: Legyen képes a szabadidő eltöltésére választható tevékenységek közül, érdeklődésének, képességeinek figyelembevételével választani, a választott tevékenységben kitartóan részt venni.

Legyen képes a test és lélek épülése és regenerációja szempontjából arányos választásra.

Tartalom: A test mozgásos szükségleteit, a lélek /érmek, vágyak/ szükségleteit kielégítő tevékenységek. A tanult ismeretek tartalmainak bővítésére, a mindennapi életben való praktikus alkalmazható ágának gyakorlására szolgáló tevékenységek.

Értékelés: A tevékenységek értékelése abban a megállapításban, vizsgálódásban juthat kifejezésre, hogy a tanulók képesek-e, akarnak-e élni a felkínált szabadidő-eltöltés lehetőségeivel, képesek-e öntevékenyen gazdagítani tevékenységüket.

Hagyományosan szervezett (ingyenes) szakköreink eredményes munkája, magas kihasználtsága jelzi ezen tevékenységrendszer fontosságát, nevelőerejét és fejlesztő voltát.

Szakköreink:

- sportkörök (atlétika, labdarúgás, kézilabda)
- kézműves,
- számítástechnika,
- mozgásfejlesztés,

A tankönyvek és taneszközök kiválasztásánál a szülőkkal történt egyeztetés alapján a nevelőtestület az alábbi elveket alkalmazza:

- A tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló,
- A tankönyv tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez
- Az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez lehetőség szerint munkafüzet is tartozzon,
- Pedagógiai koncepciónknak leginkább az alaptankönyv, a magtankönyv felel meg, mert a tananyag magját tartalmazza, több évfolyamon is használható,
- Az alaptankönyvekhez tartozzon feladatlap vagy munkalap a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése végett,
- Azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveivel illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak,
- A tankönyvválasztásnál mérlegelni kell az árat is, hogy a teljes tankönyvesomag és a földrajz, valamint a történelmi atlaszokat, és a feladatlapokat is meg tudjuk vásárolni az állam által biztosított ingyenes keretből.
- A tartós tankönyveket a könyvtárban kell megőrizni és nyilvántartásba venni.
- A tankönyvválasztást a nevelőtestület tanévenként felülvizsgálja és a tankönyvrendelést megelőzően döntést hoz,
- Az eszközbeszerzés a munkaközösségek javaslatának kikérésével történhet, azon alapon, hogy elsősorban a kerettanterv alapján készült helyi tantervek szerinti új tartalommal induló évfolyamokra kell összpontosítani a beszerzési forrásokat,
- Fokozatosan biztosítani kell, hogy valamennyi nevelő rendelkezzen a helyi tantervek egy-egy példányából, de legalább az általa tanított tantárgyakéból,
- Könyvtári állományként az EFA által ajánlott könyveket beszerezzük, így hozzáférési lehetőséget teremtünk bárki számára olvasótermi használatra.

13.12. Autista tanulók fejlesztési programja

A tanterv tartalmában, szerkezetében alkalmazkodik az autizmussal élő tanulók fogyatékoságból eredő speciális szükségleteihez. Kidolgozásakor a szerzők a NAT követelményrendszere és a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára kiadott kerettanterv mellett a SNI tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelveire támaszkodtak.

Ennek elérhetősége: <http://radoiskola.hu/pdf/autistatanterv.pdf>

Intézményünk a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet értelmében az autista tanulók esetében a szakértői vélemények besorolása alapján az enyhe- ill. a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók pedagógiai programját illeszti be, élve mindazokkal az irányelvekkel, kiegészítésekkel és lehetőségekkel (pl. tananyag szűrése, óraszámok arányának megváltoztatása, speciális környezet megteremtése, értékelés módosítása), melyek a pervazív fejlődési zavarban szenvedő gyermekek számára segítséget nyújtanak.

A halmozottan sérült autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló

Az autizmuspektrum zavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, amelyek az ellátási szükségletet, taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előjelzéseket jelentősen befolyásolják.

Ezek lehetnek:

- értelmi fogyatékoság (mint a leggyakoribb társuló fejlődési zavar),
- beszéd-, érzékszervi, mozgás- vagy egyéb fogyatékoság,
- viselkedésproblémák (főleg, ha azok súlyosak, pl. agresszió, önbántalmazás).

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. Általában a szükségletek egyéni kombinációjához kell a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmus-specifikus pedagógiai módszereket összehangolni.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Gyakorlati célból a társas viselkedési készségek, szociális viselkedés szerint az autisztikus spektrumon elhelyezhető sokféle személyiségű és viselkedésű tanulók négy típusba sorolhatóak:

Izolált típus

Társas kapcsolatokat nem kezdeményező, a kezdeményezést, társas helyzeteket kerüli, elutasítja, nem érti. Általában értelmi fogyatékos, gyakoriak a szenzoros ingerfeldolgozás zavarai is. A legrosszabb prognózisú, legnehezebben tanítható alcsoport.

Passzív típus

Szociálisan nem kezdeményező, a közeledést passzívan elfogadja, gyakran jól irányítható. A legjobban tanítható, legjobb prognózisú a későbbi beilleszkedés lehetősége szempontjából is. Passzivitása, együttműködési készsége miatt nehéz észrevenni, amikor már nem követi a tananyagot, csak jelen van, illetve rugalmatlanul, formálisan „tanul”.

Aktív, bizarr típus

Szociálisan aktív. Viselkedése gyakran a helyzethez nem illő, szokatlan módon, esetleg sokat kezdeményező. Kapcsolatteremtése egyoldalú, a partner személyiségét, szándékát nem veszi tekintetbe, saját érdeklődési körbe tartozó témákra, kérdésekre szorítkozik.

Merev, formális típus

Főként a serdülő- és felnőttkorban, a legjobb értelmű és beszéd szintű személyekben alakulhat ki a jellegzetes viselkedés, amelynek háttérében erős kompenzációs igyekezet áll. A gyermekek fejlődésük során többször is típust válhatnak.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya. Legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat megkülönböztesse.

- b) Aszociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége – gyakran teljes – hiánya. Többnyire nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- c) A beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukciónak mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd érzelmi, társas viselkedési sajátosságai, mint pl. a hanghordozás.
- A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának sérülése.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek és az önellátás vagy a mechanikus és a személyes memória közötti szakadékszerű különbség.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet:

- A megfelelő szintű vizuális információ általában jól értelmezhető.
- Tanult rutinkhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témáknál kiemelkedő koncentráció, kitartás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene
- Viszonylag jó képességek.

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanítás során:

- Az érzékszervi ingerfeldolgozás zavarai, túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, fájdalom stb.).
- Figyelemzavar gyakorisága.
- Az utánzási képesség kialakulásának hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.
- Tér-idő értelmezés interiozációjának gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.

- Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, reális jövőre irányultság hiánya.
- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén. Szó szerinti értelmezés.
- Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége ()
- Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.
-

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és módszerei

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének általános céljai, feladatai

- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelése a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.

- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, probléma-megoldási módszerek tanítása.
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe iktatni. A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illeszteni ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése, más, elfogadható viselkedések kialakításával, viselkedésterápiával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

- az ön-(esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése,
- a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
- a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
- az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

Speciális módszerek az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésében:

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligencia szintje és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel (pl. fejlődési kérdőív) való folyamatos követésével.
- Protetikus környezet és eszköztár kialakítása (strukturált környezet biztosítása az időbeli és téri tájékozódás segítéséhez, vizuális információhordozók és augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása).

- Speciális, egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.
- Vizuálisan segített kommunikációs rendszer, a speciális környezetben belül és személyek között: beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt.
- A szociális fogyatékkal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásaitól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott utasítás, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.). Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, ill. frontális helyzetben való tanulás)
- A fejlesztésben, tanításban és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a kognitív-viselkedésterápia módszereinek alkalmazása.

A speciális fejlesztés szervezési feltételei:

A fejlesztés formái: speciális csoportban: egyéni és kiscsoportos formában.

Speciális csoportosajátosságok

A szükséges pedagógus létszám függ a csoportlétszámtól, a csoporttagok közti hasonló szükségletektől, az egyéni fejlesztési szükséglettől és a viselkedésproblémák súlyosságától, gyakoriságától. A szükséges egyéni fejlesztés csak megfelelő létszámú és képzettségű szakember jelenlétében biztosítható.

Rehabilitációs órakeret felhasználása:

„A” változat:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
tér-, idő szervezés	7	7	7	3	3	3	3	3
társas viselkedés fejlesztése	4	4	4	4	4	4	4	4
„babzsák”	3	3	3	4	4	4	4	4
összesen	14	14	14	11	11	11	11	11

„B” változat:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
tér-, idő szervezés	7	7	7	5	5	5	5	5
társas viselkedés fejlesztése	4	4	4	3	3	3	2	2
„babzsák”	3	3	3	3	3	3	3	3
összesen	14	14	14	11	11	11	11	11

Mérés és értékelés**A mérés és értékelés formái, a magasabb évfolyamba lépés feltételei**

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál eltér attól, amely az oktatásban megszokott.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az értékelés és minősítés a tananyagban való előrehaladásról szolgál tájékoztatásul, elsősorban a szülők számára. A tanulók önképük és önismeretük fejlesztése érdekében szembesíthetők elért konkrét eredményeikkel. Ez különösen akkor hasznos, ha nincsenek tudatában annak, hogy milyen készségeik és ismereteik vannak. Ugyanakkor a gyermekek elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye, megjelenésük sokszor a természetes

érésnek, a jól szervezett környezetnek, tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető.

Sérülés-specifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információértékű.

A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában. A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb.

Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni.

Ennek mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak (pl. Fejlődési Kérdőív, megfigyelés).

Az „A” és a „B” változatban szöveges értékelést kell készíteni a tanulók teljesítményének minősítésére, félévkor és a tanév végén, mind a 8 évfolyamon. Az 1. évfolyamon az „A” és „B” változat tartalma ugyanaz, és az itt nyújtott teljesítmény alapján dönthető el, hogy a gyermek melyik változat szerint halad tovább. Ezt a tanulócsoportok heterogenitása, az egyenetlen képességprofil, a sajátos oktatási tartalom és az egyéni fejlesztési program teszi szükségessé.

A minősítés lehetséges fokozatai az első hat évfolyamon:

Sokat fejlődött

Fejlődött

Részterületen fejlődött

Változatlan

Hanyatlott

A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.

A szöveges értékelés mellett a 7. évfolyamtól kezdődően megjelenik a törvény által előírt érdemjeggyel történő minősítés is a következő módon:

Jeles az, aki sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített.

Jó az, aki fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített.

Közepes az, aki részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével.

Elégséges az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette.

Elégtelen az, aki nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette.

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt minimális teljesítményeket elérte. Önállóan tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el. A bizonyítványban megfelelő szöveges értékelés mellett minden esetben a gyermek adott félévi előmenetelét tartalmazó részletes pedagógiai jellemzésben kell összefoglalni a fejlesztés tartalmát és eredményeit.

A magatartás és szorgalom értékelésének formája, minimális teljesítményei

Az autizmussal élő tanulók számára az iskolai normák, elvárások felismerése és alkalmazása – sérülésükből fakadóan – akadályozott. A magatartás és a szorgalom értékelésének törvénybeli kötelezettsége csak sajátos tartalommal valósulhat meg.

A magatartás és szorgalom félévi illetve év végi minősítése szövegesen történik, a 6. évfolyamtól a törvény által előírt formában.

Magatartás alatt értjük a gyermek adaptív viselkedésének, környezetéhez való alkalmazkodó képességének szintjét, önkontrolljának mértékét.

Kiváló az, aki a megadott, tanult viselkedési szabályokat betartja.

Jó az, aki a megadott viselkedési szabályokat felnőtt segítségével képes betartani.

Változó az, aki alkalmanként segítséggel sem tartja be a tanult viselkedési szabályokat, ilyenkor inadaptív viselkedést mutat (pl. hipermotilitás, passzivitás, sztereotip viselkedés, esetleg agresszió, autogresszió).

Gyenge az, aki gyakran autoagresszív, agresszív, vagy egyéb súlyos viselkedésproblémát mutat (pl. szökés). Önmagát, környezetét súlyosan veszélyezteti.

Szorgalom fogalmával jellemezzük, minősítjük a gyermek motiválhatóságát, aktivitásának, aktivizálhatóságának mértékét.

Kiváló az, aki bizonyos tanult aktivitásokat önként, külső motiváció nélkül is elvégez, teljesítménye egyenletes.

Jó az, aki biztos motivációs bázissal rendelkezik, teljesítménye egyenletes.

Változó az, aki csak bizonyos körülmények között aktivizálható.

Hanyag az, aki nem aktív, nem motivált, csak teljes irányítással képes elvégezni aktivitásait.

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, ezért 6. évfolyamig autizmus diagnózis esetén a tanulók felmentést kapnak a minősítés alól.

.14. UTAZÓSZAKEMBER – HÁLÓZAT

Az utazó tanári hálózat célja: az integrált nevelés közvetlen és közvetett megsegítése a szolgáltatást igénylő, sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő közoktatási intézmények számára.

Az utazó tanári hálózatban a gyógypedagógusok az integráltan oktatott, nevelt sajátos nevelési igényű gyermekek tanórai munkájának eredményességét támogató szolgáltatásokat nyújtanak, egyben az oktatási program gondozói és mentorai is.

Intézményünk a 2016-17-es tanévtől a

Székesfehérvár Megyei központi Tankerület Móri járási integráló intézményeiben látja el az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs tevékenységet.

1. Az utazó tanári hálózat személyi feltételei

- a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógusok

2. A gyógypedagógiai szolgáltatás formái

- egyéni habilitációs – rehabilitációs foglalkozás,
- mikrocsoportos habilitációs – rehabilitációs foglalkozás
- tanácsadás
- konzultáció
- szupervízió

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges gondozást a megyei szakértői bizottságok szakértői véleményében foglaltak szerint az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a fejlesztő felkészítés keretében kell biztosítani.

Az utazó gyógypedagógiai tevékenység során arra törekszünk, hogy valamennyi tanuló részvételét biztosítsuk a tanulási folyamatban. Egyfelől azzal, hogy megalapozzuk a tanulást a kognitív képességek fejlesztésével, másfelől azzal, hogy támogatjuk a fogadó pedagógusokat abban, hogy a habilitáció - rehabilitáció a tanórába építetten valósuljon meg, hangsúlyozottabbá válják az egyéni különbségek figyelembe vétele, az individualizált

oktatás. A pedagógiai haszon az érintett tanulók intenzívebb képességfejlődése, a tanulási kudarcok csökkenése, és nem utolsósorban a pedagógusok módszertani kultúrájának bővülése.

3. Az utazó gyógypedagógus tevékenységek köre és kompetenciája

A gyógypedagógus a sajátos nevelési igényű, különtámogatást igénylő gyermekek szükségleteinek kielégítésére képesített szakember. Utazó gyógypedagógiai tanárként az integráltan nevelt gyermekek oktatási-nevelési folyamatát segíti.

- Felveszi a kapcsolatot az intézmény vezetőjével, az SNI koordinátorral, a fogadó pedagógusokkal. Az igények alapján közösen meghatározzák a segítő szerepkör alapjait.
- Megismeri a gyermek diagnózisát, a gyermeket, tanulmányi és egyéb körülményeiről tájékozódik.
- Segít a szakvélemény értelmezésében, fejlesztő feladatok meghatározásában.
- A fogadó pedagógus információi, a szakvélemény és a gyermek képességeinek, készségeinek felmérése alapján egyéni fejlesztési tervet készít, melynek egy példányát a fogadó pedagógusnak adja át a fejlesztési célok, feladatok oktatási, nevelési folyamatba való beépítése céljából (természetesen az integráló pedagógus munkájának, törekvéseinek maximális elismerése mellett, csak ajánlásként).
- Tervét rövid távra készíti (max. 3-6 hónap) a probléma függvényében.
- Az egyéni fejlesztési terv alapján egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat vezet.
- A fogadó pedagógus hozzájárulásával hospitál a tanórákon, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeket tanórai környezetben is megfigyelhesse, segíthesse. Megfigyeli a gyermek szabadidős tevékenységét is.
- Fejlesztő feladatsorok elkészítésével segítséget nyújt az osztályban tanító pedagógusnak a differenciáláshoz. Javaslatot tesz a differenciált foglalkoztatás formáira.
- Segítséget ad az oktatási és terápiás eszköztár, médiatár, játéktár, vonatkozó szakirodalom megismertetésében. (Az EGYMI saját eszköztárával, szakirodalmi gyűjteményével készséggel áll az integráló pedagógusok rendelkezésére).
- Igény szerint konzultál a szülővel, tanácsot ad a gyermek otthoni segítésére, nevelésére vonatkozóan.
- Tevékenységét fejlesztési naplóba adminisztrálja, melyet havonta szignáltat a fogadó intézmény vezetőjével.

- Rendszeresen konzultál az integráló pedagógusokkal, SNI koordinátorokkal a felmerülő feladatokról, problémákról, egyeztet a feléje irányuló elvárásokkal kapcsolatban.

Az utazó gyógypedagógus feladatkörét, kötelességeit, jogait a Munkaköri leírás részletesen szabályozza.

Mellékletek

1. A pedagógiai program érvényessége, bevezetése, nyilvánossága

A pedagógiai programot a tantestület fogadja el, a intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.

Az elfogadásnál ügyelni kell az intézményben működő belső önkormányzatok jogérvényesítésére. Iskolánkban szülői szervezet, intézményi tanács, diákönkormányzat működik.

A pedagógiai program felülvizsgálatát kezdeményezheti jogszabály vagy az elfogadásban, jogérvényesítésben résztvevő iskolai fórum bármelyike (tantestület, SzK, Diákönkormányzat). A PP korlátlan ideig érvényes, felülvizsgálatát a helyi tapasztalatok alapján, de legalább ötévente meg kell valósítani.

A pedagógiai program nyilvános.

Jóváhagyás után hozzáférési lehetőséget biztosítunk az oktatás szereplői és közvetlen partnerei részére a program könyvtári elhelyezésével, egy példányt az intézményi dokumentumok közt őrzünk, egy példány elkérhető az intézményvezető irodából. Honlapunkon is megtekinthető: www.gardonyimor.hu.

2. A tantestület nyilatkozata

NYILATKOZAT

A Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény pedagógiai programját az intézmény nevelőtestülete 2018. augusztus 31-i ülésén megtárgyalta és elfogadta.

Ezt a tényt az intézmény egy képviselője, valamint két jegyzőkönyv hitelesítő aláírásával tanúsítja.

Mór, 2018. augusztus 31.

Jegyzőkönyv hitelesítők:

Az iskola képviselőjében

.....

.....

.....

3. A Szülői Közösség nyilatkozata

NYILATKOZAT

A Szülői Közösség képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy az intézmény pedagógiai programjában foglaltakat a Szülői Közösség 2018. augusztus 30-i ülésén megismerhette, az SZK tagjai gyakorolhatták véleményezési és javaslattevő jogukat.

Mór, 2018. augusztus 30.

.....

SZK elnök

4. A diákönkormányzat nyilatkozata

NYILATKOZAT

A diákönkormányzat képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy az intézmény pedagógiai programjában foglaltakat a diákönkormányzat 2018. augusztus 31-i ülésén megismerhette, a diákönkormányzat tagjai gyakorolhatták véleményezési és javaslattevő jogukat.

Mór, 2018. augusztus 31.

.....

Diákönkormányzatot segítő tanár

5. Intézményi Tanács nyilatkozata

NYILATKOZAT

Az Intézményi Tanács képviseletében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy az intézmény pedagógiai programjában foglaltakat az Intézményi Tanács 2018. augusztus 30-i ülésén megismerhette, a diákönkormányzat tagjai gyakorolhatták véleményezési és javaslattevő jogukat.

Mór, 2018. augusztus 30.

.....

Intézményi Tanács elnöke

6. Szakiskolai szakmai program

7. Fejlesztő nevelés-oktatás

8. Óvodai nevelési program

9. Környezeti nevelési program

10. Egészségnevelési program